

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

**PANDEMİ DÖNEMİNDE ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN
EĞİTİMİNDE UYGULANAN FARKLILAŞTIRMA VE ZENGİNLEŞTİRME
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülbin TURHAN

Lefkoőa
Ocak, 2022

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**PANDEMİ DÖNEMİNDE ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN
EĞİTİMİNDE UYGULANAN FARKLILAŞTIRMA VE ZENGİNLEŞTİRME
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülbin TURHAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mukaddes S. DEMİROK

LefkoŐa

Ocak, 2022

Onay

Gülbin TURHAN tarafından hazırlanan “**Pandemi Döneminde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Uzaktan Eğitiminde Uygulanan Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Özel eğitim Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 28/01/2022 tarihinde kabul edilmiştir.

tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Juri Başkanı:	Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA
Juri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Cahit NURİ
Danışman:	Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

...../...../2022

.....

Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 2022

.....

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

GÜLBİN TURHAN

..../..../2022

Teşekkür

Tez çalışmam süresince bilgi, birikim ve tecrübeleriyle rehberlik eden tez danışmanım sayın Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK'a desteklerinden dolayı sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her evresinde olduğu gibi bu süreçte de beni yalnız bırakmayıp hep destekleyen ve yanımda olan babam Ramazan TURHAN ve annem Nilgün TURHAN'a maddi ve manevi desteklerinden dolayı sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum. Bu süreçte beni her zaman destekleyen arkadaşlarıma sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Gülbin TURHAN

Özet

Pandemi Döneminde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Uzaktan Eğitiminde Uygulanan Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi

Gülbin TURHAN

Yüksek Lisans, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Ocak 2022, 113 Sayfa

Araştırma pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde uygulanan üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme pandemi döneminde üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitiminde uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlamıştır. Araştırma Türkiye’de Tokat ve Samsun illerinde ki BİLSEM’de üstün yetenekli tanısını almış öğrencilere farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan 26 öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarına amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme kullanılarak gönüllülük esası ile ulaşılmıştır. Bu çalışmada veri toplamak amacıyla oluşturulan form iki bölümden oluşmaktadır. Hazırlanan formda ilk bölümde öğretmene yönelik bilgileri içeren soru, ikinci bölümde ise öğretmenlerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uygulamalarına yönelik görüşleri hedefleyen 11 soru olmak üzere toplamda 18 soru yer almaktadır. Veriler içerik analizi ve betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre pandemi döneminde uzaktan eğitimde üstün yetenekli öğrencilere farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Buna göre üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde dijital becerilerinin olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. İletişim becerilerinin olumsuz yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Pandemi döneminde görsel, işitsel etkinlikler ve zeka oyunlarının çok fazla uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. En fazla etkinliğin matematik dersinde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. En fazla verim alınan dersin matematik, en az verim alınan dersin fen ve teknoloji olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken yaşanan sorunlardan dijital sorunlar olduğu

belirlenmiştir. Üstün yetenekli öğrencileri değerlendirirken en çok hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrendiklerini aktarabilmelerini ölçüt olarak kullandığı sonucu belirlenmiştir. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uygulanmasında izlenmesi gereken yollardan en çok esnek programların izlenmesi sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çalıştıkları kurumların beklentilerini karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. En elverişli dersin matematik, en elverişsiz dersin fen ve teknoloji dersi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ileride yapılacak olan çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekli, farklılaştırma, zenginleştirme, pandemi dönemi, uzaktan eğitim

Abstract**Determining the Different and Enrichment Opinions of Teachers Applied in Gifted Classification Education during the Pandemic Period****Gülbin TURHAN****Master of Science, Department of Special Education****Thesis Consultant: Assoc. Prof. Dr. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK****January 2022, 113 Page**

The aim of the research is to determine the opinions of teachers about the differentiation and enrichment activities applied in the distance education of gifted students during the pandemic period. The research was carried out with the participation of 26 teachers who applied differentiation and enrichment activities to gifted students in BİLSEM in the provinces of Tokat and Samsun in Turkey. The participants of the research were reached on a voluntary basis by using snowball sampling, which is one of the purposeful sampling methods. The form created to collect data in this study consists of two parts. In the prepared form, there are 18 questions in total, in the first part of which is the question containing information about the teacher, and in the second part, 11 questions targeting the opinions of the teachers on the practices of differentiation and enrichment activities. The data were analyzed with content analysis and descriptive analysis techniques. According to the results of the research, the opinions of the teachers who applied differentiation and enrichment activities to gifted students in distance education during the pandemic period were included. Accordingly, it was concluded that the digital skills of the teachers of gifted students improved positively in the distance education process during the pandemic period. It was concluded that communication skills were negative. It has been concluded that visual, auditory activities and intelligence games are applied too much during the pandemic period. It was concluded that the most activities were done in the mathematics lesson. It was concluded that the most efficient course was mathematics, the least efficient course was science and technology. It has been determined that digital problems are among the problems experienced while communicating with gifted students. While evaluating gifted students, it was determined that they mostly

used their readiness level and ability to transfer what they learned as criteria. It was concluded that the most flexible programs should be followed in the implementation of differentiation and enrichment activities. It was concluded that the teachers met the expectations of the institutions they work for. It was concluded that the most suitable course was mathematics, and the most unfavorable course was science and technology. According to the results of the research, suggestions were made for future studies.

Keywords: Highly talented, differentiation, enrichment, pandemic period, Distance Learning

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkelerine Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Abstract	vi
İçindekiler	viii
Tablolar Listesi.....	xi
Kısaltmalar	xii
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
Problem Durumu	5
Araştırmanın Amacı	5
Alt Amaçlar.....	5
Araştırmanın Önemi	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar	7
BÖLÜM II.....	8
Kavramsal Temeller Ve İlgili Araştırmalar	8
Üstün Yetenek Kavramı	8
Üstün Yetenek Tarihiçesi	8
Üstün Yetenekli Çocuğun Belirlenmesi	9
Üstün Yetenekli Çocukların Genel Özellikleri	10
Üstün Yeteneklilerin Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri.....	13
Zihinsel Yetenek	13
Akademik Yetenek	14
Liderlik Yeteneği	14
Psikomotor Yetenek.....	14
Fiziksel Yetenek	14
Güdüsel Yetenek.....	15
Üstün Yetenek İle İlgili İlk Araştırmacılar.....	16
Zeka İle İlgili Bazı Kuramlar.....	17

Sperman Çift Kuramı.....	17
Thorndike Çok Faktör Kuramı	18
Thurstone Grup Faktör Kuramı	18
Sternberg Üçlü Saç Ayağı Kuramı	19
Guilford Zekâ Yapısı Kuramı	20
Gardner Çoklu Zekâ Kuramı	22
Tannebaum Deniz Yıldızı Kuramı.....	24
Üstün Yeteneklilere Sunulan Özel Eğitim Hizmetleri	25
A. Ayrı eğitim	26
Türdeş Yetenek Grupları-Sınıfları:	26
Özel Sınıflar:.....	26
Özel Okullar:.....	27
Bireysel Öğretim:.....	27
B. Birlikte Eğitim.....	27
Farklılaştırma	27
a. Hızlandırma.....	28
b. Zenginleştirme	28
İlgili Literatürler	30
Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	30
Ülkemizden Yapılan Çalışmalar	40
BÖLÜM III	48
Yöntem.....	48
Araştırmanın Modeli	48
Çalışma Grubu.....	48
Değerlendiriciler Arası Güvenirliğin Belirlenmesi	52
Veri Toplama Araçları.....	52
Demografik Bilgi Formu:	52
Görüşme Formu:	53
Veri Analiz	53
Çalışma Planı.....	54
BÖLÜM IV	55
Bulgular.....	55

BÖLÜM V	80
Tartışma.....	80
BÖLÜM VI.....	85
Sonuç ve Öneriler.....	85
Sonuç	85
İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	87
Uygulamaya Yönelik Öneriler	87
Kaynakça.....	88
Ekler	95

Tablolar Listesi**Sayfa**

Tablo 4.1.Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu etkileri.....	55
Tablo 4.2 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumsuz etkileri.....	58
4.3 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için uygulanan etkinlikler ..	60
Tablo 4.4 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en fazla etkinlik yapılan dersler	63
Tablo 4.5 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en fazla verim alınan ders	65
Tablo 4.6 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en az verim alınan ders	67
Tablo 4.7 Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken yaşanan sorunlar.....	69
Tablo 4.8 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken kullanılan ölçütler	71
Tablo 4.9 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanması izlenmesi gereken yollar.....	73
Tablo 4.9 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurum beklentileri	75
Tablo 4.11 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz dersler	77

Kısaltmalar

ÜY : Üstün Yetenekli

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkez

BÖLÜM I

Giriş

Üstün yetenekli bireylerin önemli bir konuda üstün yetenek gösterme, üst seviyede yaratıcı niteliklere sahip olma, önemli bir durumda sorumluluk bilinci taşıma ve genel olarak üstün beceri ortaya çıkarma durumu olarak tanımlanabilir (Tuzkan, 2019). Üstün yetenekli birey, zihinsel beceri, yaratıcılık, sanat ve liderlik gibi alanlarda üst seviyede kapasite ortaya çıkaran ya da ortada olan performansa ulaşma ve geliştirme yönünden yaşıtlarıyla birlikte devam ettiği eğitim alanlarında yetersiz olduğu, özel eğitime ihtiyaç olan bireyler olarak adlandırılabilir (Tuzkan, 2019). Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (1991) tarafından yapılan ve alanyazında kabul gören diğer bir tanıma göre üstün yetenekli çocuk; “genel ve/veya özel yetenekleri açısından, yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş çocuklardır”.

Üstün yetenekli bireylerin yaratıcı becerilerini olumlu yönde artırmak, eğitim öğretimde değişik bir hedefdir. Yaratıcılık becerilerini artırmada öğretmenlerin ilk amacı olmalıdır (Clark,1996). Öğretmenlerin yetenek artırmada başarı olmaları üstün yetenek ile yaratıcı becerileri ile ilişki ve bağlantı oluşturduklarında aynı yönde bireylerin yaratıcılık becerilerinin gelişimlerini ortaya çıkar. Bu öğretmenlerin yaratıcılık becerilerini belirlemiştir (Sak, 2014).

Üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili düşünce, farkındalıklarının normal seviyede olması üstün yetenekli öğrencilere göre eğitim ve öğretim faktörlerini etkilemektedir. Bu noktada önemli bir yerde öğretmenlerinin tanılama süreçlerinde ve öğretimi farklılaştırma ve zenginleştirme süreçlerinde bazı yeterlilik ve yeteneklerin olması gerekmektedir. Üstün yeteneklilerin tanınması ve doğru olarak aday gösterilmesinde Türkiye’de öğretmenlerin gelişim düzeyleri yüksek olan ülkelere göre düşük seviyede (%18) görülmüştür (Akar ve Uluman, 2013).

Öğretmenler, üstün yetenekli öğrencileri tanılayan ve bu görevi üstlenen kişilerdir (Levent, 2018). Öğretmenlerin üstün yetenekli bireylerin farklarını ve yeteneklerini ortaya çıkarabilmeleri, bu üstün yetenekli bireylerin farklılıkları hakkında bilgileri olması ve olumlu yaklaşımlarına bağlıdır (Metin ve Dağlıoğlu, 2016).

Üstün yetenekliler, kapasiteleri bakımından normal gelişim gösteren bireylerden farklılık göstermektedirler. Bu sebep ile üstün yeteneklilere kaliteli bir eğitim verebilmek için öğretmenlerin bu bireylere yönelik genel bilgilere sahip ve nasıl bir eğitim verileceğine yönelik bilgi ve beceriye hakim olması gerekir (Çalışandemir, 2013).

Üstün yeteneklilerin bireysel özellikleri sebebi ile eğitim ve öğretim farklılaştırılması ve zenginleştirilmesi uzmanlık isteyen ve öğretmenin farklı alanda çalışması gereken bir temadır. Farklılaştırılmış ve zenginleştirme öğretim planı hazırlama konusunda üstün yetenekliler eğitiminde birçok yöntem bulunmaktadır (Tortop, 2018). Bu konuda üstün yeteneklilerin öğretmenlerinin farklı yeterlikleri bulundurmaları da gerekmektedir (Sak, 2010).

Her öğrenci eğitim öğretim herkese göre aynı, eşit eğitim öğretim hakkı alma hem yasal olarak hem de insanlık hakları olarak esas haklar arasındadır. Eşit eğitim imkanları ortak eğitim koşullarında eğitim alma anlamına gelmemektedir. Bu yüzden üstün yetenekli öğrencilerin, normal gelişim gösteren öğrencilere göre farklı özelliklere sahip oldukları için aynı koşullarda eğitim almaları üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkarmayabilir. . Bu nedenle de farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş bir eğitim programının gereksinimi içindedirler (Davaslıgil, 2004)

Üstün yetenekli bireylerin eğitimleri gereği farklı ders içerikleri hazırlanmalıdır. İlgi, yeteneklerine, okul başarılarına göre ayrı farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş müfredat düzenlemesi önemli bir ihtiyaçtır (Tortop, 2018).

Üstün yetenekli bireylerin eğitimiyle birebir iç içe olacak eğitimlerin, bireyleri çok iyi tanıyan, özelliklerinin yeterince bilincinde olan, bireylerin neye ihtiyaçları olduğunu göz önünde bulunduracak, onları anlayabilecek eğitim kadrolarının olması büyük bir önem taşımaktadır. Üstün yetenekli bireylerle çalışacak eğitim kadrosunun bireylerin ilgi, ihtiyaçlarını belirlemede yeterliliklerinin en üst seviyede olması gerekmektedir. Üstün yetenekli bireylerin eğitiminde bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmadan verilen eğitimlerin bireylerin aleyhine olabilmekte, hatta onlar için risk oluşturmaktadır (Sak, 2010).

Bir ülkenin gelişmesinde üstün yetenekli olan bireylerin her birinin ilgi alanlarına bakıldığında gelecekte birer lider olabilecekleri ve üstün yetenekli bireylerin

çok erken tespit edilmesi alacakları eğitimlerde müfredatlarının belirlenmesi çok muazzam itina taşımaktadır. Üstün yetenekli bireylerin ayrıcalıklı olan yeteneklerini hiç fark edememesi yahut özel yeteneklerinin uygun olamayan kötü yönlerde kullanılması bir ülke için çok büyük bir kayıptır. Oluşabilecek bu kayıpların önüne geçilmesi gerekmektedir. Devlet bilinçli yaklaşımlarda bulunarak bu kayıpların önüne geçebilir. Yapılacak yeni programlar üstün yetenekli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda, yeteneklerini doğru yönde kullanma vb. olabilir. Düzenlemeler yapılabilir. Daha fazla tez çalışmalarına teşvik edilmeli, farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş eğitim modelleri üstün yetenekli olan bireyler için yararlı yaklaşımlar olabilir. Üstün yetenekli bireylerin özel yeteneklerinin ortaya çıkartan özelliklerin yanı sıra üstün olan zekalarından dolayı da ilgili müfredat düzenlemelerinin yapılması gerektiği dikkat çekmektedir (Sak, 2010).

Üstün yetenekli bireylerin eğitimlerinde etkili görülen stratejilerden birisi farklılaştırmadır (Sak, 2010). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde etkililik gösteren bir diğer stratejide, olağan üstü gelişim göstermekte olan üstün yetenekli bireylerin akranlarıyla birlikte eğitim almaları ve üstün yeteneğinin olduğu alanda derinlemesine, detaylı etkinlikler ve çalışmalara teşvik edip, desteklemesini sağlayan zenginleştirme programlarıdır. Ülkemizde 1968 yılından beri program zenginleştirme sınırlı bir biçimde yatay ve dikey olarak verilmektedir (Ataman, 2003; 2004; 2009).

İnsanlık dönemi sürecinde sayısız kez değişik çöküntüler ve felaketlerle meydana gelmiştir. Bu kriz ve felaketlerden bir tanesi de pandemi sürecidir. Pandemi, bir hastalığın dünyada, kıtada, çoklu ülkelerde eşzamanlı olarak yaygınlaşmasına, büyük salgınlar (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020) olarak adlandırılmaktadır. İçinde bulunmakta olduğumuz yeni bir hastalık ya da virüs olarak tanımlanan korona virüsü (COVID- 19) salgını da günümüzde karşımıza çıkan bir felaketlerden bir tanedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Covid-19 ismini “korona” için “CO”, “virüs” için “VI”, “hastalık” için ise “D” şeklinde tanımlamıştır (Türkiye Bilimler Akademisi [TÜBA], 2020). 2019 yılının Aralık ayında Çin’in Hubei vilayetine bağlı Wuhan şehrinde yaygınlaşmaya başlayan Covid-19 salgınının Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, 2020 yılının 11 Mart tarihinde “pandemi” olarak ilan etmiştir. Bu tarihten başlayan; hayatımızı etkilemekte olan birçok faktörlerde büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Sağlık, eğitim ve sosyal faaliyetlerde çok fazla değişikliklere neden oldu. Dünyada birçok ülkede hızla artmaya başlayan COVID-19 toplumsal endişelere neden olmaya

başlamıştır (Lin,2020) COVID-19 pandemisi en çokta eğitim faaliyetlerini gerçekten etkiledi. Okullar ani kararlarla kapatıldı. Dünyadaki öğrencilerin %91'inden fazlasını etkileyen pandemi döneminde yaklaşık olarak 1,6 milyar eğitim öğretim gören öğrenciyi etkilemiştir.

Ülkemizde COVID-19 salgınından etkilenen ülkeler arasındadır. 2019 yılında Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) hazırlamış olduğu rapora bakıldığında Türkiye'de 950 bine yakın öğretmen ve 18 milyona yakın öğrenci mevcuttur. Mart 16'da yüz yüze eğitime kapatılan okullarda uzaktan eğitim pandemi döneminde en çok etkilenen kamu alanıdır. COVID-19 pandemisinin ortaya çıkardığı krizlerden yüzünden ülke ekonomilerini ayakta tutmak için birçok ülke dijital teknolojilerin kullanımını kabullenen acil durumlar ve paketler başlatarak sürdürme yoluna girmiştir (Agnolotto ve Queiroz, 2020). Bu alanda etkili eğitim öğretim verebilmek için ülkemizde dijital teknolojiler kullanılarak uzaktan eğitimle eğitim öğretime devam etmektedir. Velileri çok fazla zorlamayacak şekilde evde veya okulda ekonomik olarak uygun maliyette, erişilebilirliği telefon, bilgisayar ve tablet kullanımları artmıştır. Bu pandemi krizi bitene kadar eğitim öğretimin bu gidişat ile devam etmesini beklemektedir (Mulenga ve Marban, 2020). Perienen (2020), eğitim öğretim faaliyetlerinin tamamen bütün yaşanan alanları etkisi altına alan teknoloji bu zamanda beraber bir örnek farklılığına şahitlik ettiğini ön plana çıkarmıştır.

Türkiye 2020 yılının 16 Mart tarihinde okulları yüz yüze eğitime kapatıp online eğitime geçmesiyle öğretmenler ve öğrenciler eğitim öğretimde teknolojik açıdan daha fazla ilgili olmaları gerekmiştir. Covid-19, pandemi dönemi sebebiyle, eğitim öğretimde görev alan akademisyen ve öğretmenlerin online eğitim öğretim alan öğrencilerine içerik öğretme ve dağıtma tekniklerini öğretmeleri gerekti. Covid-19 döneminde teknolojik cihazlar, dijital kaynaklar, e-öğrenme ve sosyal medya teknolojisinde gerçekleştirecekleri etkinliklerinin çok fazla etkin olmalarında tezgen (Mulenga ve Marban, 2020). Bu sürede uzaktan eğitim ve öğretimde öğrencilerin ve öğretmenlerin yaşadıkları birçok zorluklar olmuştur. Oturdukları bölgelerde internet alt yapısının kötü olmasından dolayı internetten kaynaklanan sorunlar, öğrencilerin hepsinde derslere girebilecek teknolojik aletlerin olmaması, öğrenci öğretmen iletişim eksikliği vb. sorunlar ortaya çıkmış ve kısıtlamalar olmuştur.

Problem Durumu

“Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde uygulanan üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme pandemi döneminde üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitiminde uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine yönelik öğretmen görüşleri nedir?” bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Tokat ve Samsun İllerinde üstün yetenekli tanısını almış öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde almış oldukları farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine yönelik öğretmen görüşlerinin belirlenmesinde ortaya çıkacak olan sonuçlar doğrultusunda öğrencilere verilen farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine nelerin eklenebileceğini yada ne gibi değişikliklerin olabileceği belirlenmektedir.

Alt Amaçlar

- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin için olumlu nelerdir?
- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin için olumsuz etkileri nelerdir?
- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri nasıl ilerlemektedir?
- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin için en elverişli dersler hangileridir?
- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin için en elverişsiz dersler hangileridir?
- Pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin için uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için nasıl bir yol izlenmelidir?

Araştırmanın Önemi

Üstün yetenekli çocuklar gelişim dönemlerini belirli alanlarda normal gelişim gösteren akranlarından çok daha hızlı geçirebilmektedir. Üstün yetenek bireylerin ve üstün yetenekleri, üstün zekâlarından ortaya çıkan bu kapasitenin doğru kullanılması ve kapasitelerinin geliştirilmesi bireyin yeteneğinin olduğu alanda başarıya ulaşarak mutlu olmasını sağlamasının yanında, toplumun ülkenin ihtiyacı olan kaliteli bireylerin kaybedilmeden, toplumsal problemlerin çözülmesinde, topluma, ülkeye, geleceğe umut kaynağı olmayı sağlayacaktır. Yaşıtlarının genel özellikleri, fiziksel özellikler özel, üstün yetenekleri alanlarında oldukça farklı olan bu grup için olağan üstü gelişimler sergileyen çocuklara göre bütün hizmet ve şartlar yetersiz kalabilmektedir genel (Ataman, 1984; 2003; 2004). Anlıksal yetenekleri alanda akranlarından çok üstün olan üstün yetenekliler, diğer gelişim alanlarında olağan üstü bir yol izlemektedirler. Bu nedenle üstün yeteneklilerin hem akranlarıyla yetişmesi hem de eğitimsel gereksinimlerinin karşılanacağı bir ortamda olması gerekir (Enç, 2004; 2005).

Özellikle erken yaşta tespit edilen üstün yetenekli öğrencilerin yeteneklerine göre ya üstün yetenekliler için program ve üstün yetenekli öğrencilerle çalışabilecek ayrıcalıklı öğretmen ile veya normal sınıf atmosferinde gerçekleştirilecek ortam değiştirmelerine, program farklılaştırma ve zenginleştirme teknikleri ile desteklenmesi gereklidir. Ayrıca son yıllarda çocuklarda görülen bütün zeka ve yeteneklerini artırmayı, geliştirmeyi amaçlayan çoklu zeka etkinlikleri de üstün ve olağan çocukların hem bir arada etkileşim içinde hem de kendine özgü farklılıklarını uç limite çıkarmasını sağlayan etkinlikler olduğunu söylemektedir (Ataman, 2003; 2004).

Bu araştırmanın sonuçlarında ulaşılabilecek sonuçlarda üstün yetenekli öğrencilerin pandemi döneminde uzaktan eğitimde sürecinde akranlarından farklı olarak aldıkları zenginleştirme ve farklılaştırma etkinlikleri değerlendirilecektir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma verileri ve elde edilen bulgular, pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde eğitim veren ancak 2020 – 2021 eğitim öğretim yılında Tokat ve Samsun illerinde ki BİLSEM kurumlarında üstün yetenekli öğrencilere farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uygulayan 26 öğretmene sınırlıdır.

Tanımlar

Üstün Yetenekli Öğrenci: Yetenek, zeka, yaratıcılık, ilgi, sanat, önderlik kabiliyetini veya ayrıcalıklı akademik bölgelerde akranlarına göre aşırı seviyede performans gösteren alanında uzman olan kişiler tarafından seçilen çocuk/ öğrenciler(MEB, 2007).

Pandemi Dönemi: Pandemi, bütün dünyayı anında çok fazla geniş bir şekilde çok fazla kişiyi etkileyen salgın hastalıklara verilen addır(DSÖ, 2020).

Uzaktan Eğitim: Öğrencilerin ve eğitimcilerin yüz yüze bir araya gelmeden karşı karşıya çeşitli araç ve gereçler iletişim gerçekleştirmek için ilgili kurumlardan gerçekleştirilen bir eğitim biçimidir (Türk Dil Kurumu Sözcükleri, <https://sozcuk.gov.tr/>).

Zenginleştirme: Üstün yetenekli bireylerin yaşlılarıyla arasındaki ve olağan sınıflarında yer alarak programların ihtiyaçlarına yanıtlanacak biçimde farklılaşması ve zenginleştirilmesi yöntemiyle yapılan tekniklerdir(Özcanve Mertol, 2015).

Farklılaştırma: Üstün yetenekli bireyler sınırlı nitelikli ve seviye benzerliklerine göre kümelemekte, bu grubun niteliklerine ve ihtiyaçlarına göre ayrıcalıklı eğitim programları şekillendirmekte ve bu programları farklı eğitsel hazırlık içinde uygulanmaktadır (Özcanve Mertol, 2015).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller Ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde üstün zeka kavramının tanımına, üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine ve eğitim modellerine yönelik bilgiler verilecektir.

Türkiye ve dünyadaki gelişimine yönelik tarihsel süreçler hakkında bilgiler verilecektir.

Üstün Yetenek Kavramı

Üstün yetenekli öğrencilerin, eğitim- öğrenim süreçleri ile ilgili 1972 senesinde ABD’de yürütülen kongrelerin bir tanesinde, Sidney Marland tarafından gösterilen raporlarda, ABD’de birçok eyalette uygulamaya olan eğitim yönetmeliklerinde kullanılan tanım şu şekildedir; Üstün yetenekli öğrenciler, özel yeteneklerinden dolayı üst düzeyde iş yapabilme yeteneklerinden olan, bu alanda uzman olarak bilinen kişiler tarafından tespit edilip tanı konmuş öğrencilerdir. Üstün yetenekli öğrenciler hem kendileri için hem de topluma yararlı birer birey olmaları için tanındık okul programlarının dışında farklılaştırılmış eğitim programına gereksinim duyan öğrencilerdir.

Üstün yetenekli öğrenciler için en güncel uluslararası tanım 2002 senesinde ABD’de oylanan eğitim yasasında yer almaktadır (Kulaç, 2016). Jacob L. Javist tarafından hazırlanan eğitim yasasında, üstün yetenekli öğrencilerin akademik özel yetenekleri, yaratıcı ve üretken düşünceleri, zihinsel yetenekleri, liderlik özellikleri, görsel sahne sanatları gibi belirtilen niteliklere sahip öğrenciler, üstün yetenekli tanısı alabilecek potansiyel kişilerdir (Kulaç, 2016).

Üstün Yetenek Tarihçesi

İnsan zekâsı ile ilgili çalışmalar ve araştırmalar 19. Yüzyılda Agassiz ve Morton’un zeka ve kafatası hacmi arasında olan ilişkinin incelenmesine dayansa da ilk bilimsel olarak çalışmalar ve araştırmalar 19. Yüzyılın ikinci arasında Sir Francis Galton’un araştırma inceleme çalışmaları ile gerçekleşmeye başlanmıştır. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ise Simon ve Binet’in geliştirdiği birinci zekâ ölçeği, Spearman’ın genel zekâ kuramını meydana çıkarması ve Terman’ın üstün zekâlı çocuklar alanında yapmış olduğu araştırma çalışmalarıyla devam sürdürmüştür. Galton’un kalıtsal deha isimli kitabı üstün zekâ ve yetenek alanında mihenk taşı olarak bilinmektedir. 19.

yüzyıldan önceki dönemlerde insanın biliş dünyasını keşfetmek için çok önemli araştırmalar yaparak tarihte iz bırakmış önemli şahsiyetler olmuştur. Hatta zekâ alanında Homer'in Aristo'nun ve Plato'nun araştırmalarında, Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig'inde ve Konfüçyüs felsefesinde de beyan edilmiştir (Sak, 2012).

Üstün Yetenekli Çocuğun Belirlenmesi

Üstün yetenekli çocuklara, farklı ve ayrıcalıklı yaklaşımlarında belirlenmesi gereken birtakım noktalar bulunur. Sadece bu noktalar, bir bireyin üstün yetenekliliğe sahip olduğunun gözlemlenmesi için yeterli değildir(Uzun, 2004). Ama bireydeki yetenek seviyesi olağan üstüyse, rastgele tarzdan bir ölçü, değerlendirme gerçekleşmeden bireyin yeteneği üzerinde belirli belirsiz durumlar bildirilebilir. Örneğin; birey harfleri kendi kendine üç yaş döneminde çıkartabiliyorsa, dört yaş döneminden önceki dönemde kendiliğinden dört işlem yapabiliyorsa, bireyin üstün yetenekli ve üstün zekalı sahipliğini değerlendirilme yapmadan bildirmek mümkündür. Buna uyumlu olarak, üç yaş döneminde akranlarına göre çok fazla kelime haznesine sahip olma, büyüklerin bile söylerken zorlandığı kelimeleri telaffuz etmede zorlanmadan söylemesi, olağan üstü resimler çizebilme yorumlayabilme, her türlü müzik aletini çalabilen bir bireyde de sıradışı müzik ve resim yeteneğine sahip olduğu besbelli meydandadır. Bu çeşitten üstün yeteneklere sahip bireyler okul düzeni zarfında rahatlık belirlenir. Bunlara sürdürecekt değerlendirmeler onaylamadan çok yeteneği ispatlama türünde olması gerekmektedir (Ataman, 1998).

Yaşlıtlarına göre farklılıklarını tam olarak belirgin biçimde gösteremeyen, yani bulunduğu ortamın biraz üstünde üstün yetenek gösteren çocukların durumlarının tanımlanması ve belirlenmesi sebebiyle birtakım belirlemelerin gerçekleşmesi lazımdır. Üstün yetenekli çocukların nitelenmesinde belirlenen tekniklerin çok fazla bir kısmını bu bölgede önder çalışmalarda bulunan Terman'ın 30 yıl devam eden dikey genetik yöntemle (boylamasına) incelediği araştırmalarda ulaştığı sonuçlar ve teknikleri temel olarak ele alması belirlenmiştir. Üstün yetenekli bireylerin genellikle ilkokula başlamadan anaokulu döneminde nitelendirmede sayılı tekniklerin geçerlik ve güvenilirliği epey alçaktır. Zira bireyin yetenek çeşitlilikteki seviyeyi yeni belirginleşmemiştir (Ataman, 2003).

Üstün yetenekli çocuğun mevcut sıra dışı yeteneğinin çok fazla bir biçimde tanımlanması, ölçümlenmesi amacıyla çocuğun detaylı bir değerlendirmeden geçmesi gerekmektedir. Bu zaman diliminde otoriteler karşısında bir yaklaşımın ve birtakım

ölçümleme gerecini bir ortasında yapılması gerekmektedir. Otoriteler ortasında yaklaşımda bir ölçümleme grubunu kurulması mecburdur. Ölçümleme grubunda öğretmenler, anne-baba ve alanında uzmanlar yer bulunmalıdır (Ersoy ve Avcı, 2001).

Yaratılan grubun üstün yetenekli olmasını zannettikleri çocuğa yönelik bulguları farklı vasıtalar sayesinde toplarlar bunlar:

- Öğretmen görüşleri,
- Çocukla ilgili tutulan çeşitli kayıtlar
- Aile görüşmeleri
- Çocuğun yaşlıları ile görüşme
- Çocukla görüşme
- Biyografik veriler
- Anekdote kayıtları
- Çocuğun ürünleri
- Üye olunan organizasyonlardan toplanan bilgiler
- Uzman görüşleri (Ersoy ve Avcı, 2001).

Testler: Grup zeka testleri, grup başarı testleri, bireysel zeka testleri, yaratıcılık testleri, kritik düşünme testleri, resim, müzik gibi bölümler için yaratıcılık testler. Tüm bulguların neticesinde öğrencinin sahip olduğu performans seviyelerini ortaya çıkaran, ölçme sonuçlarını yazılmakta ve bu sonuçların göz önünde bulundurulması birey için bireysel farklılıklarına göre eğitim programı planlanmaktadır. Bu uygulamada, uzatılmış ve kısaltılmış zamanlı eğitim amaçları öğrenci için en elverişli koyma türü, edilecek yardım görevler ve bu programın geçerli olma zamanı gibi temalar bulunmaktadır. Ülkemizde üstün yetenekli bireylerin tanımlanmasında temel olarak şu basamaklar sırasıyla gözlenmektedir: Öğretmen bildirimisi/isimlendirilmesi, yetenek testleri, bireysel zeka testleri ve yardımcı testler (Ersoy ve Avcı, 2001).

Üstün Yetenekli Çocukların Genel Özellikleri

Üstün yetenekli bireylerin temel nitelikleri şu şekilde basamaklandırılabilir.

1. Üstün yetenekli bireyler doğdukları andan başlayarak başka bir ilerleme seviyesi mevcuttur. Aynı zamanda doğdukları bebeklere göre daha çok vücut kilosu ve boyunun uzunluğu mevcut olarak dünyaya gelirler. Bebeklik döneminden başlayarak doğal ihtiyaçlarını ölçmeyi buldukları gibi, dış görünüş duruşlarında da benzer sürede

dünyaya gelen diğer bebeklere nazaran, çok daha erken ve çok daha kolay edinebilirler. Aynı zamanda dünyaya gelen bebeklere göre yürümeye sürecine ve konuşmaya sürecine daha erken başlamaları gibi nitelikler üstün yetenekli çocukların nitelenmesinde çok büyük bir faktördür.

2. Üstün yetenekli çocukların boy, kilo gibi bedensel ölçüleri, aynı zamanda doğmuş, akranlarına göre hesaplamanın yüksekindedir. Aynı zamanda doğan yaşlarına göre boy olarak uzun, güç olarak güçlü, sağlık olarak sağlıklı ve kas kontrolleri daha kuvvetlidir. Fiziksel görünüş olarak daha güzel ve çekicidir.

3. Üstün yetenekli bireyler, sınıfı arkadaşlarına göre, aynı zamanda doğmadıkları için yaş olarak daha küçüktürler; fakat üstün yetenekli çocukların kendilerinden yapmaları istenilen etkinlikler, uygulamalar daha ileri seviyede ve daha fazla çalışmaları yapabilecek niteliklere sahiptirler.

4. Üstün yetenekli çocuklar, yaşlarına göre daha fazla birikim ve bilgiyle okul hayatına giriş yaparlar. Bunun nedenleri de dünyaya geldiklerinde getirdikleri zeka kuvvetlerinin etkisi, bireyin ebeveynleri ile içinde hayatlarını sürdürmekte olduğu hayatının etkisi ve okul öncesi hayatındaki tecrübelerinin etkisi çok büyüktür.

5. Üstün yetenekli bireyler, çok erken yaş döneminde okumayı söktükleri için kitaplara gösterdikleri ilgileri de çok erken yaşlarda başlar. Tahminen, okuma-yazmayı bireysel olarak okul çağına gelmeden öğrenirler. Atlas, ansiklopedi, sözlük, internet gibi bilgi aldıkları kaynaklar merak duyguları içine dahil olur. Bütün tarzdan ve bütün mevzulardan kitap okumaktan ve değişik deneyler faaliyetleri yapmak hoşlarına gider.

6. Üstün yetenekli bireylerin bilimsel başarıları tek yönle sınırlı değildir, tüm yönlerde başarılı oldukları görülmektedir. Matematik, fen, sanat ve edebiyat yönlerinde ise üstün yeteneklilikte ağırlık görülmektedir.

7. Üstün yetenekli bireyler, çevrelerine yönelik fazlaca ilgili, duyarlı bireylerdir ve devamlı sorular sormaktadırlar. Bunun sebebi, üstün yetenekli bireylerin, hiç kimsenin gözüne çarpmayan, dikkate almadığı detayların üstünde fazla kalmaları ve bunları öğrenmek istemeleridir. Üstün yetenekli bireylerin, kısımların nedenlerini ve izleri üzerinde çalışmak hoşlarına gittiği için kendilerini bu alanda yoğunlaştırırlar.

8. Üstün yetenekli bireylerin çevrelerine yönelik fazla ilgili, duyarlı olmalarının, yanında etkili bir denet ve akıl yürütme kapasitesine sahip olmayı gerektirir. Bu

bireyler, olayların arasında bağlantı yokmuş gibi gözükten olaylar arasındaki bağlantıları ortaya çıkarır ve ellerindeki ipuçlarıyla genellemelere yapmaktadırlar.

9. Üstün zihinsel yetenekleri, devamlıdır. Üstün yetenekleri olan bir birey, yetişkinlik döneminde de bu özellikleri sürekli devam edecektir.

10. Üstün yetenekli bireylerin zihinsel güçleri ve fiziksel güçleri fazla yüksektir. Üstün yetenekli bireylerin bu yüksek güçleri, yaptıkları etkinliklerde, faaliyetlerde kullanmaktan onur olurlar.

11. Üstün yetenekli bireyler, ilk kez karşısına gelen konuları öğretmekte, hafızalarına oturtmada ve kavramaktan gecikmez ve zorluk çekmezler.

12. Üstün yetenekli bireyler, ilgilerini bir alan üzerine çabuk verip ve ilgilerini uzun zaman yoğunlaştırabilirler. Bunun sebebi, üstün yetenekli bireylerin, hedeflerine varmada, kuvvetli bir iradelerinin olmasıdır.

13. Üstün yetenekli bazı bireylerin el yazı çalışmaları pek fazla iyi değildir ve yazılı ölçmelerde başarısız oldukları tespit edilmiştir. Bunla birlikte, durumları farklı bakış açısıyla gözlemleyip ölçümlerler ve farklı, yaratıcı görüşlere ve fikirlere sahiptirler.

14. Üstün yetenekli bireyler, sınıftaki diğer öğrencilere oranla, derslerinde yüksek başarı olmasına ve akademik olarak çok iyi olmalarına rağmen diğer sınıf arkadaşlarını küçümsemezler, olumsuz olacak davranışlar meydana getirmezler.

15. Sosyal liderlik özellikleri fazla gelişmiş olan üstün yetenekli bireyler, planlanan etkinliklerde ve faaliyetlerde grubun lideri olma vs. gibi her zaman göz önünde olmak isterler. Bu sebepten kendilerine ait olan kuralların uyulmasını ve uygulanmasını isterler. Üstün yetenekli bireyler, kendilerine ait olan kurallara uyulmadığında olumsuz davranışlar sergileyebilirler.

16. Üstün yetenekli bireyler, genel olarak kendi yaşlarına göre onlardan yaşça büyük olan büyükleriyle zaman geçirmek isterler. Akranlarına göre büyükleriyle vakit geçirmekten daha fazla hoşlanırlar.

17. Üstün yetenekli bireyler, akranlarına nazaran topluma yönelik davranışlara daha sahiptirler. Üstün yetenekli bireylerin duygusal yaşantıları oldukça güçlüdür.

18. Üstün yetenekli bazı bireyler, ebeveynleri arasında ve okul ortamındaki ortamında olumlu ilişkiler oluşturabilmek için, tek kendilerinden istenilenleri ve beklenenleri

yapmakla idare ederler. Üstün yetenekli bireyler sahip oldukları yeteneklerini tam olarak ortaya çıkarmazlar. Kendilerini kısıtlayan yönelimlerde ve tavırlarda çekingen olmaları ve açık olarak göz önüne bulunmaktan hoşlanmamaları gibi özelliklerinin gerçekliği çok fazladır.

19. Üstün yetenekli bireylerin üstün yeteneğe sahip olduklarını ortaya ebeveynleri, okul yönetimi ve öğretmenleri tarafından olur. Üstün yetenekli olduğu tespit edilmeyen bireylerin çok fazla davranış bozuklukları gösterdikleri ve anlaşmazlık sergiledikleri gözlenmiştir. Bu davranışları gösteren üstün yetenekli bireylerin hayal kurdukları, dalga geçen, etrafına zarar veren ve toplumda kabul edilmeyen davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir.

20. Üstün yetenekli bireylerin normal gelişim gösteren diğer bireylere göre üstün yetenekleri olmasının yanında, neredeyse tümünün bedensel yetersizlik, benlik ve davranış, tutum bozuklukları gibi sosyal, duygusal ve fiziksel eksiklikleri olabilir.

21. Üstün yetenekli bireyler, kendi kendilerini eleştirir ve merhametsiz eleştirirler; bu yüzden üstün yetenekli bireyler kendi olumlu ve olumsuz yönlerini çok iyi bildikleri özelliklerinin bilincindedir (Uzun, 2004).

Üstün Yeteneklilerin Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri

Zihinsel Yetenek

Üstün yetenekli bireyler yasal ve inanılır zeka testlerinin sonucunda sürekli olarak 130 ve üzerinde zeka puanına sahip olan ve akranlarına göre çok ön derecede sözcük kapasitesi mevcut olan, kitaplara çok fazla önem veren ve yaşlılarına göre okumayı erken söken, seri derecede öğrenme ve durumlara dair bilgileri rahatlıkla hafızalarına getirebilen, sebep-sonuç bağlantılarını seri algılayıp çözebilen, devamlı olarak neden, niçin ve nasıl sorularını sürekli soran ve çok fazla meraklı, akranlarına göre daha fazla odaklanma süreci olan, yaşlıları ile kıyaslandığında soyut düşünme becerisi, planlama, programlama, problem çözme yeteneği ve soyut düşünme becerileri daha ön düzeyde olması vb. belirgin özelliklere sahip olan bireylerdir (Ersoy ve Avcı, 2001).

Akademik Yetenek

Üstün yetenekliler özel akademik bölümde (Matematik, fen, edebiyat, bilim, dil gibi) yaşıtlarına bakıldığında daha yüksek düzeyde performansa sahip bireylerdir. Zamanlarının çok fazla bölümü, özel akademik bölümüne ayırmak arzuları çok aşırıdır ve bu bölümde normal standartlara göre çok fazla standartlara hakim olma istekleri vardır. Söz edilen bölümlerle ilgili eğilimler, teknikler ve terminolojiyi kavrama bölümünde ön seviyededirler ve sahip yeteneklerde ve özel alanlarına giren konularda daha seri öğrenirler (Ersoy ve Avcı, 2001).

Liderlik Yeteneği

Liderlik özellikleriyle üstün yetenekli olan gösteren çocuklarda, grubu yönetme hünelerlerini kullanırlar ve zorlu olayları basitçe geçebilirler. Sosyal süreleri etkin özelliklerini göstererek devam eden ve dönüştüren çocuklar olarak tanımlanırlar. Zeka, düşünce, fikir, eğlence ve ön görüşlülüğü ile sosyal durumlarda ki zorluklara karşı üstün gelmede alışılmadık yetenekleri mevcuttur. Kurdukları ilişkileri devam ettirme yeteneğine sahip, grup oluşturabilen ve grup arkadaşlarını sürekli destekleyen, ortaya atılan fikir ve düşünceleri duygusal olarak yorumlayabilen bireylerdir (Ersoy ve Avcı, 2001).

Psikomotor Yetenek

Üstün yetenekli bireyler psikomotor bölüm yeteneklere sahip olmaları, vücut bölümünü hepsini ya da bir bölümüne ait motor kaslarını kullanmada ileri seviyede performans gösterme (hız, güç, eşgüdüm, denge, düzen v.b.) anlamındadır. Üstün yetenekli bireylerin psikomotor bölümdeki yetenekleri jimnastik, yüzme ve atletizm v.b. spor dallarını dahil olan bazen ince motor becerilerdeki yeteneklerini de (el sanatları, operatörlük gibi) içermektedir (Tucker ve Hafenstein, 1997).

Fiziksel Yetenek

Doğum anından itibaren gelen fiziki farklılıklar gösteren üstün yetenekli bireylerin doğdukları andan itibaren ağırlıkları ve boyları aynı zamanda doğan bebelere göre var sayılardan çok fazladır. Sözel dil yetenekleri, hareket etme yetenekleri daha yüksek seviyededir. Kendi sağlıklarına oldukça önem verdikleri için kendi sağlıkları hakkında izleri görmekte daha ileri davranışlar göstermektedirler. Ufak yaşlarda anlaşılamayan sorunlardan birisi olan ilerde ilkokul seviyesinde

akranlarına göre daha sık karşılaştığı görülen göz bozukluğu sebebi, üstün yeteneklilerin bunu olayı akranlarından çok önce fark etmeleriyle ilişkilendirilebilir. Bu nedenle başka çocuklara göre göz bozukluğu nedeniyle gözlük kullanma olasılığı üstün yetenekli çocuklara göre daha fazladır.

Sağlık sorunların bakıldığında en başta gelen en belirgin olan sorunlar göz ve kulakta rahatsızlıklarıdır. Üstün yetenekli çocukların bu rahatsızlıkları kendilerini araştırılması, akranlarıyla kıyaslayarak inceleme, benzerliği olmadan , ispatlama, mantık yürütme yetenekleriyle ilişkili olabilir. Üstün yeteneklilerin eğer devamlı genetik bir sağlık problemi ortada değilse temel olarak hastalıklara karşı güçlüdürler.

Ataman ve başkalarının araştırmacıların 1974-1984 seneleri arasındaki çalışmış oldukları çalışmalarına göre; 6-7 yaşındaki üstün yetenekli bireylerin boy uzunlukları ve kiloları, kafa antero-posterio çap ve akciğer alanları, akranlarına göre daha fazla olduğunu belirten veriler olduğunu ve arasındaki farklarının $p < 0.05$ seviyesinde uyum gösterdiğini belirtilmektedir. Üstün yetenekli bireylerin gelişim ve güçlerini ortaya koymada yeteneklerinin kendi yaşlarına nazaran çok daha fazla olduğunu belirten verileri dile getirmiştir (Ataman ve diğerleri, 1984).

Güdüsel Yetenek

Üstün yeteneklilerin ilgi ve soruşturma yetenekleri onların dürtüsel niteliklerin en önünde gelir. Temas ederek, araştırarak, yaparak, bozarak, yerini doldurarak, bozduğu ürünleri yeniden yeni ürün veya eşya yapmaya çalışarak gelişim göstermek, yaşlarına göre daha ağır gerçekleşir. Bu bölümdeki dürtüleri çok fazladır. Kendi kendilerine moral verip motive edebilirler. Kimsenin onları motive etmesine ve moral vermesine ihtiyaçları olmaz. İlgilendikleri, ilgilerini çeken alanlarda merakları yönünde ince ayrıntılarını araştırmayı, incelemeyi ve bunların diğer alanlardaki bağlantılarını beraber düşünmeyi seçerler. Gerekli olmadan devamlılık hoşlarına gitmez ve çok fazla sıkılırlar. Merak ettiği bir sorumluluğu sonlandırana kadar pes etmeden bitirirler. En çok ilgi alanları olanlar ise, tabiat ve tabiatın sorunları, uzay, teknoloji, sanatçılar, bilimsel araştırma konuları, doğa olayları, tarihi olaylardır (Tucker ve Hafenstein, 1997).

Üstün Yetenek İle İlgili İlk Araştırmacılar

Üstün yetenek ve üstün zeka konularına ilk olarak bilimsel yönden yönelen ilk bilim insanı Francis Galton kalıtımın genetik açısından önem verilmesini, genlerinden nesilden nesile aktarıldığını bu alanda en uzun ve en derin tartışmalara sebep olmuştur. Galton 1884 senesinde Londra uyguladığı birtakım test çalışmalarının sonucunun pek yararlı olmadığını fark etmiştir ama buna rağmen Galton psikoloji de çok anlamlı olan bağlaşım katsayısını bulmuştur (Enç, 1981:202; Doménechimira, 2004). Alfred Binet 1890 senesinde zekanın birinci tanımı yapan kişidir. Binet'in yapmış olduğu tanıma göre, dışarıdaki dünyanın idrak etmesi, bu algıların hafızada yerleşip kalıcı olması ve anlam üstünde düşünülme süresidir. Fakat Binet zekanın tanımını yapmasına rağmen zekaya dair bir teori geliştirememiştir. Binet için zeka karışık bir etkilemesinde çok fazla zihinsel sürelerin bir neticesidir. Binet 1895 senesinde Théodore Simon'un ile birlik olarak hazırladıkları testler bu bölümdeki testlerin esaslarını oluşturdu. Bunların üzerine Amerikan Lois M. Terman bu testlerin içermesini büyüttü. Stanford- Binet testleri olarak 1916 senesinde dünyaya duyurdu. 1937 ve 1960'da ise yeni hallerini alarak Terman-Merril Testleri olarak isimlendirdiler (Ramazan, 1997; Doménechimira, 2004).

Etkenin incelenmesini en önemli ismi olan Charles Edwards Spearman bütün çeşitli zeka etkilemede görev alan yaygın bir zekanın var oluşunu ileri seviyeye atlatmıştır (Ramazan, 1997). Edward L. Thorndike'a göre ise, zekalar birbirlerinden farklı etkenlerden ortaya çıkar. Edward L. Thorndike göre yaygın bir zekadan söz edilmemekte; zeka yok, zekalar bulunmaktadır. Bir zihinsel sorunun giderilmesi için birden fazla etken alır. Thorndike göre zeka üç ayrılır. Bunlar; soyut zeka, sosyal zeka ve mekanik zekadır. Amerikan psikolog olarak görev yapmakta olan Louis M. Terman'ın yaptığı çalışmanın en başında gelen amacısı üstün yetenekli ve üstün zekalı bireyleri birbirinden ayırmak için ve onların daha sonra evrimlerinin takiplerini sürdürmek için üstün yetenekli ve üstün zekalı bireylerin kişisel, fiziksel ve zihinsel özelliklerinin ayırımına varabilmektir (Ramazan, 1997; Doménechimira, 2004).

Zeka İle İlgili Bazı Kuramlar

Sperman Çift Kuramı

20 yüzyılın başlarında yaşamakta olan İngiliz psikolog Charles Spearman zeka için; yaygın bir yapıdan oluştuğunu ve zihinsel enerjilerin bütün faaliyetinin kaynakçası olduğunu ileri sürmüştür. Sperman, herhangi bir bölümde parlak olan bir bireyin diğer bölümlerde temel olarak parlak olduğunu kaydetmiştir.

Sperman 1904 senesinde ilk defa “g” (general ability/ genel yetenek) olarak isimlendirdiği genel zekadan . Sperman faktör analizi yöntemini ilk olarak kullanan ve zekanın etkenlerini birinci olarak meydana atmıştır. Cattle ve Galton gibi Sperman’da , insan zekasının genetik olduğu fikrini çekici gelmiştir. Sperman; doğrulanmış ilişki katsayılarının, değişen gruplar arasında gerçeklik ilişki değerlerinin düşük hesaplama yollarıyla meydana çıkarmıştır. Bu düşük hesaplama yolu sınırlandırılmış bedel açıklıkları geçerli testlerde çok fazladır. Bu az hesaplamaları iyileştirecek istatistiksel formüller geliştirmiştir. İyileştirme prosedürünü Cattle’ın bulgularına uygulandığında zeka testlerin ölçebildiği değişken arasındaki fazla önemli ve güçlü ilişki kurmuştur. Benzer bağlantıyı zeka testleri ve zeka testleri türünden ölçüldüğünü kabul eden başka değişkenlerden de bulunduğu vakit; derinleştirilmiş yöntemle, değiştirilebilir temel kaynağının bütün zeka testleri arasındaki düzenleme yapmak için bildirilmiş ve buna Genel Faktör “g” diye isimlendirilmiştir. 1927 senesinde yaptığı araştırmasında, farklı farklı kombinasyonların büyük bir kısmının aynı şeyleri ölçtüğünü tespit etmiştir. Çünkü tüm testlerin arasında pozitif korelasyonlara ulaşmıştır. Bununla birlikte korelasyon dereceleri değişmiştir. Ancak Sperman “g” nin değişik testlerdeki eşit olmayan katsayılarına bağlanmıştır.

Sperman, çocukların sahip oldukları “g” ve “g” etkenleri bakımından farklılaştığını ve çocukların zekalarını değerlendirmenin “g” etkenini belirlemek olduğunu ileri sürmüştür. Sperman a göre “g” faktörü zeka olarak tanımlanmaktadır. Fakat bu görüşün hemen ardından zekanın “g” faktörü ile açıklanması yetersiz bulunmuştur. Bu dedillerin önde Thorndike’in çoklu faktörler kuramı gelmiştir. Sperman’ın iki faktörlü teorisi, öne çıkartıldığı an itibariyle Gardner ve Sternberg başta olmak üzere birçok bilim insanı tarafından eleştirilmiştir.(Özcan ve Mertol, 2015)

Thorndike Çok Faktör Kuramı

1874- 1949 seneleri arasın hayatta olan modern eğitim psikolojisine kuruculuk yapan Edward L. Thorndike yaptığı çalışmalarla zeka gelişiminde katkıları olmuştur. Zekanın “g” faktörünü kabul etmemiştir. Zekanın “g” etkenle ifade edilmeyeceğini, farklı zihinsel sorunların çözülmesinde birden çok etkenin yararlı olduğunu ileri sürmüştür. Thondike’a göre zeka 3 türdür.

1. **Soyut ve Sözlü Zeka:** Sembollerin kullanılmasıyla oluşan yetenek düşünme yeteneğidir. Soyut zeka aslında gerçek olmayan fakat gerçek olanlar arasındaki bağlantılardan zihinsel soyutlamalar ve genellemelerin etkiyle elde ettiği sembollere tartıştır.
2. **Pratik (Mekanik) Zeka:** Çocukluk senelerinde özünü belli etmeye çalışan bu zeka, arızalanan bir oyuncakçı onarma onarılması, puzzle türünde oyuncaklarla uğraşmada çoğunlukla uygulanır.
3. **Toplumsal (Sosyal) Zeka:** Zekayı bilişsel olarak ölçümlenen birinci modeldir. Bu zeka modelinde IQ tek başına büyük etken olmuştur. Soyut ve mekanik zekadan farklı olduğunu yönetebilme becerisi, insanlarla olan ilişkilerde bilgece gibi davranma olarak tanımlanmaktadır. (Goleman, 2011)

Thurstone Grup Faktör Kuramı

Louis Leon Thurstone 1887-1955 seneleri arasında yaşamıştır. Spearman’ın genel zeka üzerinde durmasını reddetmiştir. Zekanın bariz açık sayıda birinci yeteneğe parçalanacağı planlamıştır. Bu yetenekleri keşfetmek için, çeşitli birçok husus kapsayan çok fazla testin neticelerine etken incelemelerini uygulamıştır. Bir grup test maddelerinde sözel anlayışı değerlendirmek için planırken farklı bir grupla aritmetik hesaplamayı değerlendirerek farklı gruplar, çeşitli yetenekleri değerlendirmek için hazırlamıştır.

Thurstone’nun grup faktör kuramları şu şekildedir;

1. **Sözel Yetenek:** Kelimeleri tanımlama ve kavrama yeteneğidir.
2. **Sayısal Yetenek:** Basit, temel matematik işlemlerini hızlı, seri ve hatasız bir şekilde anlamayabilme yeteneğidir.

3. **Muhakeme Yeteneği:** Tamamlama gerekçe sözel ve sayısal testlerde elverişli olan bölüme tespit etme ya da bir devamındaki kanunu bulup test durumlarını ölçmektir.
4. **Mekan İlişkileri:** Bir nesnenin görülmediği alanları ile beraber uzayda farklı durumları tasvir edebilme, düş kurma, göz önünde canlandırma, olay- mekan bağlantılarını algılama gibi yetenekleri ele alır.
5. **Bellek Faktörü:** Anlamı olmayan her şeyi, sayısal, sözel, şekilsel sıralamaları, malzemeleri akılda tutma gibi faktörleri ele alır.
6. **Mekanik Beceri:** El becerilerini içine alır.(Özcan ve Mertol, 2015)

Sternberg Üçlü Saç Ayağı Kuramı

Zekayla yapılan çalışmalarda yapıp kuramları öne getiren Robert J. Sternberg spesifik değerlendirme gereçleriyle değerlendirilen zihinsel yeteneklerin zeka fikirlerini açıklarken geniş olmadığını söylemiştir. Bu tür zeka araştırmalarında yalnızca tek bir yönde yani okulda akademik olarak çok başarı sergileyen veya kitap okumakta oldukça başarı sergileyen vb. olaylarda başarılı olan bireylerde ortaya çıkabileceğini ileri sürmüştür. Tüm bunların ardından Sternberg Üçlü Saç Ayağı Kuramının, insan zekasının birbiriyle karşılıklı etkileşim içinde olduğunu üç boyut içinde açıklayabileceğini gelecek sürmüştür.

Sternberg Üçlü Saç Ayağı Kuramı'nın elemanları şu şekildedir;

1. **Analitik Zeka:** Çocuğun öğrenme aşamasında karşılaştırmalar yapabilmesinde incelenmesini kapsar. Analitik zeka yeteneklerinin normalleşmiş zeka testleriyle WISC-III, Stanford- Binet gibi değerlendirilmektedir. Bu testlerle gerçekleşen değerlendirmeler dolaylı bir yollarla gerçekleşen değerlendirmelerdir. Eğitim fırsatlarında denklğine fırsatı olamayan kişiler için endişe taşıyıcıdır.
2. **Yaratıcı Zekâ:** Daha önce karşılaşılmamış ve alışılmamış olaylarda yine sıra dışı bilgi ve beceriler yöntemiyle başarılı bir yolla baş çıkma becerisini içerir. Aynı anda yaratma, icat etme, keşfetme, iç görü ve sezgiyi içermektedir. Yaratıcı zekâ, düş gücünün kullanıldığı öyküler yazma, sanatsal bir cismin meydana çıkması veya bir tanıtım sunma süresinde de vardır. Analitik zekânın

tersine yaratıcı zekânın ölçümlenmesinde imkansız tek bir doğru yanıt bulunmamaktadır. Birtakım yanıtı olabilir veya belirsiz kalabilir.

3. **Pratik Zekâ:** Çocuğun düşünceleri pratik etkinlikleri geliştirme ve başka kişilerin bunun faydalı olduğuna ispatlama yeteneğidir. Çocuğun içinde olduğu mekanda sahip olduğu becerileri yüksek başarılı olmak için uygulanması ve kullanılmasıdır. Okulda bir bireyin başarılı olmak için sahip olduğu becerileri kanıtlaması örnek gösterilebilir. Pratik zekâyâ sahip çocuklar ise sahip oldukları becerilerin farkına varıp ve bu becerileri doğru anda, uygulanması gereken yerde uygulayan kişilerdir. Eğitimci ve araştırmacıların amaçları, sahip olan kapasitelerinden dolayı okul veya iş mekanlarında beklenen başarıyı gösteremeyen gençlerin yeteneklerinin değerlendirilmesini geliştirmek ve bu yetenekleri faydalı şekilde uygulamanın yöntemlerini bulmak olmalıdır.(Özcan ve Mertol, 2015)

Guilford Zekâ Yapısı Kuramı

Guilford, etkeninin incelenme yönteminde, zekâda 120 etken tanımlamıştır. Bu modelde “İçeri”, “İşlem” ve “Ürün” gibi düzenli bir şekilde bulunmaktadır. İçerik gerçekleşmeden zihinsel işlem gerçekleştirmek, zihinsel işlem gerçekleştirmeden ürün elde etmek imkansızdır.

Zekâ İçeriği: Elde edilen duyumlar; anlamlandırılan kelime, sayılar ve kavram gibi semboller; anlaşılabilen fikirler, düşünceler ve yapılan davranışlar oluşturur. “İçerik” boyutunda aşağıdaki basamaklar ele alınır.

- **Figürel İçerik:** Duyusal şekillerde algılanan; boyut, şekil, renk, yer, doku, ses dizisini oluşturur. Görsel ve işitsel yönleri vardır. Sembolik İçerik: Bir eğilimi sembolize eden soyut şekillerden oluşur. Örnek olarak rakam, harf, geleneksel semboller vb.
- **Semantik İçerik:** Anlamsal içerik; sözel anlamlar ya da fikir ve düşünce, biçimidir. Anlamlar, her zaman değil ama genel olarak sözcük sembollerine bağlıdır.
- **Davranışsal İçerik:** Bireylerin davranışları ve zihinsel olayları hakkındaki bilgileridir. Bu bilgiler beden dili tarafından gösterilir. Örnek olarak fiziksel hareket, test ve mimik.

Zekâ İşlemi: İçeriği bilme, bellek, yaratıcılık yaşıtlarına bağlı olarak yapıldığı gibi bunların ölçümlenmesinden oluşur. “İşlemler” boyutu aşğıdaki basamaklardan oluşur.

- **Biliş:** Bir sözcüğü kavrama tam kavramıyla bilmektir.
- **Hafıza:** Bir yemek tarifini ya da basit bir formülü hafızada tutma gibi direk bir belirtici yönünden faaliyetler anında hemen sonra öğrenilen (anlaşılan/farkına varılan) bilgi parçalarını beyne kodlayıp depo etmektir.
- **Uzaksak Düşünme:** Bilinenlerden, bilinmeyene ve daha önce görülmemiş olan bir çözüme ulaşmaktır.
- **Yakınsak Düşünme:** Bilinenlerden, gerçekliği daha önce belirlenmiş bir ilişkiye ve problem çözümlenmektir.
- **Değerlendirme:** Bir problemin çözümünün doğruluğu veya gerçekliği, iyiliğine ilişkin kararlara alma becerisidir.

Zekâ Ürünü: Zekâ işlevi sonunda gerçekleşen davranışlardan oluşur. Ürün basamakları aşğıdaki gibidir:

- **Birim:** Bir nesne gibi, çeşitli özelliklerin orijinal bir kompozisyonuna sahip varlıklar. Yeşil bir üçgen leke, bir müzik notasının sesi, yazılmış bir kelime, suç sözcüğünün kavramı gibi.
- **Sınıf:** Birbiriyle benzer veya aynı olan ünitelerin arkasında yer alan bir kavramdır. Örnek olarak “-mek, -mak”la biten sözcükler ya da bir mesleki seti olabilir. Örnek olarak memeliler, eklem bacaklılar, sürüngenler, aynı konularda olan ünitelerin arkasında yer alan anlamlardır.
- **İlişki:** İki problem arasında incelenen ilişkidir. Bir çocuğun diğlerinden daha fazla olduğu, birbirinden bir oktav ayrı iki ton, alfabetik sıradaki iki isim gibi.
- **Sistem:** Tanınabilir bir bütünlük içerisinde, birbirleriyle ilişkili üç veya daha fazla itemin düzeni. Masanızın üstünde görülen nesnelerin düzeni, bir melodi veya ritm, bir telefon numarası, bir dizi hareket planı gibi.
- **Dönüştürme:** Bir nesnenin görsel olarak anlaşılması hareketi, bir melodideki çeşitlenme, yanlış yazılmış sözcüklerin düzeltilmesi, bir sözcük oyunu ya da bir kişinin ruh halinin aksini ifadesi gibi bilgi parçasındaki bir değişiklik.
- **Sonuç Çıkarma:** “Verilen bir bilgiden sonra gelecek bilgiyi çıkarsama. Örneğin, şimşekten sonra fırtına bekleme, 4x5’i görüp 20’yi düşünme, hafif

kelimesini işitip ağır düşünme veya suratını asan bir arkadaşınızın ne söyleyeceğini ya da yapacağını bilme”.(Armstrong, 2017)

Gardner Çoklu Zekâ Kuramı

Gardner göre basmakalıp olarak ele alınabilecek fikirlerden çeşitli olarak insan zekâsının objektif olarak değerlendirme kanıtını eleştirmiş, zekânın tek bir etkenle açıklanamayacak kadar çok sayıda becerisi içerdiğini öne sürmüştür. Gardner çoklu zekâ kuramını ortaya çıkararak zekâ kavramına farklı bir görüş açısı getirmiştir. Gardner'e göre zekâ, biyolojik ve psikolojik bir kapasitedir; bu kapasite, kişiyi etkileyen tecrübe, kültür ve örnek alma sonucu olarak az ya da çok değerlendirme gerçekliğe dönüştürülebilmektedir. Uygun belgeleme, zenginleştirilmiş ortam ve öğretim ile insanların fazlalığı her bir zekâyı belirli bir düzeye kadar geliştirebilir. Bu farklı zekâlar, hem yapısal, gelişimsel ve işlevsel olarak kendilerinden çok ayrı iş görmektedirler yani kendilerinden bağımsızdırlar; hem de birbirleriyle iletişim içindedirler ve karışık bir sistem içerisinde çalışırlar.

Gardner çoklu zekâ kuramını meydana çıkarmadan önce çok fazla bilimsel çalışma neticesinden yararlanılmıştır. Bu çalışmalar netice insan beyninin çeşitli alanlarından oluştuğu ve her bir alanında özel işlemlere sahip olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu beynin çeşitli yarımkürelerden oluştuğu gerçekliğini içeren kurama “Split–Brain Theory” ve IQ'ya karşı ilk meydan okumadır. Diğer taraftan beyin darbe aldığı anda meydana gelen zekâ bozuklukları üstünde elde edilen çalışmaların verilerin neticesinde, insanların beyni darbe aldığı anda belli bir alanı faydasız görse bile, beynin kalan alanı ile insanlar belli bölümlerde performans gösterebildikleri ve yaşamların devamlılığı incelenmiştir. Bütün bu gelişmeler olurken Gardner kaza ya da hastalıklar sonucu darbe görmüş beyinleri detaylarını incelemiş, beynin bir alanı darbe gördüğünde pek çok kez bütünüyle sağlıklı kalacak derecede birbirlerinden farklı çalışan farklı farklı beceriler gözlemlemiştir.

- Gardner “Frames of Mind” isimlerinde çalışmalarında insanın en çok yedi esas zekâ bölümünden oluşan geniş bir beceriler esnekliğe sahip olduğunu ileri getirilmiştir. Bu zekâ bölümleri birbirinden çok farklıdır. Her biri beyindeki farklı bir sistem tarafından, kendi kanunlarına göre işler. Gardner 1999'da yayınladığı “Intelligence Reframed” isimli eserinde yedi zekâ bölümüne bir bölüm daha ekleyerek çoklu zekâ teorisi yeniden formüle etmiştir. Gardner'ın

ileri sürdüğü kurama göre sekiz zekâ bölümü aşağıdaki gibidir (Armstrong, 2017):

- **Sözel-Dilsel Zeka:**

Anadillerin de yada farklı dilleri konuşmada, zihinlerinde kurdukları düşünceleri anlatmada ve farklı insanları anlamayıp empati yapma kapasitesidir. Düzgün, güzel konuşma ve yazma becerileri ile kendisini ortaya çıkarır. Kendilerini düşündükleri kelimelerle ve ifade etme, dildeki karışık anlamları ölçümleme, kelimelerdeki anlamları tam olarak anlayıp ve kavrayabilme, mizah, masal ve hikaye anlatma, dilbilgisi, şiir okuma, gerçek anlam ve mecaz anlam, somut – soyut anlam, yazı yazma ve kavramlar oluşturabilme gibi alanları etkili kullanma kapasitesidir. Okuma, dinleme, anlatma ve yazma teknikleri kullanılarak öğrenme etkinlikleri fazlalaştırılabilir (Tuğrul ve Duran, 2003).

- **Mantıksal-Matematiksel Zeka:**

Teori, kavram ve sebepsel bağlantıları anlama potansiyelidir. Rakamlara, sayılara, şekillere ve bilimsel alanlarla alakalı kendisini ön plana çıkarır. Sayılarla, rakamlarla fikir yürütme, hesaplama, sonuca ulaşma, mantıksal bağlantılar kurma, hipotezler ortaya çıkarma, problem çözme, eleştirel fikirler, sayılar-geometrik şekiller gibi soyut ifadelerle çalışma, bilginin kısımları arasında bağlantılar oluşturma kapasitesidir. Çalışmalarda, kıyaslama ve kavramlar arasında bağlantılar kurmak gibi bilimsel teknikler ile öğrenme etkinliği fazlalaştırılabilir (Tuğrul ve Duran, 2003).

- **Görsel-uzamsal zeka:**

Görsel dünyayı tam olarak kavrama ve bireyin kişisel görsel hayatlarını yeniden yaratma potansiyelidir. Görsel-uzamsal zekâsı fazla olan bireylerin başarılı olması beklenen meslekler; Mimar, grafiker, desinatör, endüstriyel tasarımcı, ressam ve heykeltıraşlığı olarak belirtilmiştir (Dolunay ve Savaş, 2018).

- **Bedensel-kinestetik zekâ:**

Problemleri çözme ya da bir ürün üretmek üzere kasların verimli kullanımıyla ilgilidir. Bu tür zekâsı fazla olan bireylerin başarılı olması beklenen meslekler; dansçılar, atletler, operatörler ve enstrüman çalanlar, kinetiksel becerilerinin örneklerini oluşturdukları belirtilmiştir (Dolunay ve Savaş, 2018).

- **Müzikal zekâ:**

Müzik alanındaki kavramları algılama, fark etme ve ifade etme becerisidir. Müzikal zekâsı fazla olan bireylerin başarılı olabileceği meslekler; bestecilik, müzik öğretmenliği, müzisyenlik, orkestra şefliği ve dansçılık olarak belirtilmiştir (Dolunay ve Savaş, 2018).

- **Kişilerarası – Sosyal Zekâ:**

Kendinden başka bireylerin ruhsal hallerini, düşüncelerini, duygularını, dürtülerini ve niyetlerini, nasıl çalıştıkları, bireyler ile iletişim becerileri, problem çözme becerileri tanımlanabilir. Kişilerarası – sosyal becerileri yüksek olan bireylerin olabileceği meslekler; öğretmenlik, politikacılık, liderlik, psikologluk, rehberlik, pazarlamacılık ve sosyal hizmet uzmanlığı olarak belirtilmiştir (Dolunay ve Savaş, 2018).

- **Bireye Dönük-İçsel Zekâ:**

Kişilerin kendinin güçlü ve güçsüz yönlerini, ruh halini, düşünce, istek ve niyetlerini kavrayabilmesi ve bunları göz önünde buldurarak hayatını daha verimli bir biçimde sürekli ettirebilmesidir. Bireye – dönük zekâsı fazla olan bireylerin olabileceği meslekler; psikolog, felsefeci, araştırmacı, şair, yazar, din adamı olarak belirtilmiştir (Dolunay ve Savaş, 2018).

- **Doğa bilimci Zekâ:**

Bireylerin doğadaki varlıkları, bitkileri, mineralleri, hayvanları tanıma ve gruplandırma becerileridir. Gardner bu zeka türünü son olarak eklemiştir ve “Doğa zekâsı ile biz doğal dünya içerisindeki cisimleri, canlıları, bulutları, kayaları birbirinden kıyaslarız” biçiminde tanımladığı zekâ türüdür. Doğa bilimci zekâsı fazla olan bireylerin olabileceği meslekler; zoologluk, biyologluk, çevre bilimciliği, çiftçilik, ziraat mühendisliği, meteorologluk, jeologluk ve arkeolog olarak belirtilmiştir(Dolunay ve Savaş, 2018).

Tannebaum Deniz Yıldızı Kuramı

Bu model 1983 senesinde Abraham Tannebaum sayesinde ilerlememiştir. Bu model üstün yetenekli basit olarak anlaşılanın gerçekleştirme hedefiyle deniz yıldızına benzemiştir. Deniz yıldızını üstün zekalı ve yetenekliye benzeten bu teoride

yıldızınız beş ucu vardır. Her uçta teoriyi bildiren içerikler yer alır. Bu içerikler: genel yetenek, özel yetenek, çevre, şans faktörü ve başka durumlar olarak önümüze çıkmaktadır.

- **Genel yetenek:** Tannebaum'a göre değişik seviyelerde başarı türleri için zorunlu olan, ölçülen değişik bir farklılıkla sınırlı zekâdır. İlerleyen zekâ testleri ile ölçümlenen zekâ yaygın beceri içermesinde yer almaktadır.
- **Özel yetenek:** İnsanın daha ilk yaştan başlayan sınırlı bölümlerde gösterdiği ileri seviyede performansdır. Güzel resimler yapma, aletler çalma, el becerileri vb. Bunların birtakımı, ilk çocukluk evresinde belirlenebilir. Çevre Faktörü: Çevre faktörü ufak ölçümde bu bireyin ebeveyni, okulunu ve akran çevresini içermektedir. Daha fazla ölçümde ise, sosyal, siyasal iklim ve ekonomik etkenler göz önüne gelmektedir. Bulunulan etrafa göre zekâ biçim aldığı gibi zekânın tanımlanmasında farklılık arz edebilir.
- **Şans faktörü:** Bu etken tümüyle önceden tespit edilmeyen ve çoğunlukla denetim yapılmayan olayları ifade eden etkenlerdir. Doğru anda doğru mekanda doğru insanlarla tanıma gibi olayları ifade eder. Misal sizin zekanız ve yeteneğinizi belirleyecek iyi bir öğretmene denk gelmeniz, bulunduğunuz mekanda sizin merak ve becerilerinizi geliştiren eğitim kuruluşlarının olması gibi faktörler fırsat faktörünün içinde yer almaktadır.
- **Diğer faktörler:** Bu etkenler güdüleme, sorumluluk bağlı olma, kendine olan inanişâ akıl sağlığı ve güveni içerir.(Özcan ve Mertol, 2015).

Üstün Yeteneklilere Sunulan Özel Eğitim Hizmetleri

Üstün yetenekli çocukların eğitimleriyle ilgili pek çok eğitim uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Özsoy vd. (2002)' ne göre bu konuda 50' ye yakın uygulama yapılmıştır. Uygulamalarda en sık kullanılan eğitim modelleri şunlardır (Çakır, 1995; Ataman, 1984; 2000; 2003; 2004; Enç, 2005):

A. Ayrı Eğitim

1. Türdeş yetenek grupları/sınıfları
2. Özel sınıflar
3. Özel okullar

4. Bireysel öğretim

B. Birlikte Eğitim

1. Farklılaştırma

a. Hızlandırma

b. Zenginleştirme

A. Ayrı eğitim

Türdeş Yetenek Grupları-Sınıfları:

Sınırlı niteliklerde yeteneklerde benzer yada ortak seviyeyi kanıtlayan üstün yetenekli öğrenciler bir takımında birleşir ve üstün yetenekli öğrencilerin yeteneklerin, nitelik ve ihtiyaçlarına elverişli programlar sürdürülür. Böyle özel gruplandırmaların elverişli olarak düzeltildiğinde, çocukların becerilerini geliştirmede sınırlı seviyede başarı kazandığı ve çocukların bu uygulamalarla kişilik kavramlarını geliştirdikleri gözlenmektedir (Ataman, 1984; Davaslıgil, 1995; Şahin,1996).

Gruplamanın, mevcut olduğu sınıflardaki üstün yetenekli bireyler için grup gruplandırmaları, özel bir sınıfta içerisinde gruplandırma, özel bir okulda içerisinde gruplandırma, özel seminerler, çeşitli araştırma merkezlerindeki (müzeler, üniversiteler, bilim laboratuvarları gibi) özel araştırma biçiminde uygulamaları bulunmaktadır.(Davaslıgil, 1995; Enç 2005).

Özel Sınıflar:

Üstün yetenekli oldukları belirlenen, tanı almış olan öğrenciler bir arada olarak üstün yetenekliler için özel eğitim alan öğretmenler aracılığıyla yetiştirilmektedirler. Amerika ve Avrupa ülkelerinde üstün yetenekli öğrencilere ait birinci ve en genel özel eğitim tekniği olmuştur. Başka değişik tekniklerde olduğu gibi olumlu ve olumlu olmayan eleştiriler bulunur. Çocukların becerileri benzer olanların bir araya eğitimlerini tamamlamalarının olumlu yönlerinin yakınında yaşlılarıyla başka çocuklardan ayrıl kalmaları hem bencillik hem denklik ölçütlerine terslikler söz konusu olmaktadır. Ülkemizde 1964 ve 1971 yıllarında değişik değişik şehirlerde bunun uygulamaları yapılmıştır. İlk uygulama 1964 yılında, Ankara’ da bir ilköğretim okulunda

gerçekleştirilmiştir. 1971 yılından itibaren ise bu uygulamaya son verilmiştir (Ataman,1984; 2003; Enç, 2005).

Özel Okullar:

Bu uygulamada üstün yetenekli çocuklar, belli sebeplerden taşıyan okullarda toplanıp eğitim alırlar. Türkiye’de, günümüzde Fen Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Bilim ve Sanat Merkezleri, tarihimizde ise Enderun Mektebi bu uygulamaya örnek olabilir (Ataman, 1984; 2000).

Bireysel Öğretim:

Sadece sanatsal ve başka beceri yönlerinde ufak yaşlarından itibaren sıra dışı gelişme gösteren bireylerin üstün yeteneklilere yönelik eğitim alan özel öğretmenlerle bireysel olarak devlet için yetiştirilmesidir. Daha çok küçük yerleşim bölgelerindeki çocuklardan ZB’ü 160-170 üzerinde olan bireyler için uygulanması söz konusudur. Bu uygulama çocuğun üstün yetenekli olduğu yeteneği doğrultusunda olacağından çocuğun yaşıtlarına ve genel eğitimden kopmamasına da dikkat edilmelidir (Ataman,1984; Enç, 2005).

B. Birlikte Eğitim

Farklılaştırma

Farklı farklı kaynaklarda farklılaştırmayı üstün yetenekli bireylerin bireysel gereksinimlerini kıyaslayarak odaklı, gelişimini en üst seviyede onaylamak için zorunlu hassas, elverişli strateji, teknik ve çevrenin sağlanması olarak belirtilmektedir (VanTassel-Baska, 2003; Ataman, 2010). Farklılaştırmada detaylı olan üstün yetenekli öğrencileri kendi düzeylerine doğrulamaktadır. Üstün yetenekli öğrenciler için yönerge farklılaştırmada içerik, süreç ve ürün /kavram açısından daha ileri taşınabilmelidir. VanTassel- Baska 2003’te fazla ümitleri yararlı şekilde karşılamada ön düzeydeki programların ufak çocuklar için muhtemel olması zorunluluğunu söylemektedir. Ayrıca, üstün yetenekli öğrenciler için müfredat düzeyinin gereksinimlerini, içeriğine ve karışıklığa göre ayarlanmasını önermektedir. Farklılaştırmada öğretim stratejisi ve yöntemleri belirlenmesi gerekir. Üstün yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış stratejiler ve yöntemler bulunmadığından, eğitim programının içeriği ve düzeyine göre kullanılacak strateji ve yöntem belirlenmelidir.

Örnek verilecek olursa sorgu yapması isteniliyorsa, tepe seviye atışma çevresi ve net uçlu etkinlikler bunun için etkilidir. Problem temelli öğrenme de uygun yapısal bir yaklaşımdır. Bazı yöntemlerin bu öğrencilerde etkili olabilmesi için üst düzeydeki eğitim programlarında kullanılması gereklidir. Farklılaştırılan eğitim 25 programının zorluk derecesi ve yaratıcılık için proje çalışması da diğer unsurlardır. Farklılaştırmada a) hızlandırma, b) karmaşıklık, c) derinlik, d) zorlayıcılık, e) yaratıcılık ve f) soyutluk temel özelliklerinin uygulanması gereklidir (VanTasselBaska 2003)

a. Hızlandırma

Bu uygulama, bireyin üstün yeteneği ve seri gelişimi göz önünde bulundurularak, akranlarında önce eğitime başlaması, alması ve sınıflarını daha erken geçmesine dayanmaktadır. Okula çok erken yaşta başlama, sınıf atlatma, birkaç sınıf birleşmesi, açık bir alanda üst takıma dahil olma, programı sürecinden çok kısa süreçte tamamlama, kurslar alma gibi pek çok biçimde uygulanabilmektedir. Bu uygulamanın bir takım sakıncaları olduğu görülmektedir. Bu uygulamalar yapılırken sadece zihinsel gelişimi göz önüne alındığı için, en çok yaşanabileceğini düşünen olumsuz problemler bireyin fiziksel, sosyal ve duygusal yönden sorunlar yaşayabileceği şeklindedir. Üstün yetenekli çocuklar akranlarıyla iletişim ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Ayrıca tarafsız çalışma yeteneklerinden mahrum olmaktadır. Bununla birlikte hızlandırmanın en iyi tarafı üstün yetenekli bireylerin sıkılmalarına şans olmamasıdır. Üstün yetenekli bireyler eğitim programına fazla istekle bir biçimde katılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre bu uygulamanın her tarz ve seviyedeki okula uygun olduğunu, ilköğretime çok erken yaşta başlama ve sınıf atlatılmanın daha sonrası öğrenim süresinde tehlikeli problemlerin olmadığını, üstün yetenekli çocukların üst sınıflarda başarılı ve uyumlu olduğunu göstermektedir. Hızlandırma eğitimi üstün yetenekli çocukların gelişimsel ölçümlenmesi yapılarak, onun gereksinimlerini karşılayacak biçimde kullanılmalıdır. Hızlandırmada çocuğun kendisinden yaşça 1–2 yıldan büyük olan bir grupta yerleştirilmemesi gerekmektedir. (Ataman,1984; 2003; 2004; Davaslıgil, 1995; 2004; Şahin, 1996; Tekbaş, 2004; Enç, 2005; Gür, 2006).

b. Zenginleştirme

Üstün yetenekli ve yaratıcı öğrencilerin kendi yaşlıları arasındaki ve olağan sınıflarda gerek duyduğu ihtiyaçlarına yanıt verecek zenginleştirme programlarıyla desteklenmesi şeklindeki uygulamadır. Birçok gelişmiş ülkede yaygın üstün

yeteneklilerin eğitimi olarak uygulanmaktadır. Türkiye’de bu uygulamayı henüz yerleştirememiştir. Üstün yeteneklilere eğitim veren öğretmenlerin bu yönde yetiştirilmesi ve sınıftaki öğrenci sayılarının düşük tutulması ile ülkemizde her bölge ve okulda uygulanması sağlanabilir. MEB’ na bağlı olarak kırkyedi ilde açılan BİLSEM’ler (Bilim Sanat Merkezi) zenginleştirme programı uygulamaktadır. Olağan sınıf ve kaynaştırma ortamında farklılaştırılmış öğrenme deneyimlerinin planlanması gerekmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin özel anlksal gereksinimlerini kıyaslanması dışında 26 çevresel, duygusal ve bedensel biçimden kendine yakınında ve benzerlik durumunda olan yaşlıları ile beraber yetişme ve eğitim görme olanağı bulunmaktadır. Sınıftaki sıra dışı gelişim belirtileri olan bireyler de üstün yetenekli yaşlılarından yararlı yönde etkilenmektedir. Yatay ve dikey olarak uygulanan programlar gibi yarı günlük programlar, özel kurslar, özel öğretmen, bağımsız araştırma, alan gezileri, öğrenci değişiklikleri programları biçiminde zenginleştirme programları yapılabilmektedir. (Davaslıgil,1995; 2004; Şahin, 1996; Ataman,1984; 2003; 2004; 2009; Tekbaş, 2004; Enç, 2005). Yatay zenginleştirme programındaki etkinlikler ve ders türü arttırılmaktadır. Yani olağan sınıfta 7 farklı ders bulunursa üstün yetenekli öğrenciler için, bu derslere 1 veya 2 ders daha eklenmektedir (Çakır, 1995; Tekbaş, 2004; Gür, 2006). Dikey zenginleştirme programında ise ders ve etkinliklerin sayısı aynı kalmakta, ancak olağan üstün yetenekli öğrencilere göre o mevzu ile ilgili ayrıntılı araştırmalar yaptırılmaktadır (Çakır, 1995). Zenginleştirme 1930’li yıllardan beri üstün yetenekli çocuklara yaşlılarıyla bir bütün olup sosyalizasyon imkanı sağlaması yönünden ciddidir. tarafsız proje araştırmaları, ileri seviyede sınıf dışı öğretim çalışmaları, üst düzey düzeyli düşünme sürelerini uygulama, misafir konuşmacılar davet etme, üst düzey seviyeli malzemeler çalışma uygulamaları yapılmaktadır. Fakat öğretmenin bu yaklaşımı uygulayacak yeterliğe sahip olması gereklidir. (Ersoy ve Avcı, 2004; Tekbaş, 2004). Zenginleştirme stratejileri süreç ve içeriğe benzerlik amaçlara ulaşma tekniklerini kapsar. Süreçler; yaratıcı düşünme, problem çözme, kritik düşünme, bilimsel düşünme vb, içerik ise; bu süreçlerin geliştirildiği ders konuları, projeler ve etkinliklerden oluşur (Davaslıgil, 2004)

İlgili Literatürler

Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Bu başlık altında önce Brigance ile ilgili araştırmalara sonra üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili farklı farklı tanılama ve program uygulama ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Ayrıca farklı farklı zenginleştirme ve farklılaştırma araştırmaların tarihsel ve işlevsel analizlerinin yapıldığı araştırmalara da yer verilmiştir.

Yurt dışında yapılan program uygulama çalışmalarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitim senelerinin büyük bir kısmını veya tamamını kapsayan şekilde geniş olduğu göze çarpan bir nokta olarak öne çıkmaktadır. Roger 1991’de incelediği çalışmalarda, üstün yetenekli öğrencilere yeteneklerine uygulanan tam zamanlı yetenek gruplama, küme gruplamaları, sınıftan alma-zenginleştirme gruplamaları, sınıf içi yeteneklerini gruplama, sınıflar arası gruplama tekniklerinin üstün yetenekli öğrencilerin akademik başarılarında önemli kazanımlar sağlandığını ortaya çıkarmıştır. Kulik (1992), ise üstün yetenekli öğrencilerde yapılan yetenek gruplamaları araştırmalarından bu gruplamaların çeşitli zenginleştirme ve hızlandırma uygulamaları ile desteklenmediği takdirde öğrenciler için yarar sağlamadığı yönünde bir çıkarımda bulunmaktadır. Bunların dışında okullarda uygulanan “Okul Geneli Zenginleştirme” (Renzulli, 2009) programlarının farklı seviyelerdeki öğrencilerde kendi seviyelerinde yüksek başarı gösterdikleri bulgularına ulaşan araştırmalara da yer verilmiştir.

Araştırılan çeşitli yurt dışı çalışmalarında, üstün yetenekli öğrencilerin sadece ölçeklerle tanım alması ve üstün yetenekli öğrencilerin uygun eğitim şekilleri ile ilgili tartışmaların devam ettiği görülmekte, bunun yanı sıra söz konusu ölçeklerle tanım yapmanın devam ettiği ama en azından çoklu ölçütler kullanılmasının daha sağlıklı olduğu belirtilmektedir. Eğitimde ise farklı üstün yetenekli öğrencilerin program uygulama yöntemlerinin kullanılmaya devam ettiği görülmektedir. Mevcut tanı alma ve program uygulama çalışmaları sonucunda zenginleştirme ve hızlandırma gibi müfredatı geliştirme ve farklılaştırma çalışmalarının tanılanan üstün yetenekli öğrenciler dışında kalan başarılı ve olan üstü gelişen üstün yetenekli öğrencileri de kapsayacak okul geneli zenginleştirme gibi bir uygulamanın üst, orta ve alt düzeydeki tüm üstün yetenekli öğrenciler için faydalı olduğu ve bu türde yapılan çalışmalardan yüksek başarı sağlandığı sonucuna ulaşılmaktadır (Reis ve Renzulli, 2009).

Tainatongo (1990), farklı anaokullarına devam eden Filipinli ve Chamorro'lu üstün yetenekli çocukların akademik başarılarını karşılaştırmıştır. Onsekiz ilköğretim okulunda yarım gün ve tam gün üstün yetenekli öğrenciler için eğitim veren anaokullarına devam eden çocuklardan tesadüfi olarak 49 belirlenen 260 Chamorro'lu ve 260 Filipinli çocuk örnekleme oluşturmuştur. Çalışmanın ön test verileri Ağustos 1988' de, son test verileri Mayıs 1989' da toplanmıştır. Brigance Kvel Screen değerlendirme aracı hem ön test hem son testte kullanılmıştır. Üstün yetenekli çocuklar, dil gelişimi, motor beceriler, sayısal beceriler, beden farkındalığı, işitsel ve görsel ayırım şeklinde beş temel alanda 13 test maddesinde bireysel olarak test edilmişlerdir. Üstün yetenekli çocukların puanları T testi ve ANOVAS ile analiz edilmiştir. Ön test puanları üstün yetenekli çocukların farklı grupta olması açısından önemli çıkmamıştır.

Veriler anaokuluna yarım gün devam eden üstün yetenekli Chamorro'lu ve Filipin'li çocukların akademik başarıları ile anaokuluna tam gün devam eden Chamorro'lu ve Filipin'li çocukların akademik başarıları arasındaki farkın önemli olmadığını göstermiştir.

Glascoe (1997), gelişimsel ve akademik problemleri Brigance Screen ile tanımlamak için bu araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada The Brigance Screens serisinin gelişimsel güçlüklerin olabileceği yaşlar olan iki ve yedi yaş arasındaki üstün yetenekli çocukları kolay ve hızlı biçimde belirlemeyi sağlayan bir araç olduğu belirtilmektedir. Glascoe, anaokulu formu dahil olmak üzere, olası problemleri olan aynı zamanda problemleri özel eğitime yönlendirme ile en aza indirerek üstün yetenekli çocukları hassasiyetle belirlemek için en iyi kesme puanın (muhtemelen 100 üzerinden) ne olduğunun bilinmediğini ifade etmektedir. En uygun yerleştirme için kesme puanları ile gelişimsel güçlükleri olan üstün yetenekli çocukların %100 ile %72 arasındakiler tanımlanmıştır. Aynı şekilde olağan üstü gelişim gösteren üstün yetenekli çocukların da %100'ü ile %73'ü arasındakiler belirlenmiştir. Bu değerler tarama testleri için standartlara yaklaştırdığını ve Brigance Screens'in, eğer kesme puanları uygun kullanılırsa değerli bir erken belirleme aracı olarak önermektedir.

Mantzicopoulos (2000), Brigance Kvel Screen'in alt SED'den gelen okulöncesi çocuklarda kullanıldığında zihinsel/akademik olarak üstün yeteneklileri belirlemedeki doğruluğunu araştırmıştır. Araştırmacı şimdiye kadar Brigance Kvel

üzerinde yapılan çalışmaların taramanın eğitimsel olarak riskli çocukları erken tanılmasına odaklandığını (Campbell, Schellinger, ve Beer, 1991; Ellwein, Walsh, Eads ve Miller, 1991; Mantzicopoulos, 1999a, 1999b;) belirtmiştir. Bununla birlikte Glascoe (1996) bu ölçeğin bilişsel/akademik olarak yetenekli çocukları özellikle farklı etnik ve farklı SED’den gelen çocukları belirlemede etkili olabileceğini ifade etmiştir (Akt. Mantzicopoulos, 2000). Glascoe's (1996), çalışması farklı alt popülasyondan çocukların zihinsel/akademik olarak üstün yeteneklilerini belirlemede Brigance’ın doğruluğunu ortaya koymada daha deneysel araştırmalara zemin hazırlamıştır (Akt. Mantzicopoulos, 2000).

Bu çalışmanın sonuçları Brigance K ve 1 taramasının kullanımı için, alt SED’den gelen çocuklardan bilişsel/akademik olarak üstün yetenekliliği muhtemel olanları tanılamada destek sağladığı görülmüştür. Öğretimsel olarak anlamlı grup farklılıkları taramanın 12 alt testinin hepsinde gözlenmiştir.

Williams (2002), kırsal doğu Tennessee eyaletinde anaokuluna başlayan çocukların okula hazır olma ve ev ortamı arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında Brigance K Screen ‘i kullanmıştır. Çalışmada aile geliri ve yapısı, ailenin eğitimi, okuma-yazma etkinliklerine katılımı, evde öğrenme materyallerinin varlığı, çocuğun TV izleme süresi değişkenlerine bakılmıştır. Bilgileri toplamak için ana babaların doldurduğu bir anket kullanılmıştır. Brigance K Screen çocuğun anaokulu girmesine karar vermek için kullanılmıştır. Bağımlı değişken (Brigance puanları) ile bağımsız değişkenler arasındaki (aile karakteristikleri/ ortamı) ilişkiyi araştırmak için, Kendall’ın tau-b ve Cramer’in V ‘si kullanılmıştır. Brigance puanlarında gruplar arasındaki farklar bağımsız örneklem t- testi ve varyans analizleri (ANOVA’nın) ile analiz edilmiştir. ANOVA ve t-testleri, ana babanın eğitim seviyesi, aile geliri ve aile yapısına dayandırılan değişik sosyoekonomik statüdeki grupların çocuklarının anaokulu öncesi Brigance puanlarında önemli farklar göstermiştir. Anne babanın birlikte yaşadığı 51 ailelerden gelen çocukların puanları üst gelir grubundaki ailelerden gelen çocuklarıki gibi daha yüksektir. Brigance puanlarına ebeveynlerin öğrenim seviyesi de yansımıştır; yüksek öğrenimli ebeveynlerin çocuklarının puanları, düşük eğitilmiş ebeveynlerin çocuklarının puanlarından daha yüksektir. Çoklu regresyon analizleri okula hazır olma ile sosyo- ekonomik faktörler arasındaki ilişkinin büyüklüğünü ve istatistiksel önemini desteklemiştir. Okuma yazma kaynakları ve okuma yazma etkinlikleri de puanlardaki değişkenliğin sebebidir.

Brumbaugh (1994), üstün yetenekli 1 – 6. sınıf bireyler için farklı hizmetleri sunma olanağı olarak beraberli düşünme modelinin kullanılması araştırmıştır. Brumbaugh, araştırmanın nitelik noktasının programa süreklilikte bulunan bireylerin kendi duygusal, zihinsel ve duygusal idrak etmelerinin belli olduğunu söylemektedir; üstün yetenekli bireylerin gereksinimlerinin belli olmasının sıra dışı ve özel eğitim öğretmenleri ve ailelerin ilgilendiği kadar olduğunu ve adlandırılmasının bu gereksinimleri alan içindeki eğitimsel imkanlar olarak nasıl açıkladığını söylemektedir. Bu çalışmanın verileri, üstün yetenekli/üstün zekâlı bireyler için hizmet verme imkanlarının farklılaştırılması düşüncesini onaylamaktadır. Bu bireylerin gereksinimlerinin zenginleştirme kaynak odaları/merkezleri yaklaşımı ile kuvvetli oldukları bölümlerde özel içerikle hızlandırma ile bol olarak karşılanabileceği belirtilmektedir. Birtakım araştırmaya katılan katılımcılar zenginleştirme ve hızlandırma eğitimi alması için birlikte danışma 52 olasılığının tüm bireyler için kullanılmasının fazla iyi olacağını belirlemiştir. Üstelik bütün merak alanlarını birlikteliği ve iletişiminin fazla olması, planlama ve ölçmek için kararları belirleme süresini ilgilendirecektir.

Witte (1994), araştırmasında Syosset bölge eğitim müdürlüğü anaokulundan beşinci sınıfa kadar her sınıfta oluşturulan üstün yetenekliler eğitim programları ile ilgili belgeleri toplamıştır. Çalışılan her alanda dikkatli biçimde fikirler, ilkeler ve dil belirlenmiştir. İçeriğin amacı ve ardışık deneyimler öğrencilere fen, matematik, edebiyat, sosyal bilimler ve bilgisayar programlaması gibi beş farklı disiplin alanında kendi hızlarında ilerlemelerine olanak sağlamaktadır. Akademik olarak üstün yetenekli çocuklar için oluşturulan plan, temel müfredattan başlar ve kendi motivasyonları ve ilgilerini arttıran çalışma deneyimi edinmeleri için fırsat sağlar. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim müfredatı akademik olarak yetenekli öğrencilere zihinsel, sosyal ve duygusal olarak ilerleyebilecekleri gelişmiş eğitimsel deneyimler sunmaktadır. Daha karışık, zor ve yenilik içeren üst düzeyde ilgi gerektiren problemler üzerine kurulu öğretim daha hızlıdır. Zenginleştirilmiş eğitimsel deneyimler örüntüsü öğrencilerin bilişsel ve duygusal gelişmelerine en uygun şekilde izin veren kendi bireysel hızlarında gelişmelerini teşvik etmektedir. Witte, materyaller ve deneyimlerin öğrencilerin ilkokul yılları boyunca sürekli olarak oluşan deneyimleri vasıtasıyla ihtiyaçlarını karşılayan programı oluşturduğunu, bu planın üstün yetenekliler için

temel müfredatı zenginleştirme ile bağladığını ve üstün yeteneklilerin programlarını savunabilmek için güçlü bir dayanak oluşturduğunu belirtmektedir.

Haw 2000 senesinde, erken çocukluk döneminde üstün yetenekli çocukların eğitimi planlarının oturtmak için kullanılan zekâ ölçülmesi ile bilişsel beceriler ve gelişimsel beceriler için iki tarama testi arasında oluşan ilgiyi araştırmak üzere çalışmıştır. Araştırma örnekleri Missouri'nin güneydoğusunda devlette bağlı olan bir okul bölgesinde 1993 yılının Ağustos ayından 1997 yılının Mayıs ayına kadar gerçekleşen eğitim öğretim senesinde ilkokul ikinci sınıftan, ortaokul altıncı sınıfa kadar olan ilköğretim üstün yetenekli bireyler kapsamaktadır. Veriler üstün yetenekli olan öğrencileri tanı almada çoklu ölçütlerle tarama süreçlerinin önemini belirtmektedir. Ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin niteliklerini belirlenmesi için daha fazla etkili olan üstün yetenekli öğrencilerin öğretmen eğitiminin de zorunluluğunu bildirmektedir.

Tassel - Baska (2002), Birleştirilmiş Müfredat Modeli (ICM) kullanılarak üstün yetenekli öğrencilerin Öğrenimi: William ve Mary Edebiyat ve Fen Müfredatı'nın etkisi ve algılanmasını araştırmıştır. 2189 üç ve dördüncü sınıf öğrencilerindeki uygulama müfredatın uygulandığı akademik seneler sonucunda edebiyatta; eleştirel okuma ve etkili 53 yazma ve fen araştırmaları düzenleme becerilerinde anlamlı ve önemli seviyede gelişme görülmüştür.

Sak (2005), araştırmasında ilk sebebi, matematikte üstün yetenekli kendi geliştirdiği çoklu kavrama dayalı üçlü matematiksel zekânın (threemathematical minds/ M3) psikolojik bakımdan geçerliliğini araştırmıştır. İkinci olarak ise yine kendisi tarafından geliştirilen üç aşamalı bilişsel kavram modeli (three-level cognitive complexity model/ C3) nin psikolojik geçerliliğini incelemiştir. Bilişsel kavram modelini üstün yetenekli öğrenciler arasında üst, orta ve ortalama altı öğrencileri üç aşamada belirlemek için kullanmıştır. Ortaokul öğrencileri ile yapılan araştırmanın analizleri sonucunda, üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenleri matematikte yetenekli öğrencileri sıralama oranı, üstün yetenekli öğrencilerin kendilerini yetenekli olarak gösterme oranı ve öğrencilerin matematiğe ilgi oranı şeklindeki üçlü matematik modeli arasında ortadan yükseğe doğru bir ilişki bulunmuştur. Buna göre üçlü matematik modeli matematikte yetenekli görünen öğrencileri belirlemede bir

homojenlik sağlamaktadır. Bulgular, M3 ve C3 'ün her ikisinin matematikte üstün yetenekli öğrencileri tanılamada psikolojik geçerliliği olduğunu göstermektedir.

Walker (2005), çoklu zekâ teorisi kullanılarak üstün yetenekli kız öğrencilerin sözel katılımının arttırılması üzerine araştırılmıştır. Üstün yetenekli kız öğrencilerin ilköğretim okulları sınıflarında derse sözel katılım yoksunluğunun öğrenme potansiyellerini en üst sınırına ulaşmasında bir engel olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın sebebi üstün yetenekli kız öğrencilerin suskunluklarının sebebini tespit ederek sözel ifade becerilerini göstermeleri için onların sınıf arkadaşları olan erkeklerle orantılı olarak ve teşvik etme yöntemleri geliştirmek kızların sınıftaki karşılıklı konuşmalara sözel katılımını arttırmıştır. Çoklu zekâ teorisi sınıftaki derslerde sözel etkileşimleri arttırmak için üstün yetenekli kız öğrencilerin teşvik etmek için bir yöntem olarak kullanılmıştır. Bar-On ve Parker (2000)'ın Bar-On Duygusal Bölüm Envanteri: Gençlik Versiyonu ön test ve son test için kullanıldı. Ön test ve son test kız öğrencilerin duygusal bölümü üzerinde çok küçük farklılıklar göstermiştir. Daha önce aileleri ve öğretmenleri tarafından doğaları suskun olarak tanımlanan erkek ve kızlarda karşılıklı konuşmalarında artış gösterdiği gözlemlenmiştir.

Morgan (2007)'ın İngiltere'de yaptığı çalışmada üstün yetenekli bireylerin ailelerin, üstün yetenekli bireylerin öğretmenlerin ve üstün yetenekli bireylerin tecrübelerini, beş yaş ve yedi yaşları arasın da üstün yetenekli bireyler için zenginleştirme programının (zenginleştirme kümeleri) izlenimlerini araştırmaktadır. Üstün yetenekli bireylerle (16-24 çocuktan oluşan) gerçekleşen faaliyetler sonunda üstün yetenekli bireylerin aileleri ve 54 bireyler özellikle farklı öğretim teknikleri ve üstün yetenekli başka bireylerle iletişim içinde olduğu gruplamayı yüksek olarak ölçmüştür.

Field (2009), Renzulli'nin Üçlü Zenginleştirme Modeli'ne dayalı olarak il merkezi ve il dışındaki semtlerde oturan üstün yetenekli öğrenciler için elektronik ortamda zenginleştirme programı geliştirmiştir. Bu 16 haftalık deneysel araştırmaya, üstün yetenekli olan ve olmayan öğrenciler katılmıştır. Renzulli Learning kullanılarak zenginleştirilmiş ve farklılaştırılmış program okumayı kavramada, programa katılmayan kontrol grubu öğrencilerinden anlamlı derecede daha yüksek değerler göstermiştir. Öğrencilerin aynı zamanda akıcı sesli okumada ve toplumsal

araştırmadaki başarısı programa katılmayan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bu başlık altında ele alınan araştırmalara göre (Colangelo, Assouline ve Gross, 2004; Field, 2009; Gavin, Casa, Adelson, Carroll, Sheffield ve Spinelli, 2007; Gentry ve Owen, 1999; Gubbins, Housand, Oliver, Schader, ve DeWet, 2007; Kulik, 1992; Reis, McCoach, Coyne, Schreiber, Eckert ve Gubbins, 2007; Rogers, 1991; Tieso, 2002) zenginleştirme, farklılaştırma, hızlandırmanın ve müfredatın iyileştirilmesinin kullanılması hem üstün yetenekli öğrencilerin üst düzey başarıya ulaşması hem de geniş bir grupta uygulandığında ortalama çocuklarda daha başarılı olmasını 55 sağlamaktadır. Reis, Westberg, Kulikowich ve Purcell (1998)'in öğretmenlerin üstün yetenekli /üstün zekâlı öğrenciler için müfredatı sıkıştırma ve zenginleştirmeyi kullandığı deneysel bir çalışmada, bulgular bu öğrencilerin zaten iyi bildikleri konuları elemine ederek yerine kendilerinin özgürce seçtikleri zenginleştirilmiş öğrenme fırsatları ile devam ettikleri çalışmalarda daha üst düzey başarı ya da düzeylerine uygun başarı elde ettiklerini göstermektedir.

Colangelo ve Arkadaşları (2004), on yıldan fazla sürede yapılan hızlandırma uygulamalarını ele alarak kapsamlı meta-analiz yapmışlardır. Sonuçlar, araştırmaların üstün zekâlı çocukların yüksek standart puanlar aldıklarını ve daha başarılı olduklarını göstermektedir. Sınıf atlatılmış olanların daha istekli oldukları ve diğer öğrencilere kıyasla daha üst derecelere mezun olduklarını göstermektedir. Aynı grupla araştırmacının daha sonraki yıllarda yaptığı görüşmeler, bu çocukların olumlu deneyimlerinin devam ettiğini, akademik olarak kendilerini gösterdiklerini, sosyal kabul gördüklerini, sıkılmadıklarını ve aynı müfredata devam etmeye zorlanan akranlarından daha başarılı olduklarını göstermiştir.

Gavin ve Arkadaşları (2007), yarı deneysel çalışma yöntemi ile herhangi bir uygulama yapılmayan sınıflarda üstün yetenekli öğrenciler için matematik müfredatını daha zorlayıcı olarak kullanmaya yönelik çalışmada; matematikte yetenekli üç, dört ve beşinci sınıf öğrencilerinin matematik kavramlarında, hesaplamada ve problem çözümede üç yıllık bir periyotta her yıl sonunda önemli başarı kazandıklarını göstermiştir (Akt.; Reis ve Renzulli, 2009). Reis v.d., (2007; Reis, Eckert, McCoach, Jacobs ve Coyne, 2008), üstün yeteneklileri kapsayan deneysel araştırmalar zenginleştirilmiş ve hızlandırılmış okuma müdahalelerinin faydalı olduğunu

göstermiştir. Hızlandırılmış ve zenginleştirilmiş SEM-R programına katılan üstün yetenekli öğrenciler tesadüfi olarak belirlenmiş öğrenciler gibi okuma akıcılığı ve kavramada SEM-R programına katılmayan kontrol grubundan anlamlı olarak daha üst düzey başarı elde etmiştir. Sonuçlar SEM-R uygulaması üst düzey, orta ve düşük bütün okuma seviyelerindeki öğrencilerde farklı düzeyde olumlu başarı göstermiştir.

VanTassel-Baska, Zuo, Avery ve Little (2002), herhangi bir uygulama yapılmayan (İntact) sınıflarda yarı deneysel yöntemleri içerik alanları üzerinde geliştirilen ünitelerde üstün yetenekli öğrenciler ile ileri düzeyde içerik kullanımını incelenmiştir. Edebiyat, eleştirel okuma, etkili yazma bilimsel araştırma düzenleme becerileri içeriğini kullanan üstün yetenekli öğrencilerde olumlu farklılıklar belirlemiştir (Akt.; Reis ve Renzulli, 2009).

Little, Feng, VanTassel-Baska, Rogers, ve Avery (2007), 1200 (941 uygulama251 karşılaştırma grubu) öğrenci ile yarı deneysel çalışma yöntemlerinin ileri düzeyde müfredat ünitelerinin ilköğretim ve ortaöğretimde üstün yetenekli öğrencilerin gereksinimlerine cevap verip vermediğini araştırmıştır. Sonuçlar içerik öğrenme alanlarında uygulama grupları ve karşılaştırma grupları arasında uygulama grupları lehinde önemli farklılıklar göstermiştir (Akt.; Reis ve Renzulli, 2009).

Bu bölümdeki araştırmalar özetlenecek olursa zenginleştirme pedagojisi (Field, 2009; Reis vd., 2007-2008) farklılaştırma (Gentry ve Owen, 1999; Reis vd., 1993; Tieso 2002), hızlandırma (Colangelo vd., 2004) ve müfredat iyileştirme ve ileri düzeyde dersler (Gavin vd., 2007; VanTassel-Baska vd., 2002) hem üstün yetenekli hem de düşük başarılı öğrencilerde uygulandığında üstün yetenekli öğrencilerde diğer öğrencilerde olduğu gibi daha yüksek başarı ile belirlenmiştir (Akt.; Reis ve Renzulli, 2009).

Reis ve Renzulli (2009), son senelerdeki çalışmalarında sınırlamayan detaylı ve üstün yetenekli öğrencilerin ZB puanından öteye geniş bir algılama sağladığını belirtmektedir. Bu gözden geçirmenin aynı zamanda üstün yetenekli öğrencilerin ülkedeki birçok düzenli sınıfta belirlenmeyen gereksinimlerini ne olduğu ortaya çıkarılmıştır. Reis ve Renzulli (2009) sınıf üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin yine de düzenli sınıflarda müfredatı ve öğretimi farklılaştırma ve hızlandırma, içerik ve öğretimsel farklılaştırma, zenginleştirme ve bütün içerik alanları boyunca ilgilere dayalı projeler gibi üstün yetenekli öğrencilerin eğitim yöntemleri ve

eğitim bilimini öğrenebileceğini söylemektedir. Colangelo vd. 2004'te, Rogers 1991'de elde ettikleri geniş çaplı araştırma bulguları ile hızlandırmanın değişik şekillerinin üstün yetenekli öğrencilerin daha yüksek başarı sağlamasını desteklemektedir. Ayrıca zenginleştirme ve müfredat geliştirmenin kullanılmasının sonuçları üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek başarı sağlamıştır. Bazı içerik temelli zenginleştirme ve bazı farklılaştırma ve proje temelli zenginleştirme öğrenimi bütün başarı seviyelerinde öğrenciler için yararlı olduğu belirlenmiştir.

Rogers (1991), üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için grup uygulamaları ile bağlantılı araştırmaları derlenmiştir. Üstün yetenekli öğrencileri gruplayarak öğretimi geliştirmenin onların başarısı için olduğunu 57 savunmaktadır. Tam zamanlı yetenek/öğretimsel gruplamalar bu üstün yetenekli öğrencilerde önemli akademik kazanımlar sağlamaktadır. Sınıftan alma (pull-out) zenginleştirme gruplamaları seçenekleri süreci genel başarı, eleştirel düşünme ve yaratıcılıkta önemli akademik kazanımlar sağlar. Sınıf içinde gruplama ve belirli farklılaşmış öğretimsel seçenekler için yeniden gruplamanın, önemli akademik kazanımlar sağladığını belirtmektedir. Sınıflar arası (cross-grade) gruplama süreçleri de önemli akademik kazanımlar sağlamaktadır. Hızlandırmanın birçok türü aynı zamanda akademik etkiler üretmektedir. Küme gruplamaları süreci önemli akademik kazanımlar sağlamaktadır.

Kulik (1992), yetenek gruplamaları çalışmaların tarihsel ve çağdaş perspektiflerle birleştirmiştir. Üstün yetenekli öğrenciler zenginleştirme ve hızlandırma ile birlikte gruplandığında başarıları yükselmektedir. Yetenek gruplamaları hızlandırma ya da zenginleştirme olmadan üstün yetenekli öğrencilerde ya çok küçük başarı sağlamakta ya da hiç farklılık oluşturmamaktadır. Müfredat grupların yetenek seviyelerine göre ayarlandığında parlak, ortalama ve çaba gösteren öğrenciler, yetenek/öğretimsel gruplarda diğerleriyle grup olmaktan yaralanırlar. Üstün yetenekli öğrenciler gruplandırılmayla birlikte ileri seviyede zenginleştirme ya da hızlandırma aldığında, en çok onlar yararlanır çünkü beş aydan bir yıla kadar yapılan başarı testlerinde hızlandırma ve zenginleştirme almayan kontrol grubundan daha iyidirler.

Reis ve Purcell'in (1993); Reis vd., (1998)'de öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler için müfredatı sıkıştırma ve zenginleştirmeyi kullandığı deneysel bir

çalışmada, bulgular bu öğrencilerin zaten iyi bildikleri konuları elemine ederek yerine kendilerinin özgürce seçtikleri zenginleştirilmiş öğrenme fırsatları ile devam ettikleri çalışmalar daha üst düzey başarı ya da benzer şekilde belirtilmiştir (Akt.; Reis ve Renzulli, 2009).

Gentry ve Owen (1999), küme aracılığıyla üstün yetenekli öğrencilerin başarılarını destekleyen örnek sınıf uygulamalarını 226 ilköğretim öğrencisi ile çalışılmıştır. Bütün başarı düzeyindeki üstün yetenekli öğrenciler (üst düzey, orta ve düşük) küme gruplarından ve farklılaştırılmış öğretim ve içerik ile birlikte öğretimsel gruplamanın diğer türlerinden fayda elde etmiştir. Üstün yetenekli öğrenciler küme gruplarından, üç yıl boyunca okulda kullanılan küme gruplarında üst düzeyde yetenekli olarak tanımlanan üstün yetenekli öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek puan almıştır.

Tieso (2002), matematikte orta düzeyde başarı gösteren öğrencilerin matematik başarılarında müfredat uygulamaları ve gruplamanın etkisini 31 öğretmen ve 645 öğrenci ile araştırmıştır. Sonuçlar uygulama grubunda (geliştirilmiş üniteleri ortaya 58 çıkarmak için gruplandırılan zenginleştirilmiş matematik dersi) kontrol grubuna göre matematik başarısında anlamlı farklılıklar göstermiştir. Ayrıca sınıftaki bir gruplamada değiştirilmiş ve farklılaştırılmış müfredat alanlar lehine anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

Colangelo ve arkadaşları (2004) ile Rogers (1991)'ın yaptıkları geniş çaplı araştırma bulguları hızlandırmanın değişik şekillerinin üstün yetenekli öğrencilerin daha yüksek başarı sağlamasını desteklemektedir. Ayrıca zenginleştirme ve müfredat geliştirmenin kullanılmasının sonuçları üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek başarı sağlamıştır. Bazı içerik temelli zenginleştirme ve bazı farklılaştırma ve proje temelli zenginleştirme öğrenimi bütün başarı seviyelerinde öğrenciler için faydalı olduğu tespit edilmiştir.

Little (2007), sosyal bilgilerde müfredatın verimliliğini incelediği çalışmada örneklem grubu 1200 (941 uygulama-251 karşılaştırma grubu) öğrenciden oluşturulmuştur. Yarı deneysel çalışmada Javits Fonu (Jacob K. Javits projesi) müfredat düzenlemesinin öğrencilerin performansları üzerine etkisi üstün yetenekli öğrencilerin gereksinimlerine cevap vermek için ilköğretim ve ortaöğretim sosyal bilgiler dersinde incelenmiştir. Sonuçlar içerik alanlarının öğretilmesinde uygulama ve

karşılaştırma grupları arasında uygulama grupları lehinde önemli farklılıklar göstermiştir fakat üstün yeteneklilerin küçük alt örnekleminde önemli farklılık görülmemiştir.

Reis vd. (2007), okumada Okul Geneli Zenginleştirme Modeli'ni 1500 öğrenci ile çalışmıştır. Üstün yeteneklileri de içeren tüm öğrenciler, SEM-R için ya da kontrol grubu öğrencileri gibi düzenli okuma programı ile devam edenler tesadüfen belirlenmiştir. Öğrenciler katıldıkları zenginleştirilmiş ve hızlandırılmış SEM-R programında akıcı okuma ve okuma eğilimi tutumlarında programa katılmayan kontrol grubundaki öğrencilerden daha yüksek başarı göstermişlerdir. SEM-R uygulama grubundaki öğrencilerin puanları sesli okuma akıcılığı ve kavramada aynı zamanda okuma eğilimi tutumlarında kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir.

Ülkemizden Yapılan Çalışmalar

Özdemir (2016), Özdemir bu çalışmasında verileri Ankara İlinin Altındağ semtinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan devlet okulunda görevli olan üç öğretmen ile dört farklı sınıfta ve Ankara İlinin Yenimahalle bölgesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan devlet okulunda görevli olan bir öğretmen ile iki farklı sınıfta yer alan çocuklardan 2014- 2015 eğitim öğretim senesinde bahar dönemi programında elde edilmiştir. Çalışmada yer almış 2 tane okulda bulunmakta olan 115 çocuktan yedi tanesi ve 61 çocuktan sekiz tanesi öğretmen vekil gösterme ve Türkçe uyum sağlayan bu tez çalışması boyutunda gerçekleşen TOMAGS test puanlarına göre matematikte üstün yetenekli olarak belirtilmiştir.

Araştırmada tasarım tabanlı araştırma modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre beşinci ve altıncı sınıfta ki üstün yetenekli öğrencilerin matematik alanında ki üstün yeteneklerine ait uyarlanan farklılaştırılmış malzemelerin ve etkinliklerin nitelikleri; içindekiler yönünden, faaliyet çeşidi yönünden ve uygulama modeller yönünden nitelikler olarak üç farklı alt basamakta toplanılmıştır. Bu yüzden, bu malzemelerin sınıf ortamında kullanılmasının öğretmenlere faydalı ise, öğretmenlerin özelliklerine, kendi becerilerine ve diğer çalışmış olduğu arkadaşlarıyla birlikte yararları olmak üzere üç ayrı alt basamakta altında toplanılmıştır. Malzemelerin matematikte üstün yetenekli bireylere ait faydalı ise onların sosyal, duyuşsal ve zihinsel gelişimlerine yararları olarak üç alt başlık

altında toplanmıştır. Çalışmanın neticesinde toplanan verilere göre, süreç sürecinde planlanan ve geliştirilen farklılaştırılmış malzemeler matematikte üstün yetenekli çocukların sosyal, duygusal ve zihinsel ihtiyaçlarını önlemek için önemli faydalar sağlamıştır. Böylelikle, üstün yetenekli çocuklar matematik derslerinde ihtiyaçlarına yanıt arayabilecek imkanlar bulabilmiş ve bu olay öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara yönelik sınıflarında ortaya çıkan sorunların azalmasına destek olmuşlardır.

Eren Tuzkan (2019), Eren Tuzkan bu çalışmasında üstün yetenekli çocukların ve onlara eğitim veren öğretmenlerinin yaratıcılığı destekleme kendi becerilerinin ve farklılaştırılmış öğretim uygulama kendi ölçme seviyelerinin belli olmasını hedeflemiştir. Araştırmada tarama yönteminde olup, araştırmayı yapan kişinin kendisi yönünden geliştirilen Yaratıcılığı Teşvik Etme Özyeterlik Ölçeği ve Farklılaştırılmış Öğretimi Uygulama Özdeğerlendirme Ölçeği veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma 2018 2019 yıllarında eğitim öğretimde Türkiye’de İzmir şehrinde üstün yetenekli çocuklarla çalışan 116 öğretmene uyarlanmıştır. Üstün yetenekli çocuklarla çalışan öğretmenler Bilim ve Sanat Merkezlerinde ve destek eğitim odalarında görev yapmakta olan öğretmenlerdir. Araştırmanın neticesinde ulaşılan verilere göre üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme özyeterlilik alguları ve farklılaştırılmış öğretimi uyarlama özdeğerlendirme seviyeleri iyi seviyede ulaşılmıştır. Fakat ölçeğin belirli alt boyutlarında alçaklık gözlemlenmiştir. Eğitim öğretim yapan okulların seviyelerine göre anlamlı çeşitlilik bulunmazken, cinsiyete etkenine göre kadın öğretmen lehine anlamlı çeşitliliğe ulaşılmıştır.

Ülger (2019), çalışmasında belirtilen ihtiyaçlara yönelik, üstün yetenekli çocukların gereksinimlerine göre ve öğretmenlerin her alanda eksikliğini fark ettikleri rehber malzemeleri geliştirmek ve bu rehber malzemeleri birlikteliğini araştırmayı hedeflemiştir. Karma yöntemin çok basamaklı deseni çalışmanın metodolojisini oluşturmaktadır. Çalışmada 19 üstün yetenekli öğrenci ile Bursa şehrinde ki bir BİLSEM’de yapılmıştır. 12 hafta sürede süreklilik gösteren uygulamada ön/son-test tek grup deneysel desen ile nicel olarak bulgular toplanmıştır. Yapılan çalışmanın incelenmesi sonucu sorun olaylarına göre nicel veriler ve nitel veriler ölçümlenmiştir. Çalışmanın sonunda toplanan bulgulara göre çocukların bilimsel düşüncelerinde anlamlı seviyede bir gelişim gözlemlenmiştir. Sadece bu gelişim beklenenin gibi çok fazla üst seviyesinde olmamış, yüksek seviyede düşünme yeteneğini gözlemlenmemiştir. Üstün yetenekli çocukların bilimsel süreçlerinde yeteneklerinde

anlamli seviyede bir gelism elde edilmiştir. Üstün yetenekli çocukların hipotez oluşturmaları gibi sebepsel düzey yeteneklerde ve belli deneysel seviye yeteneklerinde zorlanmış oldukları gözlemlenmiştir. Dolayısıyla üstün yetenekli çocukların bilimsel süresinde yeteneklerindeki gelişimin daha da artırılabilmesi kanıtına ulaşılmıştır. Ancak üstün yetenekli çocukların belli kavramlar arasındaki biçimleri kurulamadığı ya da zorlandığı neticesine varılmıştır. Modüllerin kullanma olarak ölçümlenme yapılan gözlemler neticesi meydana çıkmıştır. Uygulama öğretmeni ile yapılan görüşmeden ise, modüllerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için uygun olduğu fakat BİLSEM’lerde dile gelen bazı sorunlardan kaynaklı olarak (zaman kullanımı, devamsızlık gibi) bu merkezlerde kullanımı süresinde sorunlar ile yüz yüze gelineceği neticesine ulaşılmıştır. Bu bulgulardan toplanan neticelerden yola çıkarak, modüllerin daha fazla sürede uygulanması gerektiği, böylece belirlenen farklılıklara yönelik daha fazla zamanlı faaliyetler işlenerek üst seviyede bilimsel düşünme ve bilimsel süre yeteneğinin gelişiminin sağlanabileceği, kavramlar arası ilişkilerin daha fazla verimli olarak anlamlandırılabilmesi önerilmiştir. Üstün yetenekli çocukların daha çok hipotetik düşünme sürelerine katılmaları sağlanmalıdır. Böylece yüksek seviyede bilimsel düşünme yeteneğinin gelişimi gerçekleşebilir. Üstün yetenekli çocukların bilimsel düşünme yeteneklerindeki gelişim ile bilimsel süre yeteneklerinin bağlantılı olduğuna dair veriler yok sayılarak ve her iki yeteneğe özgü faaliyetlerinin birbiri ile denk zamanlı yapılması önerilmektedir.

Güney (2018), çalışmada programın gerçekleşen BİLSEM’den elde edilen bulgular bir eğitim öğretim senesinde uygulama süreci öncesi ve sonrasını içeren ikişer haftalık zaman ile 26 haftalık uygulamalardan toplanmıştır. Bulgular, araştırma görevlileri, farklı kurumlarda ve BİLSEM’lerde görev yapan öğretmen ve idarecilerden uygulamalardan sonraki eğitim öğretim senesinin başında devam eden mülakatlar ile elde edilmiştir. Elde edilen ön ve son test bulguları, ön ve son mülakat bulguları, öğretim görevlisi, öğretmen, veli, idareci mülakat bulguları, öğretmen günlüğü, öğrenci ölçme formları, faaliyet kitapları, öğrenci çalışmaları uygulama kayıtları, ortaya atılan dört temel soruya cevap vermek için içerik analizi, betimsel analiz ve parametrik olmayan istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu test neticelerden elde edilen bulgulara göre üstün yetenekli çocukların gelişimleri üzerindeki olumlu bir yönü olduğu istatistiksel olarak meydana çıkarmıştır. Benzer başlık altında ön ve son ölçmelerinde toplanan bulgulara da aynı biçimde üstün

yetenekli çocuklardaki olumlu ilerlemeyi gözlemlenmiştir. Ölçme bulguları ile bilimsel süre yetenekleri testlerinden toplanan ön test bulguları arasındaki bir ayrıcalık meydana geldiği gözlenmiştir. Ölçmeden bulgulara göre, öğrenciler kontrollü deney, hipotez, bağımlı bağımsız değişken gibi kavramları bilmemelerine karşın BSB testlerinde bu kavramları içeren sorulara yüksek bir oranda doğru yanıtlar verebilmişlerdir.

Abu (2018) üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin uyguladıkları etkinliklere baktığımızda öğretmenler genelde etkinliklerinde görsel ve işitsel etkinlikler kullanmaya özen göstermiş. Görsel ve işitsel etkinlikler her zaman öğrenmede kalıcılığı artırmaktadır. Bunun yanı sıra aileleri ile birlikte yapabilecekleri etkinliklere yer verişler, zeka ve akıl oyunları ile desteklemişler, bireysel farklılıklarını göre etkinlikler uygulamışlar. Güçlendirme, problem çözme yetenekleri, eleştirel düşünme becerileri, araştırma inceleme becerilerini geliştirebilecekleri etkinliklere çok fazla yer verildiği sonucuna ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde Gird modeline göre farklılaştırma etkinlikleri uygulandığında üstün yetenekli öğrencilerin motivasyonlarını artırırken, normal gelişim gösteren çocukların en erken yaş dönemlerinde gerek duyduğu asıl planlama yeteneklerinin edilmesinde çok fazla başarı olunmuştur (Abu, 2018).

Korkut (2017), çalışmasında üstün yetenekli çocukların normal gelişim göstermekte olan çocuklara yönelik olarak hazırlanan program ile geliştirmeyi sağlamayı veya üstün yetenekliğin oluşmasını beklemek pedagojik yönden olumlu değildir. Buradan kaynaklı normal gelişim gösteren çocukların duyuşal, psikomotor, öğrenme gücüne ve bilişsel gibi birtakım nitelikleri ayrı olan bu üstün yetenekli çocukların farklılıklarına uygun olarak program farklılaştırılması gerekmektedir. Bu çalışmada program farklılaştırma yöntemlerinden bir tanesi olan Bütünleştirilmiş Müfredat Modeli'ne (Wood, 2009) göre farklılaştırılmış sosyal bilgiler dersinin öğretiminin üstün yetenekli çocukların öz düzenleme yeteneklerine, sorun çözme yeteneklerine ve derslerinde gösterdikleri başarılarına etkilerini incelemiştir. Çalışmada nicel çalışma olup, öntest-sontest deney kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubunda 12 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Verileri toplama aracı olarak Bilim Öğrenmede Öz-düzenleme Becerileri Testi (Tortop, 2015), Problem Çözmeye Yönelik Algı Ölçeği Testi (Sarıkaya ve Özgöl,

2015) ve akademik başarı testi kullanılmıştır. Uygulamada 4. sınıf sosyal bilgiler dersindeki “Hep Birlikte, İnsanlar ve Yönetim, Uzaktaki Arkadaşım” bölümleri farklılaştırılarak değişik bir farklılaştırılmış bölümü yaratmıştır. Bu öğretim programı deney takımına 6 hafta zamanla 2016 2017 eğitim öğretim senesinde gerçekleşmiştir. Toplanan bulguların ölçümlenmesinde non-parametrik testlerden olan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Uygulama en sonunda deney ve kontrol takımındaki çocukların öz-düzenleme ve sorun çözme yetenek puanları arasındaki deney takımı lehine anlamlı bir değişiklik görülürken (p.05). Bütünleştirilmiş Müfredat Modeline göre farklılaştırılmış öğretim programının üstün yetenekli çocuklara öz düzenleme ve sorun çözme yeteneklerinde olumlu biçimde artmaya sebep olduğu gözlemlenmiştir.

Özçelik (2017), çalışmasında üstün yetenekli çocuklara ait oldukları ortalamanın üstünde temel ve üstün yetenekleri, uzun zamanda göreve dikkat eden (motivasyon) ve üst seviye yaratıcı özelliklerden dolayı eğitim süresindeki ihtiyaçlarını değiştirmektedir. Üstün yetenekli çocukların bireysel gelişimlerini oluşturmak, sahip oldukları üstün yetenekleri meydana koyma ve halkın gelişimine gözü önüne çıkarmak için ihtiyaçlarının uygun eğitim çevresi sağlamak gerekmektedir. Türkiye’de belli kurumsal oluşumlar üstün yetenekli çocuklara görev vermesine olası üstün yetenekli çocuklara uygun, örgün eğitimde işe koşulacak eğitim programı bulunmamaktadır. Araştırmanın hedefi Türkiye’deki üstün yetenekli çocuklara dönük farklılaştırılmış eğitim programı tasarımını geliştirmek ve tasarımın verimliliğini ortaya çıkarmaktır. Araştırma dünyada çok kullanılan olarak üstün yetenekli çocukların eğitiminde işe koşululan program tasarlanması analiz edilmiş ve MEB programı ile uyumlu farklılaştırılmış eğitim program tasarısı oluşturulmuştur. Tasarıya uygun olarak 2. sınıf düzeyinde matematik dersi öğretim programı geliştirilmiş ve verimliliği tespit edilmiştir. Sosyal ve bilişsel bölümlerde üstün yetenekli çocuklara dönük farklılaştırılmış hedefler 14 hafta süren uygulama süresinde tasarlamaya uygun olarak işe koşulmuştur. Deneysel teknikle yapılan bu çalışmada nicel veri toplama araçları ve nitel veri toplama araçları beraber kullanılmıştır. Araştırmada görüşme formu, başarı testi, gözlem formu, akran ve öz değerlendirme formları kullanılmıştır. Çalışmada üstün yetenekli çocuklara dönüt özgü matematik program tasarısı gerçekleştirilmiştir. Geliştirilen 2. sınıf matematik dersi öğretim programının üstün yetenekli öğrencilerin matematik başarısına, sosyal yeteneklerinin ve yaratıcılıklarının gelişmesinde verimli olduğu kanıtlanmıştır. Çalışma neticelerine

bakarak üstün yetenekli çocukların eğitimi için yapılabilecek düzeltmeler benzer MEB ve üniversite uygulamalarına dair önerilerde bulunulmuştur.

Karaduman Batdal (2012), araştırmasında 5. sınıf Matematik dersindeki Geometri bölümleri olan “Geometri-Ölçme” ve “Geometri Ölçme-Sayılar” bölümleri için üstün yetenekli çocukların ihtiyaçlarını göz önüne alınarak bölüme programı hedef olarak oluşturulmuştur.

Araştırma , İstanbul şehrimde, üstün yetenekli öğrencilere farklılaştırılmış bir eğitim programı sunan Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulunda, 5. sınıfa devam eden 16’sı deney takımında, 16’sı de kontrol takımındaki toplam 32 öğrenci katılmıştır. Deney ve kontrol takımının her ikisinde üstün yetenekli çocukların seviyesinde yetenek ve performans gösterdiği tanımlanmış öğrencilerden oluşturulmuştur. Deney takımında öğrencilere “Geometri-Ölçme” ve “Geometri-Ölçme-Sayılar” bölümleri devamınca kendileri için geliştirilmiş olan program uygulanırken kontrol takımındaki çocuklara sahip öğretmenleriyle ve yardım edilmeyen öğretim teknikleriyle derslerini anlatmaya devam etmişlerdir . Araştırma temelinde bulguların elde edilmesi için araştırmayı yapan kişi tarafından geliştirilen Geometri Başarı Testi, K. Urban ve H. G. Jellen tarafından geliştirilen Yaratıcı Düşünme Testi – Çizim Ürünü ve geometri dersinde verimli olan görsel uzamsal becerilerinin belirlenmesi için Uzamsal Test Bataryası (Spatial Test Battery) kullanılmıştır. Adı geçen üç testte deney ve kontrol takımındaki üstün yetenekli tüm öğrencilere öntest ve sontest olarak verilmiştir. İstatistiksel analizde Mann WhitneyU testi ve Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın neticesinde toplanan verilere göre, üstün yetenekli çocuklara göre uyarlanan programının üstün yetenekli çocukların başarı, geometri öğrenimdeki uzamsal beceri ve yaratıcı düşünme seviyelerinin arttırdığı gözlemlenmiştir.

Ürek (2017), araştırmasında, 1996 senesinden itibaren, okul olmayan, özel (üstün) yetenekli öğrencilere eğitim öğretim veren kurumlar, Bilim ve Sanat Merkezleri’dir (BİLSEM). Bu kurumlarda karşılaşılan sorunlar hakkında yürütülen araştırmalarda elde edilen temel başlıca problem, özel (üstün) yetenekli çocukların eğitiminde yararlanılacak yeterli öğretim faaliyetlerinin gerçekleşmemesidir. Öte yandan, fen eğitiminin temel hedeflerinden birisi, öğrenilen kavramların günlük yaşamdaki yerinin öğrencilere kazandırılmasıdır. Belirtilen olay, benzer zamanda,

öğrencilerin fen dersine karşı merakını yükseltmek ve onları derse yönlendirmedir. Bu konu kapsamında yapılan araştırmalarda , özel (üstün) yetenekli çocuklar için 5E modeline göre kimyasal değişim üniteli faaliyetler geliştirilip bu etkinliklerin 7. sınıf düzeyindeki özel (üstün) yetenekli çocukların kavramsal anlamalarını ve kimyasal değişimler hakkındaki farkındalıklarına etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, ülkemizin batısında bulunan bir BİLSEM'e devam eden 13 özel (üstün) yetenekli çocuklar ile ilgili bir durum araştırması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları ; Kelime İlişkilendirme Testi, Kavramsal Anlama Testi, Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler ve Araştırmayı gerçekleştiren kişi tarafından Notları yardımıyla elde edilmiştir. 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Dönemi'nde, geliştirilen aktivite deneme araştırması gerçekleştirilmiştir. 2015-2016 Eğitim Öğretim Senesi Bahar Dönemi'nde ise aynı BİLSEM'de gerçek araştırmaya devam edilmiştir. Veri analizinde, nitel yaklaşımlardan faydalanılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde toplanan verilere göre uygulanan öğrenme-öğretme faaliyetlerinin çocukların konu hakkında kavramsal anlamalarına ve farkındalıklarına olumlu yönde etkiler olduğu gözlemlenmiştir. Ek olarak , araştırmaya katılan çocukların, yapılan faaliyetleri ile ilgili olumlu görüşler belirlenmiştir. Geliştirilen faaliyetlerin, BİLSEM'lerde ve özel (üstün) yetenekli çocukların büyütülmesini destekleyen başka kurumlarda da verimli biçimde kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu faaliyetlerin, çalışmada yapıldığı gibi bir tüm veya kısımlar halinde gerçekleştirileceği önerilmektedir.

Darga (2010), çalışmasında hedefi Brigance Kvel Screen II'nin uyarlama çalışmasını gerçekleştirerek, ilköğretim 1. sınıfta bulunan üstün yetenekli öğrencilere ve sınıftaki arkadaşlarına uygulanan zenginleştirme programının çoklu zeka alanlarındaki performansları üzerindeki verimini hedeflemiştir. Çalışmada tarama modelinde ön test- son test uygulamalı, deneysel desenle yapılmıştır. Brigance Kvel Screen II Türkçeye uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışma takımını, 2008 2009 eğitim öğretim senesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı iki devlet ve bir özel ilköğretim okuluna devam etmekte olan 22 anasını (5 yaş) ve 497 birinci sınıf öğrencisi (6 yaş) katılmıştır. Brigance Kvel Screen II ölçeği çalışma takımına uygulanmıştır. Ancak anasını öğrencilerinden testin üst diliminde öğrenci ulaşılmamıştır. Birinci sınıflardan ise 35 üstün yetenekliliğe aday öğrenci belirlenmiştir. Brigance Kvel Screen II'ye göre %20'lik üst puan dilimindeki öğrencilere puan durumlarına bakılmadan "Goodenough - Harris İnsan Çizme Testi"

ve Teele Çoklu Zekâ Envanteri (TIMI) gerçekleştirilmiştir. Teele anasınıfında taramaya alınan 22 çocuğa da gerçekleştirilmiştir. Tarama süresinden sonra üstün yetenekli öğrencilerin yer aldığı ilköğretim 1. sınıfların “zenginleştirme programı” sınıf geneli zenginleştirme olarak gerçekleştirilmiştir. Veriler SPSS ile incelenmiştir. Araştırmanın neticesinde toplanan bulgulara göre; Brigance Kve1 Screen II ölçeğinin ilköğretim 1. sınıfa devam etmekte olan üstün yetenekli öğrencileri tespit etmede kullanılabileceğine, Brigance Kve1 Screen II ölçeğinin cinsiyet bakımından çeşitlilik göstermediğine, İlköğretim 1. sınıflara gerçekleşen zenginleştirme programının çoklu zekâ alanlarına göre hazırlanması ve öğrencinin derslerde aktif olması ile halihazırda okul programından farklılık gösterdiğini, Zenginleştirme programının gerçekleşmesi süresine üstün yetenekli/üstün zekâlı öğrencilerden beklenen yüksek performans seviyesi, normal gelişim gösteren akranlarına göre daha çok çaba harcadıklarına ulaşılmıştır. Üstün yetenekli/üstün zekâlı çocuklarda ve olağan gelişen öğrencilerde zenginleştirme programının ilk test ve son test puanlarındaki farkın önemli olması, programdan en çok faydası hedef öğrenci takımının sağladığı, Zenginleştirme programı uygulanmasında hedef öğrenci takımının verilen proje ödevlerine katılımın yüksek olduğu ve proje sunumları sırasında programdan edinilen bilgilerin zenginleştirilerek kullanıldığı belirlenmiştir.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çalışma planı konularına yönelik bilgilere yer verilmiştir

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın model olarak nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseninde, bir husus üzerinde araştırmaya katılan kişilerim kapsamlı tecrübelerin, ve fikirlerini ortaya çıkararak hayatlarını ve bu hayatlarına yüklenen anlamları ortaya çıkarmak amaçlamaktadır (Smith ve Fowler, 2009). Olgu bilim çalışmalarında veri kaynakları çalışmanın merkezinde olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya aktarabilecek insanlar veya takımlardır. Olgu bilim çalışmalarının başında veri toplamaya yardımcı olan araç görüşmedir. Olgulara ilişkin deneyimleri ve kavramları meydana çıkarmak için görüşmenin araştırma yapan kişilere sunduğu etkiler, rahatlık ve sondalar yöntemiyle irdeleme niteliklerinin kullanılması gerekmektedir. Araştırmayı yapan kişinin görüşülen insanla güvenirlilik ve empatiye bağlı bir iletişim ortamı oluşturabilmesi önemlidir. Pandemi döneminde uzaktan eğitimde üstün yetenekli öğrencilere uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin değerlendirilmesi amaçlayacak olan bu araştırmada olgu bilim deseni yaklaşımı benimsenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu olarak Samsun ve Tokat İllerin’de BİLSEM kurumlarında üstün yetenekli tanısını almış öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan 26 öğretmen katılımcı yer almıştır. Araştırmaya katılan katılımcılar araştırmanın amacı ve alt problemleri yönünde araştırmayı yapan kişi tarafından oluşturulan ölçüt belirlenmiştir.

Tablo 3.1’de üstün yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin veriler ve yorumları verilmiştir

Öğretmenlere Yönelik Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Branş	Mesleki Kıdem
Ö1	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö2	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö3	Erkek	Sosyal Bilgiler Ö.	22-28 yıl
Ö4	Kadın	Fen ve Teknoloji Ö.	1-7 yıl
Ö5	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö6	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö7	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö8	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö9	Kadın	Sosyal Bilgiler Ö.	8-14 yıl
Ö10	Kadın	Sosyal Bilgiler Ö.	15-21 yıl
Ö11	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö12	Erkek	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö13	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö14	Erkek	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö15	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö16	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö17	Kadın	Sosyal Bilgiler Ö.	1-7 yıl
Ö18	Kadın	Sınıf Ö.	8-14 yıl
Ö19	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö20	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö21	Erkek	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö22	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö23	Erkek	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö24	Kadın	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö25	Erkek	Sınıf Ö.	1-7 yıl
Ö26	Erkek	Sınıf Ö.	15-21 yıl

Araştırmaya üstün yetenekli tanısı almış olan öğrencilere farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uygulayan 26 öğretmen katılmıştır. Bunlardan 7 katılımcının cinsiyeti erkek, 19 katılımcının cinsiyetinin kadın olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan 20 katılımcı sınıf öğretmeni, 5 katılımcı sosyal bilgiler öğretmeni ve 1 katılımcının fen ve teknoloji öğretmeni olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların mesleki kıdemleri 1-7 yılları arasında mesleki kıdemi olan 21 katılımcı, 8-14 yılları arasında mesleki kıdemi olan 2 katılımcı, 15-21 yılları arasında mesleki kıdemi olan 2 katılımcı, 22-28 yılları arasında mesleki kıdemi olan 1 katılımcı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.2’de öğretmenlerin üstün yetenekliler alanına yönelik demografik özelliklerine ilişkin veriler ve yorumları verilmiştir.

Öğretmenlerin Üstün Yetenekliler Alanına Yönelik Demografik Soruları

Kod	Mezun Oldukları Fakülte	Kaç Senedir Üstün Yetenekli Öğrencilerle	Hizmet İçi Ve Eğitim Durumu Eğitimi	Farklılaştırma Zenginleştirme
Ö1	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö2	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	3
Ö3	Eğitim F.	8-14 yıl	Aldım	12
Ö4	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	1
Ö5	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	20
Ö6	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	4
Ö7	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	20
Ö8	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö9	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	350
Ö10	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	32
Ö11	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	17

Ö12	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	3
Ö13	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	4
Ö14	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	2
Ö15	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	2
Ö16	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	2
Ö17	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	2
Ö18	Eğitim F.	1-7 yıl	Almadım	2
Ö19	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	7
Ö20	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö21	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö22	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö23	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	5
Ö24	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	3
Ö25	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	5
Ö26	Eğitim F.	1-7 yıl	Aldım	350

Araştırmaya katılan 26 katılımcıdan 24 katılımcı eğitim fakültesi, 1 katılımcı fen ve edebiyat fakültesi ve 1 katılımcı dört yıllık eğitim yüksek okulundan mezun olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların üstün yetenekli öğrencilerle çalışma yıllarına bakıldığında; 23 katılımcı 1-7 yılları arasında, 3 öğretmen 8-14 yılları arasında üstün yetenekli öğrencilerle çalıştıkları belirlenmiştir. Katılımcıların farklılaştırma ve zenginleştirme eğitimi ile ilgili hizmet içi durumlarında 15 katılımcının hizmet içi aldığı, 11 katılımcının hizmet içi almadığı belirlenmiştir. Katılımcıların farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uyguladıkları öğrenci sayıları; 2 katılımcı 1 öğrenci, 5 katılımcı 2 öğrenci, 8 katılımcı 3 öğrenci, 2 katılımcı 4 öğrenci, 2 katılımcı 5 öğrenci, 1 katılımcı 7 öğrenci, 1 katılımcı 17 öğrenci, 2 katılımcı 20 öğrenci, 2 katılımcı 350 öğrenci ile çalıştıkları belirlenmiştir.

Değerlendiriciler Arası Güvenirliğin Belirlenmesi

Yapılan araştırmanın güvenirliliğinin sağlanması için güvenilirlik çalışması analiz yapılmıştır. Yapılan çalışmada yansıt atamayla seçilen dört görüşmenin dökümanları ve alt tema anahtarları, özel eğitim alanında yüksek lisans yapmış ve nitel araştırma yöntemleri dersini almış bir uzmana gönderilerek onay alınmıştır. Araştırmacı ve uzman bağımsız olarak alt tema anahtarı ve temalar üzerinde çalışmıştır. Çalışma sonucunda araştırmacı ve uzman bir araya gelerek benzer satırlar ve alt tema numaraları karşılaştırılarak aynı satır ve alt tema numaraları yazılması durumu “görüş birliği” ile ifade edilirken, farklı alt tema ve satırların olması durumu ise “görüş ayrılığı” ile ifade edilmiştir. Görüş birliğine varılan durumlar tablonun görüş birliği kısmına yazılırken, görüş ayrılı olan durumlar ise tablonun görüş ayrılığı kısmına yazılmıştır. Bu her cevap için ayrı ayrı tekrar edilirken, aşağıda yer alan formülle birlikte güvenilirlik yüzdeleri tespit edilmiştir.

*Görüş birliği / (Görüş birliği+Görüş ayrılığı) *100* formülü kullanılmıştır (Cooper, Heron ve Heward, 1987).

İçerik analizindeki güvenilirlik için araştırmacı ve danışmanı bir soruyu ayrı ayrı çözümlemiş ve aralarındaki uzlaşmanın %100 olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ve demografik bilgi formları kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu araştırmaya katılacak olan üstün yetenekli öğrencilere farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri uygulayan öğretmenlerin daha iyi ve yakından tanımak için kullanılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların kişisel bilgilerini toplamak için araştırmayı yapan kişi tarafından geliştirilen kişisel bilgi formları üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan öğretmenler için düzenlenmiştir. Öğretmenler için geliştirilen kişisel bilgi formunda cinsiyet, kaç yıldır öğretmenlik yaptıkları, hangi fakülteden mezun oldukları, branşları, kaç senedir üstün yetenekli öğrencilerle çalıştıkları, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme eğitimlerine yönelik eğitim alıp almadıkları sorulmuştur.

Görüşme Formu: Araştırma kapsamında üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulana öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan öğretmenlere görüşme hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeler online yapılmıştır. Gönüllük esas olmuştur. Öğretmenlerin verdikleri bilgiler gizli kalmıştır. Araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmamıştır. Öğretmenlerin anket sorularında anlamadığı yerde soruları anlamaları için sorular konu kapsamından çıkmadan biraz daha anlayabileceği şekilde anlatmıştır. Araştırma bittiğinde bütün veri tabanları silinmiştir.

Veri Analiz

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analiz tekniği ile incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde araştırmadan elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlanır. Betimsel analizde, görüşülen veya gözlemlenen bireylerin görüşlerine eleştirel bir bakış açısı katmak için doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilir. Analizde amaç toplanan bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış şekilde okuyuculara sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Katılımcılardan toplanan veriler nitel veri analiziyle dışa aktarılmaktadır. Nitel veri analizinde yapılan gözlemler ile katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar birleştirilmekte ve yorumlanmaktadır (Merriam, 2018). Yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada belirtilen aşamalara uygun biçimde analizler gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında, katılımcıları rahatlatmak yapılması gereken ilk işlemdir. Bu kapsamda başlangıç sorusu ile başlamak önerilmektedir (Creswell, 2019). Yapılan bu araştırmada katılımcılara meslek ve yaş gibi demografik sorularla başlayarak katılımcının daha iyi tanınması ve ileriki sorulara daha rahat cevap vermesi sağlanmıştır.

Çalışma Planı

Araştırmanın amacı pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerin sonuçlara göre üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde ne gibi değişiklikler yapılabilecek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları olarak Samsun ve Tokat İllerinde ki üstün yetenekli tanısını almış öğrencilerle farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerini uygulayan 26 öğretmenle yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanması sırasında araştırmaya katılan öğretmenlerimizle online platform üzerinden görüşmelerimiz yapılmıştır. Görüşme sırasında görüşmeler kayda alınmıştır. Görüşmeler 30-40 dakika da öğretmenlerin uygun olduğu zamanlarda yapılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce gönüllüğün esas olduğu belirtilmiştir. Araştırma hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. Daha sonra hazırlanan sorular katılımcılara tekrar yöneltilmiştir. Katılımcıların anlamadıkları yerde sorular biraz daha açıklanmıştır. Görüşmeler bittiğinde veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

Bulgular

Görüşme Soruları

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu etkilerin incelenmesi

Tablo 4.1.Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu etkileri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Olumlu etkileri nelerdir?	Dijital beceri	1, Ö2, Ö8, Ö9, Ö13, Ö15, Ö20, Ö21, Ö23,Ö25	10
	Kendilerini geliştirme	Ö3,Ö4, Ö6, Ö7, Ö14, Ö16, Ö17, Ö24	8
	Zamandan faydalanma	Ö9, Ö11, Ö18, Ö22, Ö23	5
	Zihinsel gelişim	Ö12, Ö14, Ö17,Ö26	4
	Eğitimlerinden geri kalmamaları	Ö5	1
	Olumlu etkisi olmadı	Ö19	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu etkilerine baktığımız zaman; Ö1, “Eğitimlerinde çok fazla görsel materyal kullanıldığım.” cevabını verdi. Ö2, “Çok fazla dijital platformdan yararlanabildik.” cevabını verdi. Ö3, “Gelişimlerine katkı sağladığı” cevabını verdi. Ö4, “Üstün yetenekli öğrencilerin akranlarına göre daha geniş bilgileri sahip oldukları için uzaktan eğitimde derinlemesine inceleme ve gözlem yaptılar.” cevabını verdi. Ö5, “Yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine katkı sağladığı ve birebir eğitimlerinden geri kalmamalarını sağladı.” cevabını verdi. Ö6, “Dikkat geliştirmede çok etkili oldu.” cevabını verdi. Ö7, “Yeteneklerini kullanmada ve çeşitlendirmeleri açısından olumlu etkileri oldu.” cevabını verdi. Ö8, “Dijital kaynakları kullanmada etkili olma ve merak duygunu artıma” cevabını verdi. Ö9, “Bütün öğrenciler aynı anda çalışmalara erişip aynı anda çalışmalara başlayabildiler, zamandan tasarruf edilmesinin yanı sıra öğrencilerin internet becerilerini geliştirmelerini sağladı”. cevabını verdi. Ö10, “Hepsi bilgisayar, telefon ya da tabletlerini ders sırasında kullanılabilecekleri için daha çok web2 aracı kullandım, dersler eğlenceli geçti.” cevabını verdi. Ö11, “Hem maddi hem zaman konusunda ciddi anlamda ekonomik oluşu en büyük olumlu etkisi oldu.” cevabını verdi. Ö12, “Müfredat programlarını daha fazla derinlemesine veya üst sınıf müfredat uyarlamalarıyla birlikte gelişimlerine katkı sağladığını gözlemledim.” cevabını verdi. Ö13, “Teknolojik yönden kendilerini geliştirdiler.” cevabını verdi. Ö14, “Daha kalıcı bilgiler kazanmak, elde edilen bilgileri hayatın her yerinde kullanabilmesi ve böylelikle unutulmayacak bilginin kazanılmasını sağladı ve kendilerini geliştirmek için rahat bir ortam sağladı.” cevabını verdi. Ö15, “Elektronik bir ortam olması onların daha çok hoşuna gitti ve dersler daha verimli yapıldı.” cevabını verdi. Ö16, “Daha yaratıcı dönütler aldım.” cevabını verdi. Ö17, “Bireyselleştirilmiş eğitim anlamında büyük katkısı olmaktadır.” cevabını verdi. Ö18, “Öğrenciler çalışmalarına daha uzun zaman ayırabildiler.” cevabını verdi. Ö19, “Olumlu bir etkisi olmadı cevabını verdi. Ö20, öğrenciler teknolojik açıdan kendilerini geliştirdi.” cevabını verdi. Ö21, “Dijital anlamda öğrenciler kendilerini çok fazla geliştirdi.” cevabını verdi. Ö22, “Daha fazla etkinlik yapma zamanımız oldu.” cevabını verdi. Ö23, “Teknolojik olarak öğrenciler kendilerini çok fazla geliştirdi ve etkinlikleri zaman olarak daha hızlı yaptık.” cevabını verdi. Ö24, “Üstün yetenekli öğrenciler üzerinde daha fazla keşifler yapma veya kendi yeteneklerini bireysel olarak görme durumunda olumlu

etkileri oldu.” cevabını verdi. Ö25, *“Teknolojik açıdan çocuklar kendilerini geliştirdi.”* cevabını verdi. Ö26, *“Mutlu oluyorlar, sıkılmıyorlar ve zihinsel becerilerini daha iyi geliştiriyorlar.”* cevabını verdi. Uzak eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinin olumlu etkileri sorusunda öğretmenlerden almış olduğumuz yanıtlara göre öğrenciler dijital ve teknolojik açıdan kendilerini çok fazla geliştirdiklerini, etkinliklerinin daha hızlı yapıldığını zamandan tasarruf olduğunu, kendi yeteneklerini daha rahat fark ettikleri, daha derin çalışmalar yaptıklarını, bireysel eğitimleri anlamında çok fazla gelişim gösterdiklerini ve dersler genellikle görsel materyallerle desteklendiği için öğrenmede kalıcılığın fazla olduğu sonuçlarına ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumsuz etkilerin incelenmesi

Tablo 4.2 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumsuz etkileri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
	İletişim	Ö1, Ö6, Ö13, Ö14, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25,	10
	Dikkat dağınıklığı	Ö7, Ö9, Ö11, Ö17, Ö19	5
Olumsuz etkileri nelerdir?	Birebir eğitimin yerini dolduramadı	Ö2, Ö5, Ö14, Ö16	4
	Olumsuz etkileri yok	Ö3, Ö12, Ö15, Ö26	4
	Somut yaşam alanlarının kısıtlı olması	Ö1, Ö5, Ö11	3
	İnternet kesintileri, şarj bitmesi, materyal eksikliği	Ö1, Ö24	2
	Fiziki müdahale ve geri dönüt eksikliği	Ö10, Ö18,	2
	Bireysel farklılık	Ö4,	1
	Dijital kullanım süresinin uzun olması	Ö8,	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumsuz etkilerine baktığımız zaman; Ö1, “*Olumsuz olarak öğrencilerin el becerileri, iletişim becerileri, kurumda ki materyallerden uzak kalmaları, internet kopuklukları, şarj bitmesi, elektrik kesintisi gibi durumlarda online derslere girememe ve grup çalışmalarının yapılamaması olumsuz etkileri oldu.*” cevabını verdi. Ö2, “*Birebir çocuklarla çalışılması gereken beceriler yapılamadı, yüz yüze eğitimde olduğu gibi ders anlatımı beklentisi olduğu için bu durum beni çok zorladı.*” cevabını verdi. Ö3, “*Olumsuz etkisi olmadı cevabını verdi.*” Ö4, “*öğrencilerin bireysel farklılıkları tam olarak anlaşılamadı.*” cevabını verdi. Ö5, “*Yaparak, yaşayarak öğrenememeleri ve birebir eğitimden geri kalmaları.*” cevabını verdi. Ö6, “*Sosyalleşme yönünden olumsuz etkileri oldu.*” cevabını verdi. Ö7, “*Dikkatleri çabuk dağılıyor.*” cevabını verdi. Ö8, “*Dijital kaynakların kullanım sürelerinin uzun olması.*” cevabını verdi. Ö9, “*Bütün öğrencilerde olduğu gibi öğrencilerde dikkat dağınıklığı ve çabuk sıkılma gibi durumlar oluştu.*” cevabını verdi. Ö10, “*Gösterip yaptırma gerektiren işlerde fiziki müdahale şansının olmaması nedeniyle konuların bir kısmında hazırladığım etkinlikleri kullanamadım ve tek düzeylik sıkıcı oluyor.*” cevabını verdi. Ö11, “*Somut yaşantı alanı kısıtlanmış üstün yetenekli öğrenciler bu dönemde ciddi anlamda odak çalışması eksikliği yaşadılar bu da en önemli olumsuz etki oldu.*” cevabını verdi. Ö12, “*Olumsuz etkilerine rastlamadım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Ekrandan fazla iletişim kuramadık.*” cevabını verdi. Ö14, “*Okulda sağlanan imkanların evde sağlanamaması, öğrencinin 5 duyu organına hitap edecek şekilde eğitim verilememesi.*” cevabını verdi. Ö15, “*Olumsuz etkisi yoktur cevabını verdi.*” Ö16, “*sınıf ortamında öğrencilerle çok daha pratik ve onları daha iyi gözlemleyebilme imkanımız olduğunda uzak eğitimde bu bizi çok olumsuz etkiledi.*” cevabını verdi. Ö17, “*Öğrencilerin dikkat süresi kısa olduğun için zaman tekrarlar ile dersler geçmiştir.*” cevabını verdi. Ö18, “*Anında geri dönüt alamadılar, çalışmaları evde tek başlarına sürdürmek zorunda kaldılar.*” cevabını verdi. Ö19, “*Dikkat dağınıklığı daha fazla arttı derse odaklanmakta çok zorluk çektiler.*” cevabını verdi. Ö20, “*Bazen iletişim kurmakta zorlandım cevabını verdi.*” Ö21, “*iletişim kurmakta zorluk çektik.*” cevabını verdi. Ö22, “*İletişim kurmakta çok zorlandım.*” cevabını verdi. Ö23, “*Öğrencilerin çalışmalarımızı anlayıp anlamadıklarını tam anlayamadım ve iletişim kurmakta zorluk çektim.*” cevabını verdi. Ö24, “*Üstün yetenekli öğrenciler için materyal kullanamama, kendilerini*

toplu olarak ifade edememe ve herhangi bir yeteneklerini açığa çıkarmakta zorluk yaşadıkları için olumsuz etkilendiler.” cevabını verdi. Ö25, “*Çocuklarla iletişim kurmakta zorlandım*” cevabını verdi. Ö26, “*Olumsuz etkisi yok.*” cevabını verdi. Uzak eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinin olumsuz etkileri sorusunda öğretmenlerden aldığımız yanıtlara göre üstün yetenekli öğrencilerin dikkatlerinin çok çabuk dağıldığı, dital ortamda kendileri geliştirmiş olmalarının yanı sıra çok fazla zaman harcadıkları gelişimlerinde olumsuz etkilerin olabileceği, iletişim kurmakta çok fazla zorlanıldığı, öğrencilerin anlatılan konuları anlayıp anlayamadıklarında öğretmenlerin tereddütte oldukları, yüz yüze eğitimde hemen aldıkları dönütleri uzaktan eğitimde hemen alamadıkları, bazı becerilerinin ve farklılıklarının çok fazla önemsenmedi sonuçlarına ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için ne tür etkinlikler incelenmesi

4.3 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için uygulanan etkinlikler

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Ne tür etkinlikler Yaptınız?	Görsel, işitsel etkinlikler ve zeka oyunları	Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25	13
	Düşünme becerileri, araştırma inceleme, problem çözme, eleştirel düşünme becerilerine yönelik etkinlikler	Ö2, Ö4, Ö6, Ö11, Ö18, Ö24, Ö26	7
	Web 2.0 araçlarından yararlanarak yapılan etkinlikler	Ö9, Ö10	2
	Üst müfredattan yararlanarak hazırlanan etkinlikler	Ö12	1
	Parçadan bütüne	Ö1	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için uygulanan etkinliklere baktığımız zaman; Ö1, “*Parçadan bütüne çalışmalar yapıldı.*” cevabını verdi. Ö2, “*DeneySEL çalışmalar ve basamaklandırılarak anlatılan beceri etkinliklerini daha çok çalıştık, ailelerin destek olacağı boyuttaki çalışmalar daha az, öğrencilerin ilgilerinin olduğu konularda ödevlendirme yaptım.*” cevabını verdi. Ö3, “*Oyun içerikli etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö4, “*Düşünme ve eleştirel düşünme, yaratıcılık özelliklerini geliştirecekleri etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö5, “*Görsel hafızaya dayalı etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö6, “*Dikkat geliştirme etkinlikleri yaptım.*” cevabını verdi. Ö7, “*Görme ve dinleme odaklı etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö8, “*Deneyler, videolar, 3D sanal gezi etkinlikleri, dijital oyunlu etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö9, “*Özellikler web. 2.0 araçlarını kullandım, etkinlik bazlı işlediğimiz derslerde etkinlikleri web araçları ile uygulanabilir hale getirdim, hem öğrenciler hem de benim için keyifli bir süreç oldu.*” cevabını verdi. Ö10, “*Daha çok web. 2 araçlarından yararlandım, dijital ortamda birlikte çalışabilecekleri etkinliklere yer verdim. Ayrıca bireysel olarak da yarıştıkları ortam sundum.*” cevabını verdi. Ö11, “*Araştırma ve inceleme tekniği ile derinlemesine zenginleştirme etkinliklerine ağırlık verdim.*” cevabını verdi. Ö12, “*Üst sınıf müfredatını dahil ettim ve konularda detaylı bilgi sahibi olmalarını sağlayan etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Görsel etkinlikler kullandım cevabını verdi.* Ö14, *görsel hafızaya yönelik etkinlikler, konu derinlemesine anlatılan videolar, zeka oyunları ile boş zamanların değerlendirilmesi.*” cevabını verdi. Ö15, “*Online zeka oyunları tarzında etkinlikler yaptım.*” cevabını verdi. Ö16, “*Hikaye yazdırma, mektup arkadaşlığı gibi etkinlikler uyguladım.*” cevabını verdi. Ö17, “*Aileleri ile birlikte sıkılmadan yapabilecekleri gelişimlerine uygun beceri temelli etkinliklere yer verdim.*” cevabını verdi. Ö18, “*Bireysel performanslarını öne çıkarabilecekleri etkinliklere yer verdim.*” cevabını verdi. Ö19, “*Video destekli deney çalışmalarına yaptım cevabını verdi.* Ö20, *gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek işitsel ve görsel etkinliklere uyguladım.*” cevabını verdi. Ö21, “*Görsel ve işitsel etkinliklere daha fazla yer verdim cevabını verdi.* Ö22, *bireysel farklılıklarına uygun görsel ve işitsel çalışmalar uyguladım.*” cevabını verdi. Ö23, “*Genellikle öğrenmede kalıcılığı sağlamak için görsel ve işitsel etkinliklere*

yer verdim.” cevabını verdi. Ö24, *“Daha çok rahat ulaşabilecekleri materyaller ile farklı düşünme becerisini arttıracak hayat dünyalarını genişletebilecekleri etkinlikler uyguladım.”* cevabını verdi. Ö25, *“Öğrencilerin gelişim ve öğrenme seviyelerine uygun görsel ve işitsel etkinlikleri sürekli olarak kullandım.”* cevabını verdi. Ö26, *“Araştırma, inceleme görevleri, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme etkinliklerine yer verdim.”* cevabını verdi. Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin uyguladıkları etkinliklere baktığımızda öğretmenler genelde etkinliklerinde görsel ve işitsel etkinlikler kullanmaya özen göstermiş. Görsel ve işitsel etkinlikler her zaman öğrenmede kalıcılığı artırmaktadır. Bunun yanı sıra aileleri ile birlikte yapabilecekleri etkinliklere yer verişler, zeka ve akıl oyunları ile desteklemişler, bireysel farklılıklarını göre etkinlikler uygulamışlar. Gelişimleri, problem çözme yetenekleri, eleştirel düşünme becerileri, araştırma inceleme becerilerini geliştirebilecekleri etkinliklere çok fazla yer verildiği sonucuna ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en fazla etkinlik yapılan dersin belirlenmesi

Tablo 4.4 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en fazla etkinlik yapılan dersler

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Hangi derslerden daha fazla etkinlik yaptınız?	Matematik	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8 Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	17
	Türkçe	Ö1, Ö5, Ö6, Ö11, Ö13 Ö16, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25,	10
	Sosyal Bilgiler	Ö3, Ö9, Ö10, Ö21, Ö22, Ö24 Ö25, Ö26	8
	Fen ve Teknoloji	Ö4 , Ö12, Ö15, Ö18, Ö19,	5
	Görsel Sanatlar	Ö17, Ö19	2
	Hayat Bilgisi	Ö23	1
	Günlük Yaşam Becerileri	Ö2,	1
	Sosyal Beceriler(Branş dersleri)	Ö17	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi derslerde daha fazla etkinlik yaptınız sorusunda öğretmenlerden gelen yanıtlar; Ö1, “*Türkçe – matematik derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö2, “*Matematik –günlük yaşam becerileri derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö3, “*Sosyal Bilgiler dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö4, “*Fen ve Teknoloji dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö5, “*Türkçe –matematik derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö6, “*Matematik dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö7, “*Matematik dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö8, “*Matematik dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö9, “*Sosyal Bilgiler dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö10, “*Sosyal Bilgiler dersinde en çok etkinlik yaptım .*”cevabını verdi. Ö11, “*Türkçe –Matematik derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö12, “*Fen ve Teknoloji dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Matematik –Türkçe derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö14, “*Matematik dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö15, “*Matematik –Fen ve Teknoloji derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö16, “*Türkçe –İletişim Becerileri dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö17, “*Matematik –Resim –Müzik derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö18, “*Fen ve Teknoloji dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö19, “*Fen ve Teknoloji – Görsel Sanatlar derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö20, “*Matematik dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö21, “*Matematik –Türkçe –Sosyal Bilgiler derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö22, “*Matematik –Türkçe –Sosyal Bilgiler derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö23, “*Matematik –Türkçe –Hayat Bilgisi derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö24, “*Matematik –Sosyal Beceri derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö25, “*Matematik –Türkçe – Sosyal Bilgiler derslerinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Ö26, “*Sosyal Bilgiler dersinde en çok etkinlik yaptım.*” cevabını verdi. Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en çok hangi derste etkinlik yaptıklarını baktığımızda 17 tane öğretmen matematik dersinde en fazla etkinlik yapmış. 5 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinde etkinlik yapmış. 10 tane öğretmen Türkçe dersinde en fazla etkinlik yapmış. 8 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen hayat bilgisi dersinde en fazla etkinlik yapmış. 2

tane öğretmen görsel sanatlar dersinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen günlük yaşam becerilerinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen sosyal beceri (branş dersleri) en fazla etkinlik yapmış olduğunu sonucuna vardık. En fazla etkinliğin matematik dersinde yapıldığını en az etkinliğin hayat bilgisi, günlük yaşam becerileri ve sosyal beceriler (branş dersleri) yapıldığı sonucuna ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersten daha fazla verim aldınız?

Tablo 4.5 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en fazla verim alınan ders

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Hangi derslerden Daha fazla verim aldınız?	Matematik	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö14, Ö20 Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	11
	Türkçe	Ö1, Ö5, Ö11, Ö16, Ö2, Ö22 Ö23, Ö25	8
	Sosyal Bilgiler	Ö3, Ö9, Ö18, Ö21, Ö22, Ö25, Ö26	7
	Fen ve Teknoloji	Ö4, Ö8, Ö12, Ö13, Ö15, Ö19	6
	Hayat Bilgisi	Ö20, Ö23	2
	Görsel Sanatlar	Ö17	1
	Günlük Yaşam Becerileri	Ö2	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi derslerde daha fazla verim aldınız sorusunda öğretmenlerden gelen yanıtlar; Ö1 “*Matematik –Türkçe derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö2, “*Günlük Yaşam Becerilerinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö3, “*Sosyal Bilgiler dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö4, “*Fen ve Teknoloji dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö5, “*Türkçe dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö6, “*Matematik dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö7, “*Matematik dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö8, “*Fen ve Teknoloji –Matematik derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö9, “*Sosyal Bilgiler dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö10, “*Sosyal Bilgiler dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö11, “*Türkçe dersinde en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö12, “*Fen ve Teknoloji dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Fen ve Teknoloji dersinden en fazla verim.*” aldım. Ö14, “*Matematik dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö15, “*Fen ve Teknoloji dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö16, “*Türkçe dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdim. Ö17, “*Resim dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö18, “*Sosyal Bilgiler dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö19, “*Fen ve Teknoloji dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö20, “*Matematik –Hayat Bilgisi derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö21, “*Matematik –Türkçe –Sosyal Bilgiler derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını aldım. Ö22, “*Matematik –Türkçe –Sosyal Bilgiler derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını aldım. Ö23, “*Matematik –Türkçe –Hayat Bilgisi derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını aldım. Ö24, “*Matematik dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını verdi. Ö25, “*Matematik –Türkçe –Sosyal Bilgiler derslerinden en fazla verim aldım.*” cevabını aldım. Ö26, “*Sosyal Bilgiler dersinden en fazla verim aldım.*” cevabını aldım. Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en çok hangi derste en fazla verim aldınız sorularının cevaplarına baktığımızda; 11 tane öğretmen matematik dersinden en fazla verim almış. 6 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinden en fazla verim almış. 8 tane öğretmen Türkçe derslerinden en fazla verim almış. 7 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinden en fazla verim almış. 2 tane öğretmen hayat bilgisi dersinden en fazla verim almış. 1 tane öğretmen günlük yaşam

becerilerinden en fazla verim almış. Çoğunluk olarak matematik dersinden en fazla verim alan öğretmen sayısı tespit ettik.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersin konularında daha az verim aldınız?

Tablo 4.6 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için en az verim alınan ders

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Hangi derslerden daha az verim aldınız ?	Fen ve Teknoloji	Ö1, Ö5, Ö7, Ö13, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25,	8
	Türkçe	Ö2, Ö4, Ö8, Ö11, Ö15, Ö20	6
	Matematik	Ö12, Ö16, Ö19	3
	Branş Dersleri	Ö6, Ö23, Ö26	3
	Sosyal Beceri	Ö9, Ö10	2
	Sosyal Bilgiler	Ö18	1
	Hayat Bilgisi	Ö17	1
	Beden Eğitimi	Ö14	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi derslerde daha az verim aldınız sorusunda öğretmenlerden gelen yanıtlar; Ö1, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö2, “*Türkçe dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö3, “*Sosyal Bilgiler dersinin alt branşı olan Tarih dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö4, “*Türkçe dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö5, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö6, “*Branş derslerinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö7, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö8, “*Türkçe dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö9, “*Sosyal Beceri gerektiren derslerden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö10, “*Sosyal Beceri gerektiren derslerden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö11, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö12, “*Matematik dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö14, “*Beden Eğitimi dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö15, “*Türkçe dersinden en az verim aldım cevabını verdi.*” Ö16, *Matematik dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö17, “*Hayat Bilgisi dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö18, “*Hayat Bilgisi dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö19, “*Matematik dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö20, “*Türkçe dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö21, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö22, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö23, “*Branş dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö24, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö25, “*Fen ve Teknoloji dersinden en az verim aldım.*” cevabını verdi. Ö26, “*Branş dersleri diye düşünüyorum.*” cevabını verdi. Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en az hangi derste en fazla verim aldınız sorularının cevaplarına baktığımızda; 3 tane öğretmen matematik dersinden en az verim almış, 8 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinden en az verim almış. 6 tane öğretmen Türkçe dersinden en az verim almış. 1 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinden en az verim almış. 1 tane öğretmen hayat bilgisi dersinden en az verim almış. 3 tane öğretmen branş derslerinden en az verim almış. 1 tane öğretmen beden eğitimi dersinden en az verim almış. 2 tane öğretmen sosyal beceri dersinden en az verim almış. Verilen cevaplara baktığımızda çoğunluk olarak en az verim alınan dersin fen ve teknoloji dersi olduğu sonucuna ulaştık.

Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken nasıl sorunlar yaşadınız?

Tablo 4.7 Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken yaşanan sorunlar

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
İletişim kurarken Nasıl sorunlar Yaşadınız?	Dijital sorunlar	Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23	13
	İletişim	Ö1, Ö2, Ö11, Ö13, Ö17, Ö18, Ö20, Ö24, Ö25	9
	Göz teması	Ö4, Ö21, Ö22, Ö23	4
	Sosyal ilişkiler	Ö13, Ö24, Ö25	3
	Dikkat Dağınıklığı	Ö6, Ö7, Ö19	3
	Sorun yaşamadım	Ö3, Ö14, Ö26	3

Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken nasıl sorunlar yaşadınız sorusuna öğretmenlerden gelen cevaplar; Ö1 “Ekrandan çok fazla iletişim kuramadık birbirimizi anlamakta sorun yaşadık.” cevabını verdi. Ö2, “Akranları ile sosyal ilişkilerde daha fazla sorunlar yaşandığı için sıra beklemeden sorulan sorulara söz hakkı ve sıra beklemeden yanıt verdiği için çok fazla problem yaşandı.” cevabını verdi. Ö3, “Hiçbir sorun yaşamadım.” cevabını verdi. Ö4, “Göz teması eksikliği çok fazlaydı.” cevabını verdi. Ö5, “Çok fazla elektrik kesikliği, internet kesintisi oldu ve bunlar derse katılımı çok etkiledi ders kaybına neden oldu.” cevabını verdi. Ö6, “Dikkat çekmekte zorlandım.” cevabını verdi. Ö7, “İnternette yaşanan sorunlardan dolayı çok fazla odaklanma

problemi oldu.” cevabını verdi. Ö8, “Djital platform kaynaklı sıkıntılar, anlaşma zorluğu.” cevabını verdi. Ö9, “Ses, görüntü gibi teknik problemler, derse dışarıdan müdahale, ev ortamının aşırı rahat olması nedenlerinden olayı adaptasyon problemleri yaşandı.” cevabını verdi. Ö10, “Kamera ve seslerin tamamı kapalı olunca bir ara kendi kendime konuştuğumu düşünmeye başladım, soru sorduğumda el kaldıran olmaması psikolojik olarak zorlayıcıydı, internet hattının burada pek iyi olmaması ve ekran paylaşımı sırasında öğrencilerin sıkıntı yaşamaması nedeniyle görüntümü kapatmam veya ekran paylaşımını durdurmam gerekti.” cevabını verdi. Ö11, “İletişim kurmada problem yaşadım.” cevabını verdi. Ö12, “İnternet bağlantısında güçlük yaşadım.” cevabını verdi. Ö13, “Çok fazla sıkıldılar yeterli derecede bilgi alamadılar.” cevabını verdi. Ö14, “Herhangi bir sorun yaşamadım.” cevabını verdi. Ö15, “İnternet ve elektrik kesintileri iletişim kopukluklarına neden oldu.” cevabını verdi. Ö16, “İnternet alt yapısı ile ilgili olan aksaklıklar bize sorun yarattı.” cevabını verdi. Ö17, “Dikkatin çabuk dağılması ve internetin olumsuz etkileri bizi zorladı.” cevabını verdi. Ö18, “Uzaktan iletişim kurmak çok zorladı.” cevabını verdi. Ö19, “Dikkat süreleri çok kısaydı.” cevabını verdi. Ö20, “İletişim kurmada çok zorlandım, internet ve elektrik kesintileri iletişimi çok fazla etkiledi.” cevabını verdi. Ö21, “Göz teması kuramadığımız için beni anlamakta zorlandılar ve internet kesiklikleri dersleri çok fazla böldü.” cevabını verdi. Ö22, “Göz teması kuramadığımız için beni anlayıp anlamadıklarını anlamadım ve çok fazla internet kesintisi yaşadım.” cevabını verdi. Ö23, “Göz teması eksikliği, internet ve elektrik kesintileri yüzünden birbirimizi anlamakta zorlandık.” cevabını verdi. Ö24, “İletişim kurarken birebir olmadığı için ortam kısıtlamasından ve kendilerini ifade edememesi gibi sorunlar yaşadım.” cevabını verdi. Ö25, “Yüz yüze gelemediğimiz için anlamakta zorlandık.” cevabını verdi. Ö26, “Genel olarak sıkıntı yaşamadım fakat zaman çok kısıtlıydı.” cevabını verdi. Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken nasıl sorunlar yaşadınız sorusuna gelen cevaplara baktığımızda; göz teması eksikliği, internet kesintisi, elektrik kesintisi, teknolojik aletlerde şarj sorunları, iletişimin güçlü olamaması öğretmen ve öğrencinin birbirini tam olarak anlayamaması, dikkat eksikliği gibi sorunların çok fazla yaşandığını tespit ettik.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken neleri ölçüt alıyorsunuz?

Tablo 4.8 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken kullanılan ölçütler

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Değerlendirme Yaparken Neleri ölçüt Aldınız?	Hazır bulunuşluk düzeyleri, Öğrendiklerini aktarabiliyor mu?	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö24	12
	Dersteki etkinlikleri, sınıf çalışmaları, ödev, proje ve portfolyo dosyaları	Ö1, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25	12
	Derse katılımları	Ö1, Ö10, Ö16	3
	Online sınavlar	Ö14	1
	Ölçütüm yok	Ö3,	1
	Nitel gözlem	Ö26	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken neleri ölçüt alıyorsunuz sorusuna öğretmenlerden gelen cevaplar; Ö1, “*Derslerde aktif olmaları, etkinliklerdeki düzen ve titizlikleri, sorulan sorulara verilen yanıtları ölçüt alıyorum.*” cevabını verdi. Ö2, “*Hazır bulunuşluk düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları aynı zamanda zihin ve takvim yaşlarını ölçüt alıyorum.*” cevabını verdi. Ö3, “*Bir ölçütüm yok.*” cevabını verdi. Ö4, “*Hazır bulunuşluk düzeyleri.*” cevabını verdi. Ö5, “*Beceri basamaklarına ulaşip ulaşamadıklarını ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını

verdi. Ö6, “*Dikkat sürelerini ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını verdi. Ö7, “*Derse katılımlarını ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını verdi. Ö8, “*Öğrenilenleri günlük hayata aktarabilmelerini ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını verdi. Ö9, “*Çalışmaların belirlenen süreç içerisinde ve koşullarda tamamlanmasını ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını verdi. Ö10, “*Derste süreç içinde katılımlarını değerlendirdim ve Google classroom üzerinden etkinliklere katılımlarını ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö11, “*Öğrencilerin verilen bilgileri ne düzeyde öğrendiğini, aktarım ve uygulanabilirliğini ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö12, “*Ödevler ve portfolyo dosyalarını ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö13, “*Derste yapılan etkinlikleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö14, “*Derslerde yapmış oldukları başarı puanları ve online sınavlarda almış oldukları başarı puanlarını ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö15, “*Öğrendiklerini açıklayıp örneklendirebiliyorlar mı? Öğrendiklerini genelleyebiliyor mu? Öğrendiklerini başka durumlara aktarabiliyor mu? Bunları ölçüt olarak alıyorum.*” cevabını verdi. Ö16, “*Uzaktan eğitimde genel olarak derse katılımlarını ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö17, “*Yaparak, yaşayarak yapabildiklerini nispeten kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirmelerini ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö18, “*Performans sürecini, öğrenilen yeni bilgileri ve sunularını ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö19, “*O anki algılama ve öğrenme sürecini ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö20, “*Sınıf içi etkinlikler, ödevler ve projeleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö21, “*Sınıf içi etkinlikler, ödevleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö22, “*Sınıf içi etkinlikler, ödevleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö23, “*Sınıf çalışmaları, etkinlikler ve ödevleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö24, “*Değerlendirme yaparken farklı ortamlarda yapılan etkinlikler ve derslerde nasıl bir durumla karşılaştığımızı arasındaki farkları ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö25, “*Sınıf içi yapılan etkinlikleri ölçüt olarak aldım.*” cevabını verdi. Ö26, “*Nitel gözlem yaparak ölçüt aldım.*” cevabını verdi.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken neleri ölçüt alıyorsunuz sorusuna gelen cevaplara baktığımızda; öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, neleri öğrendikleri, öğrendikleri ne kadar günlük yaşamlarına aktarabildiklerini, uzaktan eğitim sürecinde derse girmelerini, derste aktiflik durumlarını, sınıfı içi etkinliklerde başarılarını, verilen ödevleri, projeleri zamanında doğru bir biçimde yapmalarını ve online sınavlardaki başarılarını ölçüt olarak aldıkları sonucuna ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanmasında sizce nasıl bir yol izlenmelidir?

Tablo 4.9 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanması izlenmesi gereken yollar

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Sizce etkinliklerde Nasıl bir yol İzlenmeli?	Esnek program	Ö7, Ö11, Ö13, Ö17, Ö19, Ö20, Ö24	7
	Basitten zora bir yol	Ö1, Ö2, Ö13, Ö21, Ö22, Ö23	6
	Bireysel farklılıklarına göre	Ö4, Ö5, Ö8, Ö26	4
	Görsel etkinlikler	Ö14, Ö15,	2
	Proje ödevleri	Ö18	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanmasında sizce nasıl bir yol izlenmelidir sorusuna öğretmenlerden gelen cevaplar; Ö1, “İlgili oldukları konulardan ilgilerinin az olduğu konulara doğru bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö2, “Yapabildikleri becerilerden yapamadıkları becerilere, kolaydan zora ve basitten karmaşığa bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö3, “Klavuz kitap olarak bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö4, “Bireysel farklılıklarına göre bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö5, “Bireyin beceri basamağına uygunluğu, hazırbulunuşluğuna göre bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö6, “Daha çok iletişim halinde olarak ihtiyaçlarına göre bir yol izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö7, “Yaratıcılıklarına yönelik bir yol

izlenmelidir.” cevabını verdi. Ö8, “Öğrencinin düzeyine, ilgi ve yeteneğine bakılarak bir program hazırlanmalıdır.” cevabını verdi. Ö9, *Etkileşimli ürünlerin sayısını arttırarak bu açıdan faydalı olacaktır. Öğrencinin ilgisini canlı tutacak ses kayıtları farklı seçeneklerin tercih edilebileceği etkileşimler süreci keyifli hale getirecektir.*” cevabını verdi. Ö10, “*Uygulandığında başarılı olmuş etkinlikler diğer şehirlerdeki bilsemelerde denenerek geliştirilebilir. Bu etkinlik örnekleri ortak havuzda toplanarak tüm bilsem öğretmenlerine ulaştırılabilir.*” cevabını verdi. Ö11, “*Bence esnek bir program hazırlanabilir. Çünkü eğitim saatleri gereği öğrenmede olması gereken isteklilik ilkesine aykırı durumlar olunabiliyor ve bazen tam öğrenme gerçekleşmiyor.*” cevabını verdi. Ö12, “*Basitten zora bir program uygulanmalı.*” cevabını verdi. Ö13, “*Uygulamada başarılı olan etkinliklerin diğer derslere uyarlanacağı bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö14, “*Tablo, grafiklerden yararlanılmalı, öğrenme sürecini renklerle oluşturma, resimlerle örneklendirmeler, çizme ve boyama çalışmalarının da içinde olacağı bir yol izlenebilir.*” cevabını verdi. Ö15, “*Video izletilerek onların neler anladıklarını sorup anlatım ve yorum yapmalarına izin verilen çalışmalar yapılabilir.*” cevabını verdi. Ö16, “*Uzak eğitim verirken haftada bir defa da olsa sterilize edilmiş sınıflarda ders işlenmeli ki ders hakkında ne derece de ilerlenmiş belirleyelim.*” cevabını verdi. Ö17, “*Günlük hayatla desteklenen çeşitlendirilmiş eğitimlerin verileceği bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö18, “*Farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş etkinliklerinde uzaktan eğitim sürecinde okul saatleri dışında proje ve ödevlerine yer ayrılmış çalışmaların olduğu bir yol izlenmeli.*” cevabını verdi. Ö19, “*Uzay ve astronomiye daha çok yer verilen çalışmaların olduğu bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö20, “*Daha çok etkinliklere yer vererek.*” cevabını verdi. Ö21, “*Basitten zora bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö22, “*Parçadan bütüne bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö23, “*Basitten zora giden çalışmalar yaparak bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö24, “*Uzaktan eğitimde daha çok çocukların ilgisini çekecek, sıkılmalarını engelleyecek ve dikkatlerini toplayacak aynı zamanda sosyalleşmelerini destekleyecek bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Ö25, “*Uygulanan yöntemler yeterlidir.*” cevabını verdi. Ö26, “*Önce üstün yetenekli öğrenci değerlendirilmeli gerekliyse kazanım farklılaştırması, ürün, süreç ve içerik değişimlerinin yapıldığı bir yol izlenmelidir.*” cevabını verdi. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanmasında sizce nasıl bir yol izlenmelidir sorusunun gelen cevaplara göre; öğretmenlerin görsel etkinliklerle,

esnek programlarla, etkinliklerde ve ders anlatımlarında basitten zora giderek, proje ödevlerini arttırarak ve bireysel farklılıklarına göre etkinlikler ve çalışmalar yapılarak yol izlenmesinin uygun olacağı sonucuna ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurumdan beklentileriniz nelerdir?

Tablo 4.9 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurum beklentileri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
	Kurum beklentilerimi Karşıladi	Ö1, Ö11, Ö13, Ö18,Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25	9
Çalıştığınız Kurumdan Beklentileriniz nelerdir?	Kaynak, Materyal, ağ Bilgisayar ve Malzeme Desteği	Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12, Ö24, Ö26	8
	Anlayış	Ö3, Ö5	2
	Ders saatleri İle ilgili bilgi Verilmesi	Ö10	
	Bireysel Farklılıkların Göz önünde Bulundurulması	Ö19	1
	Daha çok Destek vermeleri	Ö20	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurumdan beklentileriniz nelerdir sorusuna öğretmenlerden gelen yanıtlar; Ö1, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö2, *“Birebir her ders sonunda materyal ulaştırma süreci daha işlevsel olarak kullanılmalı.”* cevabını verdi. Ö3, *“Anlayış.”* cevabını verdi. Ö4, *“Öğrencilere göre kaynak eksikliklerini gidermesi.”* cevabını verdi. Ö5, *“Geri dönüt vermesi.”* cevabını verdi. Ö6, *“Materyal desteği sağlaması.”* cevabını verdi. Ö7, *“Çoklu zeka kuramına uygun, yaratıcı çalışmalar yapılması için bütçe sağlaması.”* cevabını verdi. Ö8, *“Uygulanmak istenilen etkinlikler için materyal desteği ve içerik zenginleştirmek.”* cevabını verdi. Ö9, *“Uzaktan eğitim süreci bütün paydaşları için oldukça zordu. Bu öğrencinin okul derslerini altı saat boyunca ekranda gördüğü varsayılırsa üzerinde dört saat eğitim görerek gününün tamamını bilgisayar başında geçirmelidir. Bu açıdan baktığımızda derslerin tercihen daha kısa tutulması daha sağlıklı olacaktır.”* cevabını verdi. Ö10, *“Öğrencilere ders saatlerini duyurması ve derslerin gidişatı veya sorunlarla ilgili bilgi olması.”* cevabını verdi. Ö11, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö12, *“Ağ desteği, bilgisayar ve materyal desteği sağlaması.”* cevabını verdi. Ö13, *“Beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö14, *“Öğrencilere yönelik yapılan çalışmalarda hep bir adım daha ileriye dönük adımlar atılmasından yanayım. Üstün yetenekli bireyler hep öğrenmeye yönelik oldukları için çalıştığım kurumdaki öğretmenlerin de aynı şekilde ilerlemesini istiyorum.”* cevabını verdi. Ö15, *“Üstün yetenekli öğrencilerimin aldığı bazı branş derslerinde de farklılaştırma ve zenginleştirme için branş öğretmenlerinin de gerekli hassasiyeti göstermeleri için telkinde bulunmalarını istiyorum.”* cevabını verdi. Ö6, *“Öğrencilerimize hafta da bir günde olsa yüz yüze eğitim vermek.”* cevabını verdi. Ö17, *“Öğrencilerin zamanlarını etkin kullanabilecekleri alanları oluşturmaları.”* cevabını verdi. Ö18, *“Beklentim yok.”* cevabını verdi. Ö19, *“Bireysel farklılıklar göz önüne alınmalı, öğrenme düzeyleri asla aynı olmuyor.”* cevabını verdi. Ö20, *“Daha çok destek vermeleri.”* cevabını verdi. Ö21, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö22, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö23, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö24, *“Çocuklarla iletişim sağlanması ve materyal desteği.”* cevabını verdi. Ö25, *“Kurum beklentilerimi karşıladı.”* cevabını verdi. Ö26, *“Yeterli malzeme desteği ve teknik imkanların geliştirilmesi.”* cevabını verdi. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurumdan beklentileriniz nelerdir

sorusuna gelen cevaplara göre; 9 tane öğretmen çalıştığı kurumunun beklentilerini karşıladığı sonucunu vermiştir. Diğer öğretmenlerden gelen cevaplara baktığımızda kaynak, materyal, ağ desteği gibi beklentilerinin olduğu, ders saatlerinin öğretmenlere ve öğrencilere duyurulması, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre çalışmaların yapılması, anlayış ve öğretmenleri daha çok desteklemesi beklentileri olduğu sonuçlarına ulaştık.

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz ders hangileridir?

Tablo 4.11 Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz dersler

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	f
Elverişli dersler Nelerdir?	Matematik	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26	16
	Sosyal Bilgiler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö9, Ö10, Ö13, Ö16, Ö18, Ö21, Ö22, Ö25, Ö26	12
	Türkçe	Ö1, Ö5, Ö11, Ö13, Ö16, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26	10
	Fen ve Teknoloji	Ö4, Ö8, Ö12, Ö14, Ö18, Ö19, Ö26	7
	Hayat Bilgisi	Ö20, Ö23, 26	3
Elverişsiz dersler Nelerdir?	Fen ve Teknoloji	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö11, Ö13, Ö16, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25	11
	Beden Eğitimi	Ö5, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö26	7
	Matematik	Ö11, Ö12, Ö16, Ö19	4
	Türkçe	Ö4, Ö8, Ö20	3
	Branş Dersleri	Ö6, Ö23	2
	Sosyal Bilgiler	Ö8,	1

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz ders hangileridir sorusuna gelen cevaplar; Ö1, “*Elverişli Türkçe –matematik –sosyal bilgiler. Elverişsiz fen ve teknoloji*” cevabını verdi. Ö2, “*Elverişli sosyal bilgiler. Elverişsiz fen ve teknoloji*” cevabını verdi. Ö3, “*Bilemiyorum.*” cevabını verdi. Ö4, “*Elverişli fen ve teknoloji. Elverişsiz Türkçe.*” cevabını verdi. Ö5, “*Elverişli Türkçe. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö6, “*Elverişli matematik. Elverişsiz branş dersleri.*” cevabını verdi. Ö7, “*Elverişli matematik. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö8, “*Elverişli fen ve teknoloji –matematik. Elverişsiz sosyal bilgiler –Türkçe.*” cevabını verdi. Ö9, “*Elverişli sosyal bilgiler. Diğer dersleri bilmediği için yorum yapmak istemiyorum.*” cevabını verdi. Ö10, “*Elverişli sosyal bilgiler. Elverişsiz matematik –fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö11, “*Elverişli Türkçe –matematik. Elverişsiz fiziksel aktivite gerektiren dersler.*” cevabını verdi. Ö12, “*Elverişli fen ve teknoloji. Elverişsiz matematik.*” cevabını verdi. Ö13, “*Elverişli Türkçe –matematik –sosyal bilgiler. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö14, “*Elverişli matematik –fen ve teknoloji. Elverişsiz beden eğitimi.*” cevabını verdi. Ö15, “*Elverişli matematik. Elverişsiz beden eğitimi.*” cevabını verdi. Ö16, “*Elverişli Türkçe –sosyal bilgiler. Elverişsiz matematik –fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö17, “*Elverişli matematik. Elverişsiz beden eğitimi.*” cevabını verdi. Ö18, “*Elverişli fen ve teknoloji –sosyal bilgiler. Elverişsiz beden eğitimi.*” cevabını verdi. Ö19, “*Elverişli fen ve teknoloji. Elverişsiz matematik.*” cevabını verdi. Ö20, “*Elverişli matematik –hayat bilgisi. Elverişsiz Türkçe.*” cevabını verdi. Ö21, “*Elverişli matematik –sosyal bilgiler -Türkçe. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö22, “*Elverişli matematik –sosyal bilgiler -Türkçe. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö23, “*Elverişli matematik –hayat bilgisi -Türkçe. Elverişsiz branş dersleri.*” cevabını verdi. Ö24, “*Elverişli matematik. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö25, “*Elverişli matematik –sosyal bilgiler -Türkçe. Elverişsiz fen ve teknoloji.*” cevabını verdi. Ö26, “*Elverişsiz beden eğitimi. Elverişli geri kalan derslerin hepsi.*” cevabını verdi. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz ders hangileridir sorusuna gelen cevaplara göre; 16 tane öğretmen matematik dersinin elverişli olduğunu, 10 tane öğretmen Türkçe dersinin elverişli olduğunu, 7 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinin elverişli olduğunu, 12 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinin elverişli olduğunu, 3 tane öğretmen hayat

bilgisinin elverişli olduğunu sonucuna ulaştık. 4 tane öğretmen matematik dersinin elverişsiz olduğunu, 11 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinin elverişsiz olduğunu, 3 tane öğretmen Türkçe dersinin elverişsiz olduğunu, 1 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinin verimsiz olduğunu, 2 tane öğretmen branş derslerinin elverişsiz olduğunu, 7 tane öğretmen beden eğitimi dersinin elverişsiz olduğu sonucuna ulaştık.

BÖLÜM V

Tartışma

Uzak eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinin olumlu etkileri sorusunda öğretmenlerden almış olduğumuz yanıtlara göre öğrenciler dijital ve teknolojik açıdan kendilerini çok fazla geliştirdiklerini, etkinliklerinin daha hızlı yapıldığını zamandan tasarruf olduğunu, kendi yeteneklerini daha rahat fark ettikleri, daha derin çalışmalar yaptıklarını, bireysel eğitimleri anlamında çok fazla gelişim gösterdiklerini ve dersler genellikle görsel materyallerle desteklendiği için öğrenmede kalıcılığın fazla olduğu sonuçlarına ulaştık. Uzak eğitim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerin zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinin olumsuz etkileri sorusunda öğretmenlerden aldığımız yanıtlara göre üstün yetenekli öğrencilerin dikkatlerinin çok çabuk dağıldığı, dijital ortamda kendileri geliştirmiş olmalarının yanı sıra çok fazla zaman harcadıkları gelişimlerinde olumsuz etkilerin olabileceği, iletişim kurmakta çok fazla zorlanıldığı, öğrencilerin anlatılan konuları anlayıp anlayamadıklarında öğretmenlerin tereddütte oldukları, yüz yüze eğitimde hemen aldıkları dönütleri uzaktan eğitimde hemen alamadıkları, bazı becerilerinin ve farklılıklarının çok fazla önemsenmedi sonuçlarına ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde bütünleştirilmiş yönerge tekniğine göre farklılaştırılmış öğretim programının üstün yetenekli çocukları temel ayarlama ve problem çözebilme becerilerinin artmaya çoğalmaya neden olduğu görülmüştür (Tuzkan, 2019).

Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin uyguladıkları etkinliklere baktığımızda öğretmenler genelde etkinliklerinde görsel ve işitsel etkinlikler kullanmaya özen göstermiş. Görsel ve işitsel etkinlikler her zaman öğrenmede kalıcılığı artırmaktadır. Bunun yanı sıra aileleri ile birlikte yapabilecekleri etkinliklere yer verişler, zeka ve akıl oyunları ile desteklemişler, bireysel farklılıklarını göre etkinlikler uygulamışlar. Güçlendirme, problem çözme yetenekleri, eleştirel düşünme becerileri, araştırma inceleme becerilerini geliştirebilecekleri etkinliklere çok fazla yer verildiği sonucuna ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde Gird modeline göre farklılaştırma etkinlikleri uygulandığında üstün yetenekli öğrencilerin motivasyonlarını artırırken, normal

gelişim gösteren çocukların erken dönem yaşlarında gereksinim duyduğu asıl planlama becerilerinin edilmesinde çok fazla başarı olunmuştur (Abu, 2018).

Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en çok hangi derste etkinlik yaptıklarını baktığımızda 17 tane öğretmen matematik dersinde en fazla etkinlik yapmış. 5 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinde etkinlik yapmış. 10 tane öğretmen Türkçe dersinde en fazla etkinlik yapmış. 8 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen hayat bilgisi dersinde en fazla etkinlik yapmış. 2 tane öğretmen görsel sanatlar dersinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen günlük yaşam becerilerinde en fazla etkinlik yapmış. 1 tane öğretmen sosyal beceri (branş dersleri) en fazla etkinlik yapmış olduğunu sonucuna vardık. En fazla etkinliğin matematik dersinde yapıldığını en az etkinliğin hayat bilgisi, günlük yaşam becerileri ve sosyal beceriler (branş dersleri) yapıldığı sonucuna ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde fen ve teknoloji, matematik, geometri ve yaratıcılık derslerinde yapılan etkinliklerde farklılaştırma eğitiminin uygulandığı tespit edilmiştir. Uygulanan farklılaştırma eğitiminin sonuçlarında öğrencilerin hipotez kurma, nedensel düzey becerilerinde zorlandıkları (Ülger, 2019).

Çoklu görevler içeren etkinliklerde üstün yetenekli öğrencilerin aktif oldukları (Güney, 2018). Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en çok hangi derste en fazla verim aldınız sorularının cevaplarına baktığımızda; 11 tane öğretmen matematik dersinden en fazla verim almış. 6 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinden en fazla verim almış. 8 tane öğretmen Türkçe derslerinden en fazla verim almış. 7 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinden en fazla verim almış. 2 tane öğretmen hayat bilgisi dersinden en fazla verim almış. 1 tane öğretmen günlük yaşam becerilerinden en fazla verim almış. Çoğunluk olarak matematik dersinden en fazla verim alan öğretmen sayısı tespit ettik. Bulguları destekler nitelikte literatürde öğrencilerin matematik dersindeki başarılarına, sosyal becerilerinin ve yaratıcılıklarının geliştirilmesinde katkı sağladığı görülmüştür (Özçelik, 2017).

Kuvvetlendirilen 2. sınıf matematik derslerinde eğitim öğretim süresinde üstün yetenekli öğrencilerin matematik alanındaki başarılarına, sosyal becerilerinin ve yaratıcılıklarının kuvvetlenmesinde faydalı olduğu görülmüştür. Üstün yetenekli

öğrencilere öz hedeflenen müfredatın öğrencilerin başarılarını, geometri öğretimindeki uzamsal yetenek ve yaratıcı düşünme düzeylerinin yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Uygulanan öğrenme-öğretme etkinliklerinin çocukların üniteleriyle alakalı kavram anlamalarına ve farkındalıklarına önemli etkileri olduğu görülmüştür. (Karaduman, 2018; Ürek, 2017).

Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanan zenginleştirme ve farklılaştırma etkinliklerinde öğretmenlerin en az hangi derste en fazla verim aldınız sorularının cevaplarına baktığımızda; 3 tane öğretmen matematik dersinden en az verim almış, 8 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinden en az verim almış. 6 tane öğretmen Türkçe dersinden en az verim almış. 1 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinden en az verim almış. 1 tane öğretmen hayat bilgisi dersinden en az verim almış. 3 tane öğretmen branş derslerinden en az verim almış. 1 tane öğretmen beden eğitimi dersinden en az verim almış. 2 tane öğretmen sosyal beceri dersinden en az verim almış. Verilen cevaplara baktığımızda çoğunluk olarak en az verim alınan dersin fen ve teknoloji dersi olduğu sonucuna ulaştık. Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken nasıl sorunlar yaşadınız sorusuna gelen cevaplara baktığımızda; göz teması eksikliği, internet kesintisi, elektrik kesintisi, teknolojik aletlerde şarj sorunları, iletişimin güçlü olamaması öğretmen ve öğrencinin birbirini tam olarak anlayamaması, dikkat eksikliği gibi sorunların çok fazla yaşandığını tespit ettik. Literatür incelendiğinde üstün yetenekli bireyler için farklı ve özel müfredat hazırlanmalıdır. İlgi, yeteneklerine, okul başarılarına uygun olacak şekilde öğrencilerin teknolojik cihazlarla birebir iletişim halinde olmaları nedeniyle ayrı farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş müfredat düzenlemesi önemli bir ihtiyaçtır olduğu görülmüştür(Davaslıgil, 2004). Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken neleri ölçüt alıyorsunuz sorusuna gelen cevaplara baktığımızda; öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri, neleri öğrendikleri, öğrendikleri ne kadar günlük yaşamlarına aktarabildiklerini, uzaktan eğitim sürecinde derse girmelerini, dersteki aktiflik durumlarını, sınıfı içi etkinliklerde başarılarını, verilen ödevleri, projeleri zamanında doğru bir biçimde yapmalarını ve online sınavlardaki başarılarını ölçüt olarak aldıkları sonucuna ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde matematik üstün yetenekli 5.ve 6. Sınıf öğrencilerinin zihinsel, duygusal ve

sosyal ihtiyaçlarının gerçekleşmesi ile alakalı farklılaştırma malzemeleri betimleme ve geliştirilmesini hedeflenmiştir. Bulunan gereksinimlere ait, çocukların ihtiyaçları olan ve öğretmenlerin her alanda gecikmelerin olduğu rehber materyalleri geliştirmek ve bu rehber materyallerinin birlikteliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. (Güney, 2018; . Ülger, 2019; Özdemir, 2016;)

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanmasında sizce nasıl bir yol izlenmelidir sorusunun gelen cevaplara göre; öğretmenlerin görsel etkinliklerle, esnek programlarla, etkinliklerde ve ders anlatımlarında basitten zora giderek, proje ödevlerini arttırarak ve bireysel farklılıklarına göre etkinlikler ve çalışmalar yapılarak yol izlenmesinin uygun olacağı sonucuna ulaştık. Bulguları destekler nitelikte literatürde farklılaştırmada önemli olan üstün yetenekli öğrencileri kendi düzeylerine desteklemektir. Üstün yetenekli öğrenciler için müfredat farklılaştırmada içerik, süreç ve ürün /kavram açısından daha ileri taşınabilmelidir. (VanTassel- Baska 2003).

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurumdan beklentileriniz nelerdir sorusuna gelen cevaplara göre; 9 tane öğretmen çalıştığı kurumunun beklentilerini karşıladığı sonucunu vermiştir. Diğer öğretmenlerden gelen cevaplara baktığımızda kaynak, materyal, ağ desteği gibi beklentilerinin olduğu, ders saatlerinin öğretmenlere ve öğrencilere duyurulması, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre çalışmaların yapılması, anlayış ve öğretmenleri daha çok desteklemesi beklentileri olduğu sonuçlarına ulaştık. Üstün yetenekli öğrenciler için müfredat düzeyinin ihtiyaçlarına, içeriğine ve karışıklığa göre ayarlanmasını önermektedir. Bulguları destekler nitelikte literatürde üstün yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış stratejiler ve yöntemler bulunmadığından, eğitim programının içeriği ve düzeyine göre kullanılacak strateji ve yöntem belirlenmelidir(VanTasselBaska 2003).

Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz ders hangileridir sorusuna gelen cevaplara göre; 16 tane öğretmen matematik dersinin elverişli olduğunu, 10 tane öğretmen Türkçe dersinin elverişli olduğunu, 7 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinin elverişli olduğunu, 12 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinin

elverişli olduğunu, 3 tane öğretmen hayat bilgisinin elverişli olduğunu sonucuna ulaştık. 4 tane öğretmen matematik dersinin elverişsiz olduğunu, 11 tane öğretmen fen ve teknoloji dersinin elverişsiz olduğunu, 3 tane öğretmen Türkçe dersinin elverişsiz olduğunu, 1 tane öğretmen sosyal bilgiler dersinin verimsiz olduğunu, 2 tane öğretmen branş derslerinin elverişsiz olduğunu, 7 tane öğretmen beden eğitimi dersinin elverişsiz olduğu sonucuna ulaştık.

Bu bölümde her ulaşılan bilgiye karşılık literatürde benzer çalışmaya ulaşılamaması nedeniyle sınırlılık yaşanmıştır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Araştırmada nitel yöntemlerden olgubilim deseniyle Pandemi Döneminde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Uzaktan Eğitiminde Uygulanan Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi incelenmiştir.

Korona virüsünün yayılmasından ve dünyayı etkilemesinden dolayı bir çok ülkede hatta dünyanın dört bir yanında eğitim uzaktan eğitime dönmüştür. Bu süreçte öğrencilerin eğitimlerinden geri kalmamaları için bütün dünya kendi eğitim şartlarına uygun bir şekilde eğitim öğretime devam ettiği bilinmektedir.

Yapılan bu araştırmada pandemi döneminde üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitiminde uygulanan farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine yönelik öğretmen görüşlerini incelenmiştir.

Bu kapsamda yapılan analizlerde elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Pandemi döneminde üstün yetenekli öğrencilerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında olumlu etkilerine yer verilmiştir. Alt temaları dijital beceri, kendilerini geliştirme, zamandan faydalanma, zihinsel gelişim, eğitimlerinden geri kalmamaları, olumlu etkisi olmadı olarak 6 alt tema oluşturmaktadır
2. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin olumsuz etkilerine yer verilmiştir. Alt temaları iletişim, dikkat dağınıklığı, birebir eğitimin yerini dolduramadı, olumsuz etkisi yok, somut yaşam alanlarının kısıtlı olması, internet kesintisi - şart bitmesi – materyal eksikliği, fiziksel müdahale ve geri dönüt eksikliği, bireysel farklılık, dijital kullanım süresinin uzun olması olarak 9 alt tema oluşturmaktadır.
3. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için ne tür etkinlikler uygulandığına yer verilmiştir. Alt temaları görsel – işitsel etkinlikler – zeka oyunları, düşünme becerileri – araştırma inceleme – problem çözme – eleştirel düşünme becerilerine yönelik

etkinlikler, web 2.0 araçlarından yararlanarak yapılan etkinlikler, üst müfredattan yararlanarak hazırlanan etkinlikler, parçadan bütüne olarak 5 alt tema oluşturmaktadır.

4. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi derslerde daha fazla etkinlik yapıldığına yer verilmiştir. Alt temaları matematik, Türkçe, sosyal bilgiler, fen ve teknoloji, görsel sanatlar, hayat bilgisi, günlük yaşam becerileri, sosyal beceriler (branş dersleri) olarak 8 alt tema oluşturmaktadır.

5. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersten daha fazla verim alınan derslere yer verilmiştir. Alt temaları matematik, Türkçe, sosyal bilgiler, fen ve teknoloji, hayat bilgisi, görsel sanatlar, günlük yaşam becerileri olarak 7 alt tema oluşturmaktadır.

6. . Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersin konularında daha az verim alınan derslere yer verilmiştir. Alt temaları fen ve teknoloji, Türkçe, matematik, branş dersleri, sosyal beceriler, sosyal bilgiler, hayat bilgisi, beden eğitimi olarak 8 alt tema oluşturmaktadır.

7. Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken yaşanan sorunlara yer verilmiştir. Alt temaları dijital sorunlar, iletişim, göz teması, sosyal ilişkiler dikkat dağınıklığı, sorun yaşamadım olarak 6 alt tema oluşturmaktadır.

8. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken kullanılan ölçütlere yer verilmiştir. Alt temaları hazır bulunuşluk düzeyleri – öğrendiklerini aktarabilmeleri, dersteki etkinlikleri – sınıf çalışmaları – ödev – proje – portfolyo dosyaları, derse katılımları, online sınavlar, ölçütüm yok, nitel gözlem olarak 6 alt tema oluşturmaktadır.

9. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanması izlenmesi gereken yollara yer verilmiştir. Alt temaları esnek program, basitten zora bir yol, bireysel farklılıklara göre, görsel etkinlikler, proje ödevleri olarak 5 alt tema oluşturmaktadır.

10. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurum beklentilere yer verilmiştir. Alt temalar kurum beklentilerimi karşıladı, kaynak – materyal – ağ – bilgisayar – malzeme desteği, anlayış, ders saatleri ile ilgili bilgi verilmesi, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması, daha çok destek vermeleri olarak 6 alt tema oluşturmaktadır.

11. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz derslere yer verilmiştir. Elverişli derslerin alt temaları matematik, sosyal bilgiler, Türkçe, fen ve teknoloji, hayat bilgisi olarak 5 alt tema oluşturmaktadır. Elverişsiz derslerin alt temaları fen ve teknoloji, beden eğitimi, matematik, Türkçe, branş dersleri, sosyal bilgiler olarak 6 alt tema oluşturmaktadır.

- Araştırmada elde edilen sonuçlar kapsamında aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur:

İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde destek hizmetlerden ulaşımı ile ilgili daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılması önerilmektedir.
- Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine daha fazla ulaşımı ile ilgili daha geniş kapsamlı yapılması önerilmektedir.
- Üstün yetenekli öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde ailelere ulaşımı ve daha geniş kapsamlı yapılması önerilmektedir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Üstün yetenekli öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerine yönelik çalışmaların düzenlenmesi önerilmektedir.
- Üstün yetenekli öğrencilere kendi farklılıklarına yönelik farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş eğitim verilmesi önerilmektedir.
- Üstün yetenekli öğrenciler için devlet okullarında MEB tarafından çalışmaların yapılması, üstün yetenekli öğrenciler için sınıflar açılması, öğrencilerin bilim ve eğitimleri için destek sağlanması, üstün yetenekli öğrencilerle çalışan kurumların daha fazla desteklenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abu, K. N. (2018). *Üstün yetenekli öğrencilerin kaynaştırılmasına yönelik farklılaştırılmış fen etkinliklerinin değerlendirilmesi*, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
- Akarsu, F. 2004. *Üstün Yetenekliler. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı*, Çocuk Vakfı Yayınları, Yayın No:64, İstanbul.
- Armstrong, T. (2017). *Multiple Intelligences in the Classroom (4th Editio)*. ASCD.
- Ataman, A. (1998). *Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler. Süleyman Eripek (Ed.), Özel Eğitim*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss.171-19
- Ataman A. (2004). *Üstün zekâlı ve üstün özel yetenekli çocuklar*. 1. Türkiye üstün yetenekliler kongresi yayın dizisi 1, seçilmiş makaleler kitabı. Çocuk Vakfı Yayınları. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Ataman, A. (2004a). *Üstün zekâlılar için eğitimde uygulanabilir bir model*. 1. *Türkiye üstün yetenekliler kongresi yayın dizisi 1, seçilmiş makaleler kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Ataman, A. (2004b). *Üstün yetenekli/ zekâlı çocuk ile yaşamak*. 1. *Türkiye üstün yetenekliler kongresi yayın dizisi 1, seçilmiş makaleler kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Avcı, A. (2005), *Anne - babaların üstün yetenekli çocuklarının farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü, Ankara.
- Bilgili, A.E (2004).”Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu”, *1.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı*, İstanbul, ss. 256
- Brumbaugh, E.(1994). *An investigation of the implementation of the collaboration consultation modela as a service delivery option for gifted 1st-6th grade students*. West Virginia University,184 pages; AAT 9427954

- Colangelo, N, Assouline, S., and Gross, M. (2004), Is there still a need for gifted education? An examination of current research. *Learning and Individual Differences*. ScienceDirect. Web: www.elsevier.com/locate/lindif
- Çalışandemir, F. 2013. Üstün Yetenekli Çocuklara Eğitim Veren Öğretmenler Ve Özellikleri. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 99.
- Çakır, A.(1995). Üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuklar ve eğitimleri. *Çağdaş Eğitim*, sayı, 20 (s.215), Ankara.
- Darga, H. (2010). *Brigance kvel screen u ile ilköğretim 1. sınıfta saptanan üstün yetenekli çocuklara ve sınıf arkadaşlarına uygulanan zenginleştirme programının çoklu zekâ alanlarındaki performans düzeylerini arttırmaya etkisi*,Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı
- Davashgil, Ü. (2004a). Early Prediction of High Mathematical Ability. *Gifted and Talented International*, 19(2), 76-85.
- Dolunay, S.K., S, Ö. (2018). *Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Dil Bilgisi Öğretimi*, İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
- Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] (2020). *WHO director-general's opening remarks at the media briefing on COVID-19*. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-sopening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march-2020>
- Enç, M., Çağlar, D., ve Özsoy, Y. (1981). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Enç, M. (2004). “Enderun”, *1.Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı*, İstanbul, ss. 52,-72.
- Field, G. B. (2009). The effects of using renzulli learning on student achievement: an investigation of internet technology on reading fluency, comprehension, and social studies. *International Journal of Emerging Technology*, 4, 29–39.
- Gavin, M. K., Casa, T. M., Adelson, J. L., Carroll, S. R., Sheffield, L. J., and Spinelli, A. M. (2007). Project M3: Mentoring mathematical minds: challenging

curriculum for talented elementary students. *Journal of Advanced Academics*, 18, 566–585.

Gentry, M. L., and Owen, S. V. (1999). An investigation of the effects of total school flexible cluster grouping on identification, achievement, and classroom practices. *Gifted Child Quarterly*, 43, 224–243.

Goleman, D. (2016). *Duygusal zeka: Neden IQ'dan daha önemlidir*. Varlık Yayınları.

Güney, K, K. (2018). *Üstün yetenekli öğrenciler için geliştirilen farklılaştırılmış bilimsel araştırma yöntemleri programının değerlendirilmesi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Karaduman, B, G. (2012). *İlköğretim 5. sınıf üstün yetenekli öğrenciler için farklılaştırılmış geometri öğretiminin yaratıcı düşünme, uzamsal yetenek düzeyi ve erişime etkisi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Üstün Zekâlılar Eğitimi Anabilim Dalı

Korkut, Ş. (2017). *Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde bütünleştirilmiş müfredat modeline göre farklılaştırılmış sosyal bilgiler öğretimi*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Kulaç, O. (2016). Bir kamu politikası çözümlemesi: Türkiye'nin yurtdışı lisansüstü burs politikası

Kulik, J., A. (1992). Is there still a need for gifted education? an examination of current research. *Learning and Individual Differences*. ScienceDirect Web: www.elsevier.com/locate/lindif.2009.10012.

Lin, C. Y. (2020). Social reaction toward the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *Social Health Behaviour*, 3, 1-2.

Little, C. A., Feng, A. X., VanTassel-Baska, J., Rogers, K. B., ve Avery, L. D. (2007). A study of curriculum effectiveness in social studies. *Gifted Child Quarterly*, 51(3), 272–284.

- Mantzicopoulos, P. (2000), Can the Brigrance Kvel Screen detect cognitive/academic giftedness when used with preschoolers from economically disadvantaged backgrounds? *The Free Library, Roeper Review April 1, 2000.*
- Metin, N. ve Dağlıoğlu, E. (2016). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen rolü nasıldır?
<https://ustunzekalilar.org/tr/Makaleler/Icerik/167-Ustun-YetenekliCocuklarin-Egitiminde-Ogretmenin-Rolu-Nasildir> [11 Nisan 2019].
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2007). *Bilim ve sanat merkezleri yönergesi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Morgan, A.(2007). Experiences of a gifted and talented enrichment cluster for pupils aged five to seven. *British Journal of Special Education. Vol: 34 (3).*
- Mulenga, E. M.,ve Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2), ep269. <https://doi.org/10.30935/cedtech/7949>
- Özçelik, T. (2017). *Üstün yetenekli öğrencilere yönelik geliştirilen farklılaştırılmış matematik dersi öğretim programının etkililiği*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
- Perienen, A. (2020). Frame works for ICT integration in mathematics education- a teacher's perspective. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(6), em1845. <https://doi.org/10.29333/ejmste/7803>
- Reis, S. M. and Renzulli, J., S.(2009). Is there still a need for gifted education? an examination of current research. *Learning and Individual Differences*. Web: ScienceDirect. journal homepage: www.elsevier.com/locate/lindif.2009.10012.
- Reis, S. M., Westberg, K. L., Kulikowich, J. M. ve Purcell, J.H. (1998). Is there still a need for gifted education? an examination of current research. *Learning and Individual Differences*. ScienceDirect Web: www.elsevier.com/locate/lindif.2009.10012.

- Rogers, K., B. (1991). Is there still a need for gifted education? an examination of current research. *Learning and Individual Differences*. ScienceDirect Web: www.elsevier.com/locate/lindif.2009.10012.
- Sak, U. (2009). Üstün yetenekliler eğitim programları: *Üstün zekâlı ve üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde model bir program*. Ankara: Maya Akademi Yayınevi.
- Sak, U. (2010). Üstün Zekalılar: *Özellikleri tanınmaları eğitimleri*. Ankara: Maya Akademi
- Sak, U. (2010). *Üstün yetenekliler eğitim programları (üyep)*. Eskişehir: TÜBİTAK.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programları modeli (üyep) ve sosyal geçerliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 213–229.
- Şahin, A.(1996). Üstün yetenek ve eğitim. *Yaşadıkça Eğitim*, sayı, 47
- Tainatongo, G, B,(1990). *Academic achievement of chamorro and filipino children attending different amounts of kindergarten*. D.Ed. University of Oregon, 123 pages; AAT 9111143. Web: <http://proquest.umi.com>. 17.11.2009
- Tekbaş, D. (2004). *Kaynaştırma ortamında üstün zekalı çocuğa uygulanan zenginleştirme programı hakkında örnek olay incelenmesi ve programın etkinliğine ilişkin bir araştırma*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Tieso, C., L. (2002). Is there still a need for gifted education? an examination of current research. *Learning and Individual Differences*. ScienceDirect Web: www.elsevier.com/locate/lindif.2009.10012.
- Tortop, H.S. (2018b). *Yaratıcı anneye sihirli notlar*. İstanbul: Genç Bilge.
- Tortop, H.S. (2018a). Üstün zekâlılar eğitiminde farklılaştırılmış öğretim müfredat farklılaştırma modelleri. İstanbul: Genç Bilge
- Tortop, H.S. (2018c). *Bilimsel yaratıcılık kuramları, eğitimi, değerlendirmesi, teknikler ve etkinlikler*. İstanbul: Genç Bilge.
- Tucker, B.,ve Hafenstein, N. (1997). *Psychological intensities in young gifted children*. *Gifted Child Quarterly*, 41 (3), ss. 66-75.

- Tuğrul, B., Duran, E., *Her Çocuk Başarılı Olmak İçin Bir Şansa Sahiptir: Zekanın Çok Boyutluluğu Çoklu Zeka Kuramı*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
- Tuzkan, E, F. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme ve farklılaştırılmış öğretim verebilme öz yeterliklerinin incelenmesi*, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA). (2020). *COVID-19 pandemi değerlendirme raporu*. <http://www.tuba.gov.tr/tr/yayinlar/suresiz-yayinlar/raporlar/covid-19-pandemi-degerlendirme-raporu>.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2020). *Bilim ve sanat terimleri sözlüğü*. 26 Nisan 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>.
- Uzun, A. (2006). *Üstün veya Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, ss. 23-25.
- Ülger, B,B. (2019).*Üstün yetenekli öğrencilere yönelik farklılaştırılmış sorgulama temelli fen bilgisi ders modüllerinin geliştirilmesi, uygulanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik Ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı Fenbilgisi Eğitimi Bilim Dalı
- VanTassel-Baska, J., Zuo, L., Avery, L. D. and Little, C. A. (2002). A curriculum study of gifted student learning in the language arts. *Gifted Child Quarterly*, 46, 30–44.
- VanTassel-Baska, J., Zuo, L., Avery, L. D. and Little, C. A. (2002). A curriculum study of gifted student learning in the language arts. *Gifted Child Quarterly*, 46, 30–44.
- VanTassel-Baska, J. (2002). Theory and research on curriculum development for the gifted. *International handbook of giftedness and talent*. Heller, K.,A., Mönks, F.,J., Stenberg, R., J., Subotnik, R., F.(Editors). U.K.: British Library.

- Walker, D. E. (2005). Increasing verbal participation of gifted females through the utilization of multiple intelligence theory. Web: <http://search.ebscohost.com.17.11.2009>.
- Williams, N. C.,(2002). *The relationship of home environment and kindergarten readiness*. by Ed.D., East Tennessee State University, 2002 , 99 pages; AAT 3083445 <http://proquest.umi.com> 17.11.2009.
- Witte, S. (1994). *An exemplary scope and sequence for gifted children, kindergarten through fifth-grade*. Columbia University Teachers College, 197 pages; AAT 9511082

Ekler

EK1

Görüşme Formu

Sayın Öğretmenim, Bu görüşme formu ile etüt merkezinde görev yapan öğretmenlerin kaynaştırma yoluyla eğitiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Hazırlanan formdaki sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar çalışmaya önemli katkılar sağlayacak, sadece araştırmanın amacına yönelik olarak kullanılacak ve kesinlikle gizli kalacaktır. Katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım. LÜTFEN ADINIZI YAZMAYINIZ.

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: 1. Kadın () 2. Erkek ()
2. Meslekteki Kıdeminiz: 1-7 yıl () 8-14 yıl () 15-21 yıl () 22-28 yıl () 30 yıl ve üzeri ()
3. Branşınız: Matematik () Fen ve Teknoloji () Türkçe () Sosyal Bilgiler ()
İngilizce () Okul Öncesi () Sınıf Öğretmeni ()
4. Mezun Olduğunuz Fakülte:
 1. () Eğitim Fakültesi
 2. () Dört Yıllık Eğitim Yüksek Okulu
 3. () İki Yıllık Eğitim Enstitüsü
 4. () Fen Edebiyat Fakültesi
 5. () Diğer (Lütfen Belirtiniz):.....
5. Kaç senedir üstün yetenekli öğrencilerle çalışıyorsunuz: 1-7 yıl () 8-14 yıl ()
15-21 yıl () 22-28 yıl () 30 yıl ve üzeri ()
6. Farklılaştırma ve zenginleştirme eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim durumunuz:
 1. Aldım ()
 2. Almadım ()
7. Farklılaştırma ve zenginleştirme eğitimi uyguladığınız kaç öğrenciniz var?

EK – 2 Katılımcı Bilgilendirme Ve Aydınlatılmış Onam Formu

Pandemi Döneminde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Uzaktan Eğitiminde Uygulanan Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi

Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu

Sayın katılımcı,

Üstün yetenekli öğrenciler ile çalışan öğretmenlerin pandemi döneminde farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde sürecinde üstün yetenekli öğrencilerine öğretimsel uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik gerçekleştirmekte olduğumuz bu araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz.

Bu araştırma ile toplanan veriler resmi ve özel okulların bünyesinde üstün yetenekli öğrencisi ile çalışan öğretmenlerin pandemi sürecinde üstün yetenekli öğrencilerinin öğretimsel uygulamalarına yönelik farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uygulanmasında öğretmen görüşlerinin incelenerek bu süreci anlamamızı sağlayacaktır. Araştırmada yer almayı Kabul ettiğiniz takdirde sizinle 15dk sürmesi planlanan bir görüşme gerçekleşecektir. Bu görüşme sorularını online olarak da cevaplandırarak çalışmamıza katkı koyabilirsiniz. Çalışmaya katılmayı online olarak kabul etmek yerine yüz yüze görüşmeyi tercih etmeniz durumunda görüşme saati sizlerin müsait olduğunuz saat içerisinde görüşülecektir. Görüşmeler çevrimiçi olarak sizin seçtiğiniz bir platformda gerçekleştirilecektir. Tüm görüşmeler ses kayıtları ile kayıt altına alınacak ve araştırmanın ekibi tarafından 2 ay boyunca çalışmanın tamamlanmasına kadar saklanacaktır. Daha sonra ise tüm veri tabanlarımızdan silinecektir. Tüm görüşmeler, kimlik bilgileri anonimleştirilerek kayıt altına alınacak, tüm katılımcılar için çalışmanın her aşamasında takma isimler kullanılacaktır.

Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacıyla kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılar da ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Kimlik bilgilerinizin gizliliği korunup, tüm ve görüşme verilerinde rumuzlar kullanılacaktır. Bizimle iletişime geçerek istediğiniz zaman çalışmadan çekilebilirsiniz. Eğer çalışmadan çekilirseniz, sizden topladığımız tüm veriler veri tabanımızdan silinecektir ve çalışmada kullanılmayacaktır. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz.

Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Gülbin TURHAN

Özel Eğitim Bölümü

Özel Eğitim Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

Tel: +90 (392) 223 64 64

Tel: +905(533) 866 89 09

[Tel:+90\(542\) 868 0919](mailto:mukaddes.sakalli@neu.edu.tr)

E-posta: mukaddes.sakalli@neu.edu.tr

E-posta:turhangulbin09@gmail.com

EK – 3 Görüşme Soruları

1. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumlu etkileri nelerdir?
2. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasının üstün yetenekli öğrenciler açısından olumsuz etkileri nelerdir?
3. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için ne tür etkinlikler uyguladınız?
4. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi derslerde daha fazla etkinlik yaptınız?
5. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersten daha fazla verim aldınız?
6. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için hangi dersin konularında daha az verim aldınız?
7. Uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilerle iletişim kurarken nasıl sorunlar yaşadınız?
8. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde uygulanmasında üstün yetenekli öğrenciler için değerlendirme yaparken neleri ölçüt alıyorsunuz?
9. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinin uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrencilere uygulanmasında sizce nasıl bir yol izlenmelidir?
10. Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinlikleri için uzaktan eğitim öğretim sürecinde çalıştığınız kurumdan beklentileriniz nelerdir?
- 11.** Farklılaştırma ve zenginleştirme etkinliklerinde uzaktan eğitim öğretim sürecinde üstün yetenekli öğrenciler için en elverişli ve en elverişsiz ders hangileridir?

07.12.2021

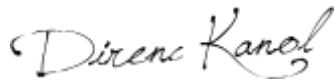
Etik Kurul Onay Formu

Sayın Gülbin Turhan

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2021/761 proje numaralı ve **“Pandemi Döneminde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Uzaktan Eğitiminde Uygulanan Farklılaştırma Ve Zenginleştirme Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

İntihal Raporu

tez

ORJİNALLİK RAPORU

% **11**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **11**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **2**

YAYINLAR

% **4**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1docs.neu.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **2****2**earsiv.atauni.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1****3**acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

% **1****4**

Submitted to Cyprus International University

Öğrenci Ödevi

% **1****5**nek.istanbul.edu.tr:4444

İnternet Kaynağı

% **1****6**www.akademikbilgisistemi.com

İnternet Kaynağı

% **1****7**www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

% **1****8**acikerisim.pau.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

% **1****9**abakus.inonu.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

% **1**